

خلاصہ دستور تونو

روابط، امتیازات، مقاصد، تقسیم

اونور گنڈ معلومات ل سور تونو

سورة الفاتحة - سورة ق

Ketabton.com

مدرس: مولانا خلیل الرحمان صاحب مدظلہ

طالب: محمد ایوب

سورة فاتحه

(۱) کجک سورة دے پیر ترتیب قرآن کے پیدال ہنر او پیزول کے ۵ نمبر ہیں۔ سورة مدثر ندے: علق۔ قلم۔ مزل۔ مدثر۔ فاتحہ، رکی، اودنی سارہ، تو تخصیص زک کہ لشی چ بعضے الفاظ لک صلوة، جہاد، باز کوة پہ کی سورتو نو کے لغوی معنی سرہ رازی اودنی سورتو نو کے یہ اصطلاحی معنی سرہ رازی میں داچنی سورتو نو کے خطاب زیات تر مشرکاً نو او امیان تودی اودنی سورتو نو کے خطاب ہمیشہ اہل کتاب او عالمائے نونودی کی سورتو نو ہفدی چہ ہجرت نہ تھکے نازل شوے دی اگرچہ یہ طائف یاہل مقام کے والے تودی اودنی ہفدی چہ ہجرت نہ بعد نازل دی اگرچہ خیبر پہ موقع فاتح مکہ نہ پس ولے نودی۔ 86+28=124

(۲) نومونہ سورة فاتحہ: دفاتحے گزودنومونودی قانون دادے چہ کثرۃ الاماء بتدلی علی کثرۃ الصفاء لکہ یوسرے چہ قاری ہم دے عالم ہم، حافظ او مفتی ہم دے دا گزودن القابات دے سڑی پہ گزودن صفاتو دلالت کوی دغہ شان دفاتحے ہم گزودنومونودی اودا نومونہ چا دزان نہندی جو کڑے۔ بلکہ دا اول نقل دی و بی ﷺ نہ:

- (۱) فاتحہ: افتتاح ندے پراستونکے: دے سورة سرہ افتتاح دقرآن اشوہ... (۲) اساس القرآن: بنیاد قرآن یا خلاصہ قرآن: دتمام اسمانی کتابونو اودقرآن خلاصہ ہم دے سورة کے دہ
- (۳) سورة صلوة: حدیث دے: لاصلوة لمن لم یقرء بفاتحہ الکتب پہ جمع کے امام او پیزانلہ موز کے موز گز اربہ خانہ وائی ورنہ موز نہ کیگی نور سورتو نو د مخلوق پہ خود اودا سورة دخالق پہ خود دے
- (۴) سورة حم: پشروع دے سورة کے حمد نودی
- (۵) سورة الشافیہ: داسورة روحانی بیارود پارہ شفادہ کہ چرے معنی مطلب سرہ پورا یاد کڑے شی اوئل پرے او کڑے شی
- (۶) کافیہ: چاچدا سورة زودہ کڑو معنی او مطلب سرہ اوئل نے پرے او کڑو نو د جنہم نہ خلاصی پارہ بی کافی شی دہ لہ (۷) وافیہ: مکمل مضمون لحاظ سرہ: درجہ پہ درجہ کیے ٹول بیانات دی
- (۸) رقیہ دم والا سورة: لکہ شگہ چہ ابوسعید الخدریؓ چلو ملگر وسرہ جہاد تہ تلے دو پہ لارہ کے دوقوم شتر چہ مار یا لوم خور لے دو... اکڈے ترے وانستے... بعضے خلق دے نہ پیدم پیے اختلاو استدلال کوی مگر دا غلط دی ہفہ خومال غیبت وو ستاد اشودی۔

(۹) کتر: خزاندو علومو: شیخ القرآن صاحب ہ فرمایں چہ کہ چرے ماتہ اللہ شپک ۶ کالہ عمر اکڑی اوڑہ مسلل ہم دا فاتحہ بیانوم نوز ماعمر پختہ شی مگردے فاتحے علوم یہ ختم نشی

(۱۰) تعلیم المسلمہ: رسوال کولو جل یا علم: ژوہیے تعریفونہ داللہ، بیاحیلہ عاجزی، بیاسوال کول بل داچہ شہ غو متل پکاری دی ہدایت او پدے ثابت قدمی او شگہ بہ غواڑے احادیثو کے رازی چہ بہتر بیہ دعا دیونس وہ (لا الہ الا انت سبحانک...) زک کہ چہ ددعا دے شرائط وادھف دے داڑہ دے دعا کے دو (۱) چہ داچہ غواڑے ہفہ بہ تھل نہ پاک گزوںے (۲) چہ شہ غواڑے نودغے شہ ہفہ مالک گزوںے (۳) چہل زان بہ عاجزہ گزوںے۔

- (۱۱) ام القرآن: ام اصل یا مورت وائی شگہ چہ مور اصل دچی وی دغے سورة فاتحہ اصل دٹول قرآن دہ
- (۱۲) ام الکتاب: دٹولو اسمانی کتاب او اصل یا خلاصہ ہم دے فاتحہ کے دہ
- (۱۳) سبع مثانی: اودہ اثیونہ چہ بار بار ویلے کیگی مانزہ کے کس

(۳) وجہ و تقدیم: ہے خوزمونگ علماء ددے لس وجوہات خانی مگر ہفہ زیات تر علمی دی دلنہ صرف دودہ وجوہات وایو:

- (۱) ٹول قرآن پدو و قسمہ اثیونہ مشتمل دے یو علمی بل علمی علم او عقیدے سرہ تعلق لری لکہ توحید او رسالت یا ایمان بالاخرہ وغیرہ او عملی صرف عمل سرہ تعلق لری لکہ قیام الصلوة یا حج وغیرہ نو پدے فاتحہ کے دا داڑہ قسمہ موجوددی ژومی دے اثیونہ علمی دی چہ عقیدے سرہ تعلق دے او بل ثلور مہایت ایاک نعبہ... تعلق عمل سرہ دے
- (۲) پہ اعتبار دہم قرآن ۴ حصے دے (۱) التالیق لکل... (۲) الربی... (۳) المبارک فی... (۴) ایمان... نو فاتحہ الحمد للہ کے خالق تہ اشارہ دہ رب العالمین کے ددو یے ہے خلاصہ پھارٹن کے دریے ہے المبارک: خلاصہ اوپہ مالک یوم الدین کے داخرے ہے خلاصہ نو فاتحہ خلاصہ دقرآن دہ او قانون دادے چہ خلاصہ مقدم دی پہ تفصیل او تفسیر حضرت مولانا شبیر احمد عثمانی دفاتحے و تقدیم وجہ دا خانی چہ قرآن کے ۶ خبرے دی، توحید+ رسالت+ احکامات+ قیامت+ حال دنونکو+ حال دنونکو نو فاتحہ کے دا شپک واڑہ شہ پوہہ عالمان چہ خطاب کوی نو ژوہیے خلاصہ شگے کڑی اوہا پرے مفصل بیان او کڑی ک

(۴) مقصد و سورة یادوہ یا محویر یا زبدہ (سج) دسورة چہ ٹول سورة دھفہ نہ تاوگی ہفہ دے (۱) ایاک نعبہ وایاک نستعین (۲) مقاصد اربعہ عالیہ۔ قرآن پاک 8 مسئلے بیانوی چہ 4 کپے مہمات او 4 کپے مہمات دی مہماتو تہ مقاصد اربعہ عالیہ ہم وائی چہ ہفہ دادی (۱) اثبات دتوحید (۲) رسالت... مہمات دادی... نو فاتحہ دغہ ژومی ثلور بیانوی دا ثلور مقاصد دفاتحے دھیرات اولفظ نہ داسے ثابت دی چہ الحمد للہ نہ تر ایاک نستعین پورے توحید خو پڈا گدے مگر اھد نا الصراط... ضالیین پورے شگہ ثابت دے داسے چہ مونگ داسوال دھفے ذات نہ داسے کو چہ ددے کار نہ صرف اللہ دے اثبات درسالت ترے داسے ثابت دے چہ علمی او عملی مسئلے مونگ تہ چاہیان کڑے یا داڑے دا رسول۔ شہ کے درتہ بیان کڑے قرآن کے۔ دے نہ صداقت الکتاب مسئلہ واضح شوہ دغے صداقت الکتاب ہم دا خلہ چہ اصفا داللہ یا صفا تہ بندہ چہ ایاک نعبہ وغیرہ کے دی مونگ تہ رسول شگہ رارسول دہ داسے پتہ قرآن کے بیان کڑے دہ اللہ رحمن اور جم دے او قرآن ہم د اللہ رحم دے پونس ۵۸ قبل بفضل اللہ ورحمہ... ہم دغے مسئلہ ایمان بالاخرہ ہم دا خلہ چہ احمد وندہ اللہ شہ پارہ وائے اودا عبادت داللہ شہ پارہ کو دے دپارہ چہ قیامت کے پکارا شی بل داللہ رب یعنی تربیت دبدن اور روح کونکے دے نو دروح تربیت پہ قرآن سرہ کوی دے دپارہ چہ داروح سے قیامت کے بیخ شی دغہ اہ۔ پہ مالک یوم الدین سرہ اثبات قیامت براہ راست نو مختصر داچہ دفاتحے ہر ایت یا ہر لفظ نہ دا ثلور مقصدی خبرے واضح دی۔

08889000000

(۵) تقسیم و سورۃ: ہسے خود دے سورۃ فاتحہ تقسیم یہ 8 او 15 حصو پورے شوے دے مگر لذتہ مونگ صرف پورے حصو کے کو۔ نو سورۃ تقسیم دے پے اعتبار دھضا میں سورہ پیدر پورے حصو کے:

- (۱) بزومی دے اتونہ الحمد للہ نہ ترا ملک یوم الدین (مشتمل دی پے آساہے نہ الحمد للہ نہ ترا ملک یوم الدین) اسم ذاتی او باقی ثلوثہ ناتی دی۔ پے الحمد للہ نہ ترا ملک یوم الدین سرہ پے تمامو مشترکا نو کیگی پے رب العالمین سرہ پے تمامو بنویسیا نو او صامیو کیگی پے الرحمن الرحیم سرہ ہم رو پے مشترکا نو کیگی چہ برکت ذمہ دار بل ٹوک گزوی بہ مالک یوم الدین سرہ رد دے پے ہفتہ مشترکا نو چہ بل لہرہ شفاعت ذمہ دار گزوی نو داڑو ہسے حصہ مختص دہ حقوق اللہ لہرہ
- (۲) آیت ۴ چہ حقوق اللہ او حقوق العباد کپے مشترک بیانیگی پے ایک نعبد کے اللہ حق دادو چہ عبادت خاص کڑے شی اللہ لہرہ او بندہ حق دادے چہ عبادا نو کڑی او دغسے پے ایک نستعین کے ہم۔
- (۳) آیت ۵ نہ تر آخر پورے۔ دیکے خالصہ بندہ حقوق دی چہ کپے درو یو ڈو بیان دے اجمالاً۔ کد چہ بندہ وائی چہ اھدنا الصراط المستقیم نو حدیث قدسی دے چہ اللہ فرمائی چہ ہذا لبعبدی دا زما دہ حق دے۔ نو سورۃ فاتحہ کے رد دے پے ثلوثہ فر تو (۱) دھریہ: دودی دا دعوہ دہ چہ اللہ نہ ترا ملک یوم الدین دا ہر شہ حادثاتی طور پیدادی او حادثاتی طور بہ فناہی نو الحمد للہ سرہ پدے دھریہ باندے رداوشو چہ اللہ خالق ددے ہر شہ دے۔ (۲) مجموعیان او صائمین (آتش پرست او نمر پرست) پے رب العالمین سرہ (۳) رد دے پے مشترکا نو چہ دریا تو نو او بتا نو عبادت کوی پے رب اور من سرہ (۴) ہفتہ فلا سفران چہ یو مخلوق دہل د پیدائش او فنا کو بسبب گزوی شہہ چہ cause & effect relationship ویکے کیگی۔

تفسیر کبیرہ فاتحہ متعلق کیگی چہ فاتحہ کے ۵ خبرے اللہ او ۵ مخلوق سرہ متعلق دی: اللہ سرہ متعلق ۵ خبرے (۱) الوہیت (۲) ربوبیت (۳) رحمانیت (۴) رحیمیت (۵) مالکیت۔

دہندہ متعلق (۱) عبادات (۲) استعانت (۳) طلب دھدایت (۴) طلب دستقامت (۵) طلب نعمت نوروتے ۵ ڈوبو ۵ سرہ داسے ترتیب وار تزی چہ مونگ ستاہنگی زک کوو چہ اللہ اولدیے۔ مونگ ستاہنگی استعانت یا مدد زک غواڑو چہ تر بے۔ اتانا ہدایت زک غواڑو چہ تر بے۔ اتانا دستقامت زک غواڑو چہ تر بے خاص رحم ستاہنگی خاص مخلوق دی۔ اتانا نہ نعمت سوال زک کوو چہ نہ مالک دسزا او جزا بے۔

(۶) امتیازات و سورۃ فاتحہ: (۱) سورۃ ممتاز دے پے اجمالی خلاصے دفران۔ قرآن ثلوثہ حصے دے دثلوثہ مقاصد و لحاظ سرہ۔ اثبات دو حید۔ رسالت۔ صداقت الکتاب۔ ایمان یا آخرہ۔ نو فاتحہ ددے

- (۲) سورۃ ممتاز دے پے بیان د تمام اسانی علوم کو کم چہ پے کتب سابقہ کے دی۔ دھغے نو لو علوم پے کباب ایٹا ک نعبد وایک نستعین دے
- (۳) داسورۃ ممتاز دے پے بیان دچل / طریقے خود سوال۔ روستوبہ بے وضاحت اوشی (۴) سورۃ ممتاز دے پے بیان د دعا خاص کولو چہ کو مدد عا غو ستل لازم دی - اھدنا الصراط المستقیم
- (۵) داسورۃ ممتاز دے پے خاص کید و موز سرہ چہ سورۃ صلوة ہم وائی یعنی ددے نہ بغیر موز نہ کیگی۔ مقتدی یا امام بہ ضرور فاتحہ وائی۔ پے نو مو نو دفاتحے کے ددے وضاحت شوے دے۔

ہفتہ حروف چہ فاتحہ کے نشتہ: (۱) ت/ا (۲) خ/نا (۳) ذ (۴) ز/ذ (۵) ش (۶) ظ/طا (۷) ف/نا دا ٹول پے انعام ۱۲۲ کے راہر دی دا حروف پے فاتحہ کے ولے نشتہ نو یعنی علماء فقہا۔ جواب کوی۔ چہ زک چہ الفاظ زیات تر د عذاب زانو کے استعمال دی او فاتحہ شفا دا سورۃ دو۔

اعتراض (۵) ایت ۰۶: سب سے باندے چنن پورہ خمرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: نابت بخیر منہ (۲) زہہ واللہ دکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پتھاذا الولد باندے چہ نہ موبگ دنا بنانو نہ منع کوے۔ نو ۵ جو ابوند کوئی (۱) سبحانہ (۲) بل لمانی السلوت والارض (۳) کل لقا تونون (۴) بدلیع السلوت والارض (۵) واذا قضی امرنا فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷) ایت ۱۱۸: کہ تہ رشتونے پیغمبرے نو ستا پیر سالت واللہ ماسرہ خبرے اوکڑی: جو ابوند وہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا لک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الایات لقوم یوتونون ددے دوو جو ابوند علاوہ علماء ددے جواب ہم کوئی چہ یو مجازی بادشاہ دکم نفاظ کو لو د پارہ دھر چادر ہوا زے نہ نہ زنی۔ نو حقیق بادشاہ شنگہ دا سے اوکڑی۔

ہو دا ووم او اتم اعتراض در میان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ تو حیدر مرکز و فواے بنی اسرائیل و ناسو مکینہ شرک و لے شروع کڑو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستا سو دیکہ ابراہیم دعا و نوو لے و پیغمبر منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: تو حیدر و لو نوا نیماہ کرامت سبقت و تبلیغ و فو ناسو لے تو حیدر ناکار کوے۔

اعتراض (۸) ایت ۱۳۲: پتچو بل دقبیلے چہ تہ پچیل دین کے پتچیلے پتچک او تر دد کے لے ککھ یو خواج کلہ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ المشرق و المغرب (یعنی زہہ واللہ دکم تابع یم۔۔) اعتراض (۹): دصفا اور داپہ طواف۔ چہ پتچیلے خود صفا اور داطواف کوے حالانکہ دودہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دوو اوموبگ دبتا نو دعبادت نہ منع کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا والمرودہ سن شعرا اللہ

بیانور و ایتونو کے زواج، انذار، دلا دو بے درے شرائط پایت ۱۶۰ کے، دلائیل و توحید، رد شرک او بیان دحرمانو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔ (چکھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نو وصلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: ددے پتھقلہ درے اپنے خبرے کوئی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذنبل ملک (۳) اصلاح ذنبل کور منزل (۲) پت سورۃ انفال کے: چہ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوئی

منزل (۳) پت سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل پارہ او گورہ شروع ددریے حصے پقران کے)

نوایت ۱۷۷ کے اے دجہاد ل صفات ذکر کوئی ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیات المدین (دملک اصلاح دپارہ ثلور اصول) ذکر کوئی۔ لکھ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثشی (لا تاکلوا اموالکم۔۔)

بیابیان روج پت شنگہ ج کے مال او بند در داڑھ لگی دغدرنگ جہاد کے ہوا ڈراڑھ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیا ایت ۱۷۷-۱۷۹ پورے ۱۸۰ تو انین دگور سولوبیا یگی۔ ہغہ دادی:

(۱) ایت ۲۱۵: دگور مشرب ہغہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشرب ذنبل کور مدافعت کوئی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن الخمر و البیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیلینی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن الکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجماع فی حالت الجھیش (۸) ایت ۲۲۳: مقصد جماع

(۹) ایت ۲۲۴: قسم خوئل واللہ پانوم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: دطلاق انشام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۴: کنڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیہ (لا جناح علیکم۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق و غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت للارواح (۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاند و رکولو طلاق شوے شوے تہ

ددے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح کیگی پت بیان دجالوت او طاوت ایت ۲۴۶-۲۵۲ چکے دا میرد جہاد پارہ دودہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چکھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نو وصلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدیکے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چتر غیب ذکر کوئی مستفیقینو مال تہ فی سبیل اللہ اوز جرور کوئی بخلاوتہ:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ مٹے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: ہغہ دعوہ ذکر کوئی چکونے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیا د دو دفتر بیان کوئی یوا ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان د

شیطان او نمرود دے چہ سرکشہ فرقدہ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشد کوئی لکھ ابراہیم او عزیز بیا مثالونہ پارہ دخرچ کولو پت ایت ۲۶۱-۲۶۳ (اللہ درضاد پارہ)

اوا ایت ۲۶۳-۲۶۶ کے دنیغرض پارہ۔ ایت ۲۶۷ کے دطیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ددفعات پت سو دخرور باندے ایت ۲۸۲: ایت طولیلا چہ بیان دمعاملاتو کوئی۔ چہ لیلین دین پت شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور دمسکو کوئی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بیا ایت ۲۸۲ کے بیان دتوحید پت لمانی السلوت سرہ پت ایت ۲۸۵ کے اثبات در سالت کوئی پتامن الرسول

سرہ۔ دریم پت ایت ۲۸۶ کے پت لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوئی او انفاق پرے قیاس کوئی زکھ چہ انفاق نہ بغیر جہاد ممکن نہ دے۔

(۲) اثبات در رسالت: (چہ نبی خدا اللہ پیغمبر دے او آخری دے) نبی کچھ فرمائی چیز ما مثال داسے دے لک پو عمارت دی ہنے کے پوختہ کہہ وی۔ مالک نے الگوی ہفتہ بلڈنگ برابری۔
 انا خاتم النبیین لانی بعدہ اود دے اثبات در رسالت مقصدے چہ در رسول پہ طریقو کے کامیابی گزول۔ بدعتی چہ بدعت کوی۔ نو نبی گرہ نہ آخری رسول گزوی۔ نہ دھتہ طریقو کے کامیابی گزوی
 (۳) الجہاد فی سبیل اللہ: جہاد کہد جہد نشی نو معنی ہے وہ انتہائی کوشش کول۔ دپارہد اشاعت قرآن او سنتو۔ چہ دین واللہ دے۔
 او کہ جہاد جہد نشی نو مطلب ہے دے فراختیا یعنی ہفتہ عمل چہ اسلام بیفر اختیار مالاو گی او مقابلہ کے کفر تنگیگی او ختمگیگی۔

(۴) الا نفاق فی سبیل اللہ: واللہ دین دپارہ مال گول۔ (اوس نے ربط بنا کولہ: انفاق بہ جہاد دپارہ کولے جہاد بہ اثبات در رسالت دپارہ کولے او اثبات در رسالت سرہ ملک کے توحید رازی)
 نوڑو ہے دوہے مکے مہما تو نہ او آخرے دوہے مکے دما تو نہ رادانتے۔ باقی ہفتہ غلور نوڑو چہ صداقت الکلب + ایمان بالآخرۃ او تنظیم + آداب دی۔ دھتہ ہم ذکر کیگی مگر
 مختصراً/ضمنیاً تفصیل پدے سورۃ کے دوہے غلور و مسلو کیگی۔ قرآن زدہ کولود پارہ اصل کے دوہے مسلو ضرورت وی۔ پریدے ہفتہ نوڑے خبرے چہ ۱۶ علوم غلط یادوی۔

تقسیم سورۃ: سورۃ ۴ حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۰۰: اثبات دتوحید کوی (۲) ایت ۱۰۱-۱۷۶: اثبات در رسالت کوی (۳) ایت ۱۷۷-۲۵۳: الجہاد فی سبیل اللہ بیانوی

(۴) ایت ۲۵۴-۲۵۷: الا نفاق فی سبیل اللہ بیانوی

خلاصہ سورۃ رومے حصہ: بیا دغڑو ہے حصہ سیم دہ پہ در یو با یونو باندے:

باب نمبر (۱) ایت ۱-۲۰: چہ بیان و فرق ثلاثی کوی کولے چہ سورۃ الفاتحہ کے مختصر بیان شوے۔ نو دلہد دھغوی صفات، دھغوی حکم دنیوی او اخروی ہم بیانوی۔
 باب نمبر (۲) ایت ۲۱-۳۹: دغڑو ہے باب اصل کے بطور تمہید و دپارہ ددے دویم باب۔ زکہ چہ دلہد کے اصل مسئلہ یا مہا الناس اعدو یکم ذکر کولے شی۔ دیکے سبق دے ملتے چہ کلکتہ
 بیان دتوحید او کڑے نو خلق پہ درے ڈلے کیگی۔ او پہ اصول و قرآن کے پہ تم نمبر باندے ددے در یوڈو لو بیان شوے دو۔

نو دے باب کے رومے خطاب عام وے۔ او دعوہ دتوحید دہ۔ چہ ۵ دلائل عقلیہ پرے بیانگی۔ او بپا ثمرہ پرے ذکر کولے شی: فلا تجعلوا اللہ اندا۔ بیا اثبات در رسالت، بشارت
 منوکتہ اودفع داعتراض پہ ایت ۲۶ کے پہ ان اللہ لا یستجی... بیانیت ۲۸-۳۷۔ پورے غلور نعمتو نہ ذکر کولے شی یہ کیف تکفرون باللہ سرہ (۱) چہ دشت نہ م شتہ کڑے
 (۲) ددنیائول نعمتو نہ تارہ پیدا کڑل (۳) ستا سونیکہ تم عزت نصیب کڑو پو لو فزشتو (۴) لغزش مورتہ ہم معاف کڑو۔ وغیرہ
 باب نمبر (۳) ایت ۴۰-۹۶: رومے روع بطور تمہید چہ خطاب عام نہ پس خطاب خاص کولے شی یہ یعنی اسرئیل الذکروا سرہ چہ رومے دینی اسرئیل اور دے خصلتو نہ ذکر کوی۔

لکہ (۱) تحریف (ولا تستروا... ایت ۸۱) (۲) تلبیس الحق بالباطل استمنان جن ایت ۸۲ (۳) ترک عمل (اتامرون الناس... ایت ۸۴)
 ددے مقابلہ کے دوسو مانو درے صفات: (۱) صبر (۲) صلوة (۳) ایمان بالآخرہ ایت ۲۵-۳۶ (۴) رومے روع بطور تمہید دہ دھتے ۶ خطا یونو پارہ چہ خطا باؤ ستہ روت نوائی
 خطاب (۱) بیان راتو نمونو اود دہ تمونو/عذابونو: نمونو دادی: (۱) نجات من الغرورون ایت ۳۹ (۲) نجات من الفرقون ایت ۵۰ (۳) ایتاۃ الکتاب ایت ۵۳

(۴) عفوہ من القتل ایت ۵۱-۵۴ (۵) حیات بعد الممات ایت ۵۵-۵۶ (۶) تظلیل النمام ایت ۵۷ (۷) انزال المن واسلامی ایت ۵۷ (۸) انجارجیون من الحجر ۶۰
 دوہے قلمونو/عذابونو دادی: نزول العذاب من السماء ایت ۵۹ (۲) ذلت و اھوان بسبب کفران ۶۱
 خطاب (۲) ایت ۶۳-۷۲: دینی اسرئیل و دشرا نو درے خصلتو نہ: (۱) نقض العھود ۶۳-۶۴ (۲) الخیل فی ذیل البقر ۶۷-۷۱ (۳) قتل انفس ۷۲
 او دمو جو دہ بنی اسرئیل و دشرا خاے (۱) تحریف فی الدین ۷۵ (۲) منافقت ۷۶ (۳) تقلید و آبا و اجداد ۷۸ (۴) مخصمین لا نفھم بالحد ۸۰
 خطاب (۳) انکار ہم من الادامر و اتیانہم بالکفر ۸۳-۸۶
 خطاب (۵) انکار دمو جو دہ نبی نہ ۸۹
 خطاب (۶) خلاصہ دما سبق ۹۵

(چہ کچھ تفسیر دے رومے حصے ختم شی نو صلہ باقی خلاصہ بہ بیانوی)

دویم حصہ ایت ۹۷-۱۷۶ داڑومی غلور ایتونہ پدو اوڑو حصو کے شمارو لے شی۔ لکہ شگہ چہ علمانچلو کتابونو کے بابونہ تری۔ او دھردو بابو در میان کے یو فصل وی۔ چہ دغے فصل کے ٹکے اور دستود داڑو
 بابونہ ترے شوے وی۔ دغہ شان و غلور ایتونہ داڑو حصے نچلو کے داسے تری چہ رومے حصہ کے اثبات دتوحید و نو دویہ کے اثبات در رسالت دے۔ نو داوداڑو حصے دجرائیل رسول اللہ
 طرف نہ راوڑوے وے۔ لہذا پہ جبرائیل باندے اعتراض پدے داوڑو مسلوا اعتراض دے۔ نو پدے دہجدویم حصہ مومنگ دایت ۱۰۰ پزائے دایت ۹۷ نہ شروع کوی۔
 نو ایت ۹۷-۱۵۸ پورے ۹ اعتراضات دی۔ او دھتے جوابونہ او ایت ۱۵۹-۱۷۶ پورے شنورے اہمے خبرے در رسالت مسئلہ متعلق دی۔

اعتراض (۱) پہ جبرائیل باندے ۹۷-۹۸: چہ مومنگ تارہ رسول او دا قرآن زکہ نہ منو چہ تارہ دوی جبرائیل راوڑی چہ ہفتہ مومنگ پہ مشرا نو عذابونہ راوتے دی۔ نو ۵ جوابونہ کوی۔
 جواب (۱) قرآن باللہ پہ حکم نا کیگی۔ (۲) قرآن دھتے کتابونو تصدیق کوی۔ (۳) ہڈی (۴) و شری (۵) ایت ۹۸: ٹوک چہ جبرائیل سرہ دشمنی کوی نو ہفتہ اللہ سرہ دشمنی کوی نو اللہ ہفتہ سرہ...

اعتراض (۲) سلیمان باندے ایت ۱۰۲: چہ دسلیمان صفائی بیانوے حالانکہ ہفتہ جاوڈو رو۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: دما کفر سلیمان و لکن الشیطن کفروا
 اعتراض (۳) مومنگ دحزنہ مع کوے حالانکہ اللہ ددے خولود پارہ دوہے فرشتے حاروت او ماروت را کیگی وے۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: حتی یقول انما نقضتہ فلا تکفر
 اعتراض (۴) ایت ۱۰۲: چہ مومنگ دچلو مشرا نو ددین او رسم راج نہ مع کوے جواب ایت ۱۰۲: لا تقولوا راعنا و دشرا او دے اہمے خبرے مہ کوے۔

اعتراض (۵) ایت ۱۰۶: اپنی نیک باندے چرن یوہ خبرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: ناسی بخرمنہ (۲) زہ داللد حکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پاتخاڈ اولد باندے چہ نہ مونگ دنا سنا نونہ منخ کوے۔ نو ۵ جواب یوہ کوی (۱) سبحانہ (۲) بل لہ مانی السلوات والارض (۳) کل لہ قانون (۴) بدیع السلوات والارض (۵) واذا قضی امرأ فانما یقول لکن لکیون

اعتراض (۷): ایت ۱۱۸: کہ تہ رشتونے پیغیرے نوستا پیرسالت واللد ماسرہ خبرے اوکزی: جواب یوہ نہ وہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا لک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الامت لقوم یقنون درے دو جواب یوہ نہ علاوہ علماء درے جواب ہم کوی چہ یوہ جازی بادشاہ حکم نافذ کو لو پارہ دھر چادر وازے تہ نہ زری۔ نو حقیقی بادشاہ شنگہ داسے اوکزی۔

دو دوام و اتمام اعتراض در میان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ و توحید مرکز و نونوے نئی اسرا کیلو تاسو کیپک شکر و لے شروع کرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد سنا سو دیکھ ابراہیم دعاوہ۔ نووے دا پیغمبر نہ منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: توحید و تلو لوانیا کر اسو سق اوتیلج و نونو تاسو لے توحید نہ انکار کوے۔

اعتراض (۸): ایت ۱۳۲: پے تھویل دقبلے چہ تہ پیل دین کے پچلہ پے شک اترد کے لے۔ کلہ یوخواج کلہ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: لئلا مشرق و مغرب (یعنی زہ داللد حکم تابع یم۔۔۔) اعتراض (۹): دھفا و مروا پطواف۔ چہ پچلہ خود صفا و مروا طواف کوے حالانکہ دوہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ او مونگ دبتا نو دعوات نہ منخ کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا و المروۃ من شعائر اللہ

بیانورو ایتونو کے زواجر، انذار، دلا دو بے درے شرائط پے ایت ۱۶۰ کے، دلا کیلو پے توحید، رد شرک او بیان دحر ماتو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔

(چوکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نوہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: دوے پے پھلہ درے اے خبرے کوی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذہیل ملک (۳) اصلاح ذہیل کور

منزل (۲) پے سورۃ انفال کے: چہ پے میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوی

منزل (۳) پے سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل دپارہ او گورہ شروع در یے حصے پے قران کے)

نو ایت ۱۷۷ کے دجہاد صفتا ذکر کوی ۵ دھقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیاست المدین (ملک اصلاح دپارہ علور اصول) ذکر کوی۔ لکہ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثقی (لا تاکلوا مما لکم۔۔۔)

بیایان درج پے شکر حج کے مال او بندرواڑہ لگی زہد رنگ جہاد کے ہم رواڑہ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیایا ۲۱۵ پورے ۱۸: قوانین کور و لو بیانیگی۔ سفہ رادی:

(۱) ایت ۲۱۵: کور شربہ سفہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشربہ ذہیل کور مدافعت کوی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبھی عن انحر و المیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیبیتی (۶) ایت ۲۲۱: نبھی عن النکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبھی عن الجماع فی حالت الخیض (۸) ایت ۲۲۳: مقصدہ جماع

(۹) ایت ۲۲۳: قسم خوئل داللد پونم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: وطلاق اقسام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۳: کڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیۃ (لا جناح علیکم۔۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت لازواج

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاندو و رکولو طلاق شوے شوے تہ

دے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح کیگی پے بیان دجالوت او طالوت ایت ۲۳۶-۲۴۲ چکے دامیر دجہاد پارہ دوہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چوکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نوہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدے کے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چہ ترغیب ذکر کوی منفیقو مال تہ فی سبیل اللہ اوز جرود کوی بخلاوت:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ تھے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: سفہ دعوہ ذکر کوی چکونے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیاد دو دفتر تو بیان کوی پو ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان ر

شیطان او نمرود نے چہ سرکش فرقدہ۔ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشاد کوی لکہ ابراہیم او عزیز بیامثالوند پارہ دخرچ کو لو پے ایت ۲۶۱-۲۶۳ (داللد درضا پارہ)

او ایت ۲۶۳-۲۶۶ کے دنیا غرض دپارہ۔ ایت ۲۶۷ کے طیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ۵ دفعات پے سو خورد باندے ایت ۲۸۲: ایت طویلا چہ بیان دمعاملاتو

کوی۔ چہ لیلین دین بہ شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور و مسلو کوی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بہ ایت ۲۸۴ کے بیان و توحید پے لہ مانی السلوات سرہ پے ایت ۲۸۵ کے اثبات در رسالت کوی پے امن الرسول

سرہ۔ دریم پے ایت ۲۸۶ کے پے لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوی او انفاق پرے قیاس کوی زکہ چہ انفاق نہ پیغیر جہاد ممکن نہ دے۔

سورة ال عمران مدنی (ترتیباً بعد از بقرہ - نزولاً ۸۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بقرہ	سورة ال عمران
۱-	بقرہ کے بیان ظہور رسکود و توحید، رسالت، جہاد، انفاق۔ توحید ظہور وارے ذکر و۔ ایت ۲۱، ۱۱۶، ۱۶۳، ۲۵۵، او ۹ اعتراضات پر رسالت او جوابوندو	نودے سورة کے ہم دغہ مقاصد بیا نیگی مگر زیات وضاحت اور ترقی سرہ۔ دلنا اووہ وارے توحید وے لکہ ایت ۱۰۹، ۶۴، ۵۱، ۲۶، ۱۸، ۲، ۱۸۹ کے۔ او ۱۵ اعتراضات پر رسالت او دھنے جوابات ذکر کوی۔ نو دا سورة یہ ترقی دے۔ دھنے سورة البقرہ سے نہ۔
۲-	بقرہ کے دیہود وال (عقل) دعا جڑے ذکر او شو۔ واذا دعنا موسیٰ ارا عینا لیتیم اتخولتم الحجل ایت ۵۱	نودے سورة کے دعیسا یا نو د الہ (عیسیٰ) دعا جڑے ذکر کوشی چھہ کزور سے دو۔
۳-	بقرہ کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دکور او ملک دجہاد رازی۔	نودے سورة کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دجماعت یعنی تنظیم کگی۔
۴-	زیات تر خطاب دلک مغضوب علیہم (یہود یا نو) تہود۔	نودے سورة کے زیات تر خطبات ضالیون تہودے۔ یعنی عیسایا نو تہ چہ یہود پے روان دی۔
۵-	بقرہ کے دشتر کانوپہ دکورہ دو۔ چہ قالوا انظروا لعلکم ترحمون ایت ۱۱۴ (اللہ ناہان نبوی دی)	نودے دعیسا یا نو یہ دکورہ چھہ عقیدہ دستیت دہ رد دے۔ عیسیٰ او بی بی مریم خدایان گنوی۔ نو اللہ تعالیٰ دوی ٹولو اودوی دیکولو عازری بیانوی۔ چہ زکریا دے بی بی مریم، عیسیٰ او جبرائیل ہم عازری بیانگی۔
۶-	دلک یہود یا نو سرہ ایت ۹۳-۹۵ کے مباحلہ۔	نودے ایت ۶۱ کے عیسایا نو سرہ مباحلہ۔
۷-	دطاوت دملگرو دعا ذکر کردہ پیا ایت ۲۵۰ کے ربنا افرغ علینا صبرا	نودے دسنا باو دعا ذکر کردہ پیا ایت ۱۴۷ کے ربنا اغفر لنا و لنا
۸-	دبی اسرائیلونہ وعدہ اخیصل ذکر و۔ پیا ایت ۸۳ کے واذا اخذنا بیاق بنی اسرائیل لالتعمدون الا اللہ....	عامنہ مسلمانونہ وعدہ اخیصل ذکر دی پیا ایت ۱۸۷ کے واذا اخذ اللہ بیاق الذین اذوا لکلمہ لیتینہ للناس....
۹-	ایت ۱۵۹ کے پکا تمین حق باندے لعنت دھنے کیدو	نودے ایت ۷۸ کے پکا تمین باندے لعنت دھنے کگی۔
۱۰-	ایت ۱۷۴ کے وانی چکا تمین حق سرہ باللہ قیامت کے خبرے اونہ کزی۔	ایت ۷۷ کے فرمائی چہ چاچا اللہ پکا کا ما تو دنیا واخترہ سرہ باللہ خبرے اونہ کزی۔
۱۱-	بقرہ کے دیکو انویا ہدینہ بیان دو۔ لکہ حضرت طاوت	نودے سورة کے دمجورہ امت دجہاد بیوا دھنوی دجہاد رازی بیان دے لکہ بدرین
۱۲-	ایت ۱۹۶ واتسوا لعلکم ترحمون	ایت ۹۷ کے فرمائی چہ دجہاد کفر سے
۱۳-	ایت ۱۳۰ کے ووا عتیم علم ام اللہ (دابرہ ہم بارہ کے تا سو چو داے چھہ یہودی دو اویسیان وانی چھہ عیسائی دو) نو تا سو پو یگی او کہ اللہ پو یگی۔	ایت ۶۶-۶۷ کے ہم دغہ مسئلہ واضح کوی او فرمائی چہ واللہ اعلموا واتموا لعلکم ترحمون

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دال دحضرت عمران چھہ بی بی ایت ۳۳، اور بی بی مریم ایت ۳۶ او نو سے حضرت عیسیٰ پیا ایت ۲۸، کر بیانگی۔ دا سے بل سورة کے ترقی۔

(۲) سورة ممتاز دے پہ عاجزے د پزرو الہانو ا۔ بی بی مریم مور، ۲۔ بی بی مریم ۳۔ زکریا ۴۔ فرشتے او ۵۔ عیسیٰ

(۳) سورة ممتاز دے پہ عبدیت دعیسیٰ (بندہ ثابت کولو باندے) او ددہ پہ عاجزے ۳۳ نقطے بیا نیگی دڑو سے حصہ دیر مباح کے۔

(۴) سورة ممتاز دے پہ رد دھنے شیکو دعو یا اصولو دعیسا یا نو چہ عیسایان نے پیش کوی۔ لکہ (۱) عیسیٰ تہ ابن اللہ وانی (۲) زمونگ دین کامل دے (۳) زمونگ دین، کتاب او پیغمبر

ٹول واجب الاطاعت دی۔ (۴) محمد صرف عربو تہ پیغمبر دے۔ (۵) عیسیٰ ٹولے دنیا لرہ پیغمبر دے۔ (۶) مونگ ہم موحدین پو۔ نودے سورة کے ددے شیکو واژو دعو رد دے۔

(۵) سورة ممتاز دے پہ بیان تو انیوود اصولو تنظیم

(۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے او خبر وچہ ددنا خواہشات دی نوترہدین دنیا دپارہ ہفتہ بیانوی ایت ۱۴ (۸) سورة ممتاز دے پہ اوچو تولو دعیسیٰ اسما تہ ایت ۵۵

(۹) سورة ممتاز دے پہ بیان د وفات محمد ایت ۱۳۴ افا سن مات اقول انقلبت علی اعقابکم

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ فضیلت دبی بی مریم دھنے دخت پہ نور و خرد باندے ایت ۴۲

مقصد دسورة: بیان دھنے ثلور و مقاصد و کوم چہ تیر شوے دو پہ سورة البقرہ کے اثبات و توحید اثبات در رسالت جہاد فی سبیل اللہ انفاق فی سبیل اللہ مگر پہ زیاتے ترقی

سرہ دھنے سورة نہ۔ مثلاً ہلنتہ ثلور وارے توحید و نو دلنتہ اووہ وارے توحید ذکر کگی۔ ہلنتہ ۹ اعتراضات دو پہ رسالت باندے نو دلنتہ ۱۵ اعتراضات او د

دھنے جوابوندو۔ بقرہ کے پہ توحید صرف عقلی دلائل دو۔ نو دلنتہ ال عمران کے پرے عقلی، نقلی، او وحی دے واڑہ دلائل دی پہ مسئلہ توحید۔ بقرہ کے انفاق د

پارہ مثالونہ نو نودے سورة کے زواجردی بخلاوتہ۔ نو پدے وجہ سورة ال عمران زیات پہ ترقی دے پہ بیان دھنے مضامین نو کوم چہ تیر و پہ سورة بقرہ کے۔

تقسیم دسورة سورة تقسیم دے پد ریو حصو باندے (۱) ایت ۱-۶۳: اثبات توحید کوی (۲) ۶۴-۱۰۱: اثبات در رسالت کوی او دفع ۱۵۰ اعتراضونو کوی دسکرینو طرف نہ

(۳) ایت ۱۰۲ - آخر دسورة پورے چہ کے جہاد او انفاق داڑہ سکے بیا نیگی۔

بیاد دغہ سو سے حصہ تقسیم دہ پد ریو باو باندے: (۱) ایت ۱-۱۰: (۲) ایت ۱۱-۱۸: (۳) ایت ۱۹-۲۵: (۴) ایت ۲۶-۶۳: ہر یو باب کے شیکو شیکو، خبرے کوی اوڑو سے خبرہ دکورہ توحید دہ۔

باب (۱) ایت ۱-۱۷: پدیکے ۶ خبرے دادی: (۱) ایت ۲ دعوہ توحید (۲) ایت ۳: تخویف دنیاوی و آخروی (ان الذین کفروا)

(۳) ایت ۷: دفع دشہا تو چہ وایدلہ پہ
(۴) ایت ۸ کے مومنانو تہ تعلیم و رکول و دعا پوخت و

عبدیت و عیسیٰؑ باندے چہ اللہ ورتہ ابن اللہ ویلے دی نوجواب و آخرت تہ سٹھت کے اووے چہ تا سوں پرے نہ پوھیگی۔
(۵) ایت ۱۰: چہ بندہ لہ مال اوادو اللہ عذاب نشی بچ کو لے (۶) ایت ۱۲ کے تڑھیدن الدینا و ترغیب الی الآخرہ

باب (۲) ایت ۱۸-۲۵: پدیکے ہم ۶ خبرے دی: (۱) ایت ۱۸: دعوہ توحید (۲) ایت ۱۹: دفع دشہے و عیسیا نوچہ جواب کے کوئی چہ اصل دین دین اسلام دے اوپہ نصرانیت کے دس من البغات شوے

دے۔ (یعنی باغیا نوکے لاس و حلے دے۔) چہ کپکے دزانہ دے دشرک خبرے لیکلے دی (و ما یخلف الذین اوتوا الکتاب) (۳) ایت ۲۰: صدانت دین پینر
(۴) ایت ۲۱: بیان دینیشی داهل کتابو (۵) ایت ۲۳: لڑپوردوا عرض دانلہ و کتاب نہ
(۶) ایت ۲۵: تخویف د آخرت

باب (۳) ایت ۲۶-۶۳: دیکے ہم ۶ خبرے دی: (۱) ایت ۲۶: دعوہ توحید (۲) ایت ۲۸: مومنانو تہ تہیہ چہ کافر دوسرہ دوستی مہ کوے۔ (۳) ایت ۳۰: تخویف د آخرت (۴) ایت ۳۱: ترغیب د

اجتاج دین پینر تہ (۵) ایت ۳۵، ۳۷-۳۸، ۴۰، ۵۱ وغیرہ: پدیکے ۳۳ نقطے د حضرت عیسیٰؑ پہ عبدیت باندے چہ ہذا اللہ نہ وو۔ (۶) ایت ۱۶: مبادلہ عیسیا نو سیرہ
دویمہ حصہ: ایت ۶۴-۱۰۱: پدیکے داهل کتابو ۱۵ پلٹیشی ذکر دی چہ اعتراضات دی پہ رسالت باندے۔ ہذا دادی:

(۱) ایت ۶۴: خلیل ملا او پیر چہ خداے توب سرہ نیول چہ ہغوی شدتہ حلال او ادائی نو ہغہ بہ حلال گزوو۔ او ہغہ حرام بہ حرام گزوو۔
(۲) ایت ۶۵: (اجتاج بالباطل) داهل کتابو د باطل و عود خلاف اجتاج کول چہ ابراہیم یہودی و یانصرانی وو۔

(۳) ایت ۶۹: (اضلال المؤمنین) مومنانو لہ گمراہ کول (۴) ایت ۷۰: (انکار ہم و کفر ہم باینت اللہ) (۵) ایت ۷۱: (تلیس الحق بالباطل)
(۶) ایت ۷۲: دین گڈ و ڈکول پہ کمزور باندے (۷) ایت ۷۳: د تھکے دینو نوپہ منسو جید و وصیت کول (۸) ایت ۷۵: خیانت داهل کتابو

(۹) ایت ۷۸: تحریف کول پہ حق کے (۱۰) ایت ۷۹: (افتراء علی العباد الصالحین) بہ زیکا نو خلقو دروغ تزل
(۱۱) ایت ۸۱-۸۲: (تولی عن کتاب اللہ) اعراض کول پس دعوہ نہ۔ (۱۲) ایت ۸۶: (کفر بعد الایمان) مرتد کیدل۔ (۱۳) ایت ۹۳: (افتراء علی الانبیاء) چہ انبیاء و مومگ تہ د ادرا حرام

کڑے دی۔ (۱۴) ایت ۹۶: (تقدیم القبلہ) چہ زومگ قبلہ ستا سو د قبلہ نہ تھکے وہ۔ (۱۵) ایت ۹۹: (یصدون عن سبیل اللہ) د اللہ کتاب نہ خلق بندول
دریمہ حصہ: ایت ۱۰۲-آخر پورے: دیکے د جہاد او انفاق فی سبیل اللہ بیان دے او تنظیم جوڑولو ۵ قاعدے خانی اوپہ ہغے دوہ واقعات بطور مثال پیش کوی۔

د تنظیم جوڑولو ۵ قاعدے دادی: قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲: (ولا تقن الا و اقرب المسلمون) ستا سو ڈولو بہ یوہ عقیدہ و توحیدوی۔ او دغہ اشارہ پہ اتقوا اللہ تنقاتہ کے ہم دہ۔
قاعدہ (۲) ایت ۱۰۳: (واعصموا بحبل اللہ جمیعا) ستا سو ڈولو بہ یوہ قانون دی چہ ہذا قران او سنت د رسول دی۔ قاعدہ (۳) ایت ۱۰۴/۱۱۰: ستا سو تنظیم ارکان بہ کار کولو دادی۔ یعنی فعال بہ دی۔

قاعدہ (۴) ایت ۱۱۷: ستا سو ارکان بہ یہ جماعت تنظیم باندے خرچ کوی۔ قاعدہ (۵) ایت ۱۱۸: چہ ستا سو کے یہ غیر رازدار نہ دی۔
اوپدے باندے دوہ واقعات بیانوی یوہ واقعہ جنگ بدر چہ غیر رازدار مومنانو کے نہ وو۔ او ماداد اللہ دوسرہ شامل حال وو۔ او بلکہ واقعہ جنگ احد چہ مسلمانان زیا ت و غیر رازدار کپے وو۔

نوقتی طور د تکلیف باعث شو۔
شان نزول و سورۃ: مفسرین فرمائی چہ علاقہ نجران نہ د ۶۰ عیسیا نو یو وند مدینے تہ رافے او نبی کریمؐ سرہ حضرت عیسیٰؑ متعلق پہ مناظرہ شول۔ چہ عیسیٰؑ د اللہ نائب او ابن دے۔ او زومگ رب دے

نبی کریمؐ ورت او فرما کیل چہ رب ہغہ دے چہ ہمیشہ ژوندے دے ڈول جہان نگہبان دے او رازق دے پ زکما او اسمان کے دھغہ نہ ہیٹ پٹ نہ دی۔ پدہ ہم دوسرے کھیلے خوئے مطابق بچے پیدا
کوی۔ نہ خوری نہ کی۔ اوس تا سو او وائے چہ آ یاد دے صفا تو نہ یوصفت ہم پہ عیسیٰؑ کے موجود وو۔ ہغوی خاموش شول۔ او اللہ د طرف نہ سورۃ آل عمران دا ژومی ۸۰ ایٹونہ رانا زل شو۔

اعتراضات و عیسیانو او جوابونہ د قران:

(۱) اللہ تعالیٰ عیسیٰؑ تہ روح اللہ کلمۃ اللہ او ابن ویلے دی۔ نو ہغہ د اللہ زوے، نائب او متصرف شو۔ نو زکہ ہغہ تہ او از کول حق دی۔
جواب: ایت ۷، (..... و ما یعلم تا ویلہ الا اللہ) د تشابہا تو ترجمہ او مطلب باندے اللہ پوھیگی۔ کہ انسان د تشابہا تو پہ مطلب زان پوھ کول خواڑی نوپہ زخا حکما تو کے بہ ددے معنی او مطلب

اخلی۔ بل جواب ایت ۵۹ کے بل جواب او گورہ چہ پیدا نش عیسیٰؑ داسے مجرہ وہ لکہ پشان دیدا نش دادم۔۔۔۔۔۔ نو لفظ ابن د تشابہا تو نہ دے تا سپرے نہ پوھیگیے۔ بل دا چہ ابن
مطلب زوے نہ بلکہ محبوب دے چہ یہ معنی د زیا ت تعلق دے لکہ ابن السبیل لکہ مانکہ ۱۸: نحن انباء اللہ موگ د اللہ محبوبان او دوستان یو۔ بل دا چہ زومگ قران ورتہ ابن اللہ

نہ دے ویلے۔ نو کہ ستا سو کتاب کے دی۔ نو دا دس من البغات شو دے۔ زکہ چہ زومگ ایمان دے چہ د عقائدو لحاظ سرہ اسمائی ٹول کتابونہ یو خبرہ کوی۔ او دا د عقیدے خبرہ متفق علیہ
مسئلہ دہ۔ ہم ذاسمانی کتابونو درمیان او ہم دانبیاء درمیان۔

(۲) عیسیٰؑ مژہ ژوندی کول۔ بیمارانے جوڑول۔ د خاورے مارغہ کے بہیے روح اچوو۔ لہذا متصرف وو۔ جواب ایت ۴۹: چہ د اصر شہے پہ اذن د اللہ کڑے دی۔
(۳) زومگ اکابر و موگ تہ داسے نئے پرستے دی چہ عیسیٰؑ ویلے و د چہ مانہ او زکوے زہ رار سیدیشم۔ جواب ایت ۷۹ کے: ما کان لہم... کو نو اجماعی من دون اللہ۔

(۴) بی بی مریم سرہ بھر وخت بہ مومسہ میوے دے نیل اختیار۔ لہذا ہغہ متصرف دہ۔ جواب ایت ۷۳: قالت ہومن عند اللہ (۵) د زکریا زوے پہ بڑا والی کے اشوا گر چہ بی بی لے ہم خندہ دہ۔
لہذا ہغہ متصرف دے۔ جواب ایت ۲۸ کے: سبحان لک وعا زکریا ربہ... دغے نو، اعتراضونہ ہم دو چہ تفصیل دے او شوپہ دویمہ حصہ کے۔ اوپہ امتیاز تو کے ۴ نمبر باندے۔

سورة نساء: (۱) مدنی سورة دے ترتیباً ۴ بعد از آل عمران او نزولاً ۹۲ بعد از مجتہد

(۲) ربطاً سابق سرہ: مولانا غلام اللہ خان اکی ربطاً دے خانی چہ (فاتحہ) ایاک نعبد و ایاک نستعین (بقرہ) ولا نعبد ولا نستعین البقرہ کما فعلت اليهود و النصارى کون (آل عمران) و لا آل عمران کما فعلت النصارى (نساء) و تؤید ذی حقوق النساء (مائدہ) اللهم فازل علينا مائدة انعامک و رحمتک (باقی زمونگ د شیخ القرآن صاحب طرف نہ دے ربطاً دے)

شمار	سورة آل عمران	شمار	سورة نساء
۱-	فاتحہ کے در یوں لوبیان اجمالاً او شونو بقرہ کے مغضوب علیہم نہ خطاب دو اول عمران کے ضالین تہ	۱-	نوسورة نساء کے ژوبے ڈے معلوم علیہم نہ خطاب دے
۲-	سورة بقرہ او آل عمران اصلاح و عقیدے کوی	۲-	نوسورة نساء اصلاح و معاشرے کوی۔ (عقیدہ نے مقدم کڑلہ بہ اصلاح و معاشرے)
۳-	قوانین ذکر کوی د پارہ د تنظیم د جوڑولو	۳-	قوانین ذکر کوی د پارہ د اصلاح و معاشرے
۴-	د آئی د ژوبے بیان پیدو شرطونو سرہ ایت ۸۹	۴-	د منافق د ژوبے بیان پہ خلور شرطونو سرہ ایت ۱۳۵-۱۳۶
۵-	د عیسیٰ د برہ خیر و ولوبیان پد ایت ۵۵ کے (ورافعت الی)	۵-	تفصیل د برہ خیر و ولوبیہ ایت ۱۵۷-۱۵۸ کے او رد پہ ہجو چو دعوہ کوی دقلولوبی عیسیٰ
۶-	ذکر صحابا کرامو ایت ۱۵۵ کے (عفا اللہ عنہم)	۶-	ایت ۶۹ کے دوی بہ انبیائے کرامو سرہ وی
۷-	قول د منافقانو ۱۵۶ کے: (لوکانوا عندنا ماتوا و ماتلوا)	۷-	جواب: ۷۸ کے (این مانکنو ایدر کم الموت و لو کنتم فی بردج مشیدہ)
۸-	ایت ۱۳۰ (لانا کلوا الریوا)	۸-	ایت ۲۹ کے: ہفتہ مال چہ باطلے طریقے سرہ گلے شوبہ ن ترے اوساتے
۹-	ایت ۱۸ کے: واللہ او فرشتو گواہی پد اثبات د توحید	۹-	ایت ۱۶۶: واللہ گواہی پد صداقت د قرآن
۱۰-	ایت ۳۱: فاتحونی بحسبکم اللہ (واللہ تقرب د رسول پتا بعدارے کے دے)	۱۰-	سورة نساء کے شرائط د اتباع د رسول بیانگی
۱۱-	بیان د قتال د کافر و سرہ	۱۱-	ایت ۹۳: بیان ۵ دفعا تو پہ ہفتہ چاچہ مومن قصد اقل کڑی
۱۲-	بیان د مجاہدینو کوی	۱۲-	بیان د فضیلت د مجاہدینو کوی
۱۳-	ایت ۶۷: ابراہیم نہ یہودی دو او نہ نصرانی	۱۳-	ایت ۱۶۵: اتباع د دے ابراہیم او کڑے
۱۴-	سورة آل عمران بیان د مقاصد و اذکار و عقائد و ولوی	۱۴-	سورة نساء بیان د اعمال و ولوی
۱۵-	ایت ۱۸۵: ٹوک چہ جنم نہ بیج شو ہفتہ کا میاب دے	۱۵-	ایت ۱۳: دا کامیابی پد اتباع د اللہ او د رسول کے سرہ ملاو گی
۱۶-	ایت ۱۹۵: (بعضکم من بعض) دا مومنان سرہی او ہفتے چلو کے د پوئل ندی۔	۱۶-	ایت ۱: (خلقکم من نفس واحدہ) ٹول دیو با با اولاد دے
۱۷-	خاتمہ پد بیان د تقوا او شہ	۱۷-	شروع پد بیان د تقوا او شہ

(۳) مقصد یا دعوہ سورة: بیان د ہفتے امور چہ اصلاح پرے کیگی د معاشرے۔

(۴) تقسیم او اجمالی خلاصہ سورة: (۱) ۵۷-۱ پورے: مقصد: بیان د ۱۶ ہفتے احکامات کوی چہ د ہفتے نفاذ سرہ اصلاح رازی بین الرعیات یعنی پد مابین دعوامو کے (۲) ۵۸-۱۳۳ پورے: مقصد: بیان د ۸ ہفتے احکامات کوی چہ د ہفتے نفاذ سرہ اصلاح رازی پد بین الرعیات یعنی د حاکم او دعوامو مابین کے

(۳) ۱۳۵-آخرہ پورے: مقصد: بیان د در یوں ڈولوں فرق تلاش کوی (۱) مومن (۲) منافق (۳) او کافر یا اہل کتاب

(۵) تفصیلی خلاصہ سورة: ژوبے حصہ ایت ۱-۵۷ پورے: بیان د ۱۶ احکامات کوی چہ اصلاح پرے رازی دعوامو مابین کے۔ دے تہ احکامات رعیات دانی۔

حکم نمبر ۱ ایت ۲	حفاظت او کڑہ د تقسیم د مال	حکم نمبر ۲ ایت ۳	حفاظت او کڑہ د بیہمانانو د جنگو
حکم نمبر ۳ ایت ۴	عامو بیبیانو تہ دے حق مہر د کڑے شی	حکم نمبر ۴ ایت ۵	دیو تو نو د مال حفاظت او کڑے
حکم نمبر ۵ ایت ۷	عامو غلظتو سرہ احسان کوے	حکم نمبر ۶ ایت ۱۱	مال د قانون شرعی مطابق تقسیم کڑے
حکم نمبر ۷ ایت ۱۵	زان د فاشاؤ نہ بیج کڑے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۹	میراث کے مال او جائیداد ملاو گی مگر حصہ (عورت) نہ
حکم نمبر ۹ ایت ۲۲	ذچلو مشرانو کنڈو سرہ نکاح مکوے دیکے ادب دے	حکم نمبر ۱۰ ایت ۲۳	بیان د دغے ۱۳ محرماتو
حکم نمبر ۱۱ ایت ۲۹	نبی عن الاموال المحرمات (ذرام مال نہ زان اوساتے)	حکم نمبر ۱۲ ایت ۳۲	نبی عن العدوان (زیاتے مکوے پد چلہ حصہ صبر او کڑے)
حکم نمبر ۱۳ ایت ۳۳	ایفاء الیہود (دعدے پورہ کڑے)	حکم نمبر ۱۴ ایت ۳۳	امیر بیت الرتل (سربراہ پسرے وی)
حکم نمبر ۱۵ ایت ۳۵	دغے او خاندان مابین کے صلحہ او کڑے	حکم نمبر ۱۶ ایت ۳۶	حکم التوحید و رد شرک

بیا ورپے نورو اتھو کے زواج دی

دویمہ حصہ آیت ۵۸-۱۳۳ پورے بیان د اتھو (۸) حصے ایکا تا چودھنے نفاذ سرہ اصلاح رازی پہ: یعنی الراعی او رعیت یعنی دحاکم ادعوا مومنین کے۔ جو اہل القرآن د رتہ احکامات سلطانیہ والی۔
انوم حکم تنویر دے پہ سابق داواڑو حصو بانڈے۔

حکم نمبر ۵۸	(حکم حاکم تہ) دعوا محقوق پہ بادشاہ بطور امانت دی۔ دادے ادا کرے شی۔	حکم نمبر ۶ آیت ۱۰۰	واللہ پہ لارہ کے ہجرت کول (دین بھاجر فی سبیل اللہ)
حکم نمبر ۵۹	(حکم رعیت تہ) چہد قرآن، سنتو او دجیل امیر تالعدار شے۔	حکم نمبر ۷ آیت ۱۰۱	صلوة قصر (مومن پہ کوے پھر حال کے) (واذا ضربتم فی الارض...)
حکم نمبر ۶۰	حاکم ادعوا مومنین داواڑو تہ (حکم القتال) واللہ پہ لارہ کے جہاد او کرے	حکم نمبر ۸ آیت ۱۰۵	حکم القرآن - چہ نلک فتح شی نو قانون بہ ستاسو قرآن دی۔
حکم نمبر ۶۱	اختیاط فی القتل (وما کان المؤمن...)		
حکم نمبر ۶۲	اصلاح نیت (اذا ضربتم فی الارض فقیبوا...)	حکم نمبر ۹ آیت ۱۲۷	دا حکم تنویر (رزا اچو کے) دے پہ نکلے داواڑو حصو۔

نورو آیتوں کے تنبیہ اور داواڑو

دویمہ حصہ: آیت ۱۳۵- آخرہ پورے بیان ددرو پو ڈوکوی (۱) مومنین (۲) منافقین (۳) کافرین/اہل کتاب۔

(۱) دستہ پی وجہ یا اہل نیکو لوہہ وجہ مومنانو د زواج پہ ۳ آیتوں کے زویے حصہ (۱-۵۷) او پہ ۲ آیتوں کے پآخر کے۔ ٹول ۵ زواج (رفقہ) دی۔

(۲) منافقین چہ وائی یوشا او کوئی مل شے۔ چہ دے پشان د لسٹوزی دمار دے زواج د کردی پہ ۶ آیتوں کے زویے او پہ ۱۷ آیتوں کے دستو۔ ٹول ۲۳ زواج د کردی۔ (ٹولون زیات زواج مہافقینو دور کرے لگی)

(۳) کافر/اہل کتاب۔ صریحہ صریح اجماعی دے حکم کھلاخ اژدی دق نہ دہ تہ زواج د کردی پہ ۱۲ آیتوں کے زویے او پہ ۹ آیتوں کے دستو۔ ٹول ۲۱ زواج د کردی۔ (پہ دویم نمبر زیات زواج پوجہ ظلو/اصل کتاب/عالماتو دی)

(۲) امتیازات د صورت:

شمار	وجہ د امتیاز	شمار	وجہ د امتیاز
۱-	سورۃ متاز دے پہ بیان د اصولو د معاشرے	۲-	سورۃ متاز دے پہ سربراہی د سڑی
۳-	سورۃ متاز دے پہ بیان د تقسیم د میراث د سڑی	۳-	سورۃ متاز دے پہ حکم د حفاظت کول د مال د تقسیم او دے د قوف
۵-	سورۃ متاز دے پہ زکوة د مہر خپلو خصوصت	۶-	سورۃ متاز دے پہ بیان د ۱۳ محرماتو چہ ہفتوی سرہ نکاح نہ لگی آیت ۲۳-۲۴
۷-	سورۃ متاز دے خصوصت پہ ادب و رکوع سرہ پہ در پو طریقو آیت ۳۳	۸-	سورۃ متاز دے پہ منع کول د نماز نہ پہ حالت دے ہوشی آیت ۳۳
۹-	سورۃ متاز دے پہ بیان د قتل خطا اول عمل (قصد) ۹۲-۹۳ او دفعت پہ قاتل	۱۰-	سورۃ متاز دے پہ بیان د صلوة سفر آیت ۱۰۱
۱۱-	سورۃ متاز دے پہ بیان د قتل پہ سابق آیات ۱۳۵-۱۳۶	۱۲-	سورۃ متاز دے پہ بیخ دومی د محمد ذلوع سرہ آیت ۱۶۳
۱۳-	سورۃ متاز دے پہ زجر مومنانو تہ پہ دے وارے چہ پکے نار نارنا زکوة آیت ۳۰/۱۳/۱۰	۱۳-	سورۃ متاز دے پہ بیان چہ یوہ خصہ یوہخت کے یوہ نکاح کولے شی۔
۱۵-	سورۃ متاز دے د تدبیر د زکوة دے دشیمان (پہ مقابلہ اللہ) آیت ۷۶	۱۶-	سورۃ متاز دے پہ بیان د تعداد د نکاح سڑی د پارہ یعنی ۳ پہ یوہخت سرہ
۱۷-	سورۃ متاز دے پہ رد دھو چہ وائی چہ مومنگ عیسیٰ قتل کرے دے آیات ۱۵۷-۱۵۸	۱۸-	سورۃ متاز دے پہ خاص کول د تلور قسمہ خلقو چہ اللہ بہترین کڑی دی۔ آیت ۶۹

نوم (نساء): اگر چہ سورۃ کے بیان د زکوة د خلقو لکھ بیہمانا نوادے دے قونو ہم شہ مگر نوم نساء نے زکوة د چہ معاشرہ کے پہ حصے دور کے زیات تر ظلم زنا ناسرہ کیدو۔ دینی دور نہ نکلے پہ ایران کے دوہ فلسفے تیرے دے۔ (۱) بزک (۲) مانی: دوزک د فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او خصہ دے نو دے فساداتو زکوة د پارہ کیدو مگر طرز حکومت نافذ کرے شو چہ دھنے مطابق پہ مال او خصہ کے ہر سڑے دے نہ مشرکہ فائدہ آہستہ شی۔ خصہ د چاڑائی بی بی شوہ گنولے کیدی دے فلسفے سرہ انسانی رشتے ختم شوے۔ تقریباً ۳۰ سال بعد موزک قتل کرے شو۔ او کیوزوم ناکام شو۔ بیادوم فلسفی مانی راپا سیدو۔ دھنے د فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او خصہ دے نو دے نہ نجات حاصلو د پارہ دے دہرہ نیت فلسفہ نافذ کرے شو۔ مگر ۳۰ یا ۴۰ سال بعد انسانی کے محسوس کرے شو۔ او د فلسفہ ہم ناکام شو۔

بل خواہیہ ربوک د احوال دو۔ چہ چاہتہ بہ لور زریے د کرے شو۔ ۵۸-۵۹... ظلم و جبر و مشورہ... علی بن ابی طالب، علی بن ابی طالب، علی بن ابی طالب... خ بہ تے تور شو۔ اوسوچ کے پہو چہ آیا ہم دغہ در سوائے ژوند تیر کڑی یا کدے چہ لہر زکی کے ناباسی۔ سورۃ تکویر: واذا موءودۃ سحلت پاک ذنب قہلت: ترجمہ: او شوخت چہ ژوند دے فن کرے شوے جینی نہ چپوس اکڑی شہ چہ تہ پہ کومہ گناہ قتل کرے شوے۔

حضرت ابو سفیانؓ تہ نبی افرما سیکل چہ شو واقعہ دجیل د جہالت د دور بیان کرے۔ نوفرمانی چہ شہ کار پنے ڈیرہ مودہ د کور نہ باہر دوم۔ چہ کورتہ راقلم نو یوہ نکلے ماشومہ جینی مہ کور کے اولیدہ... یوخوا دے چہ لہ واقعہ بیانوی۔ اول خیل اوجی دستر گو مہار کونہ او کھو دارے و غلے۔ ہم دے د جہالت د دور خبر دہ چہ یووارے صحیح ابن ناجیہ پہ لار روان دو۔ یوسڑی چہ لور ژوند دے ٹولہ۔ دہ دور تہ او دے چہ د جینی بہ پہ ٹو را کرے۔ ہفتہ دور تہ وائی چہ دود او خانوہ دہ دور تہ او خان و رکزل۔ بیاب چہ دچا ہم لور او شوہ۔ نوڈہ تہ بہ تلل۔ او دچلے لور پیکشک بہ تے کول۔ او داو خانو مطالبہ بہ تے تے کول۔ چہ شوخت د اصصح ابن ناجیہ وفات کیدو ۱۳۰ ھینکئی نے پہ کور کے ژوند دے ساتلے دے۔ یہود چہ عالمان د دین بہ گنولے کیدل حیض والا زنا نہ دے ڈچلہ کورہ ویستے... عرض دا چہ معاشرہ کے دزنانا د پارہ ہٹ زانے نہ دو۔ ددوی حقوق مکمل پامال دو۔ نوفرمانی کے دزنانا نو پوم سورۃ نساء رائے۔ چہ زنا نوتہ دے ددوی مناسب حقوق و رکزل۔ مگر زانا نہ چہ دقرآن نہ خبر دہ نو دینرے رائے دی پہ چوک کے ولاڑے مطالبہ د مساوی حقوق کوئی۔ دوی خیل حیثیت او مقام او نہ پہوندو۔ نبی تہ یوحنا راغے فرمائی چہ پہ مازبات حق دچا دے نبی دور تہ دے وارے د مورخ یاد کر و پہ علوم نمبرے د رتہ د پلار حق یاد کر و۔ مگر دور و اتوا مو پہ نقش قدم مسلمان قوم بہ ہمیشہ ذلیلہ او خوار ہی۔

سورة مائدہ مدنی (ترتیباً ۵ بعد از نساء نزولاً ۱۱۲ بعد از الفتح)

رابطہ مابقی سہ

نمبر	نساء	نمبر	مائدہ
۱-	سورة شروع شوے دو پہ خطاب عام (یا ایھا الناس) سرہ	۱-	داسورة شروع شو پہ خطاب خاص (یا ایھا الذین یؤمنوا) سرہ او خاص رو دستو دعام نہ دی
۲-	اصول دا اصلاح و معاشرے بیان شو	۲-	دلنہ مسئلہ دحل او حرمت دہ (چٹوک دحرامو حلالو خیال نہ ساتی نو معاشرہ تباہ کیگی)
۳-	چہر کلہ دعوامو او حکامو اصلاح اشوہ	۳-	نودلتہ رد پہ شرک فعلی (نذر غیر اللہ) کوی چہ داسم دا اصلاح دپارہ ڈیر ضروری دے
۴-	رد دشرک فی التصرف اشو پہ بارہ وعیسیٰ کے ایت ۱۷۱	۴-	نودلتہ پہ شروع دسورة کے رد دشرک فعلی (نذر غیر اللہ پہ نوم) کوی
۵-	ایت ۳۳- والذین عقدت ایمانکم (کہ چا چا سرہ وعدہ کڑے وی ہنہ دے برابر کڑی)	۵-	پہ شروع دسورة کے اوٹوا بالعقود
۶-	آخر دسورة کے - بین اللہ لکم ان تصلوا	۶-	نودے سورة کے نور احکامات بیانوی چہ ہنہ حلال حرام دی
۷-	زدا جریمہ دودتہ و کڑے شو	۷-	ایت ۵۱ او ۵۷ کے دھغوی ددوستی نہ نئے منع او کڑہ
۸-	طعام خبیثہ (مال دیتیم) بیان شو	۸-	نودلتہ بل قسم طعام خبیثہ (نذر غیر اللہ) بیان کیگی
۹-	۱۷۴ او ویل پہ قرآن نور دے	۹-	۱۷-۱۶ کے فرمائی (دبھدی پہ اللہ) صرف رنوا نہ بلکہ۔۔۔
۱۰-	ایت ۱۷۱ لا تقولوا ملامتہ	۱۰-	ایت ۷۳ فتوہ و کفر لکوی پہ ہنہ چہ دوائی چہ بل اللہ شتہ
۱۱-	۱۱۶/۳۸ کے ان اللہ لا یغفر ان یشرب۔۔۔	۱۱-	۷۲ فقہ حرم اللہ علی الجنۃ (ترقی دہ پہ ماسبق)

امتیازات دسورة

۱-	سورة متار دے پہ بیان دسا نکوار بو (حل/حرمت وغیرہ) چہ نور دسورة نو نہ زیات پرتے دے	۲-	پہ ترک دموالاتو داهل کتابو او ذکر و ملتو نو دھغوسرہ ددوستے
۳-	بیان دمائدے پہ نصرناؤ	۳-	بیان دکفارے قسم ایت ۸۹
۵-	حکم دذکاریانو لکہ ذکاری سپے مارنہ	۶-	بیان دذبو جو دزنانو او نکاح اہل کتابو خزو سرہ
۷-	بیان دھغے واقعے چہ باندے حملہ شوے وہ (ایت ۱۱ کے) او اللہ بچ کڑے دو	۸-	بیان ددو زامنو آدم حاتیل او قاتیل
۹-	بیان حکم دسارق او سارنے ایت ۳۸ چہ لاس ترے کٹ کڑے	۱۰-	ایت ۱۱۶ تفصیلی جواب دعیسیٰ اللہ پہ قیامت کے
۱۱-	نفی دعلم غیب ڈولو انبیا وند ایت ۱۰۹	۱۲-	بیان دکلم پہ بارہ د ڈاکو ایت ۳۳
۱۳-	بیان دتفصیل ددیلے او پدے رد کوی		

تقسیم دسورة: سورة لس حصے دے

- ۱- ایت ۱-۵ : بیان دھغے مقصدی مسئلو کوی چہ حل حرمت سرہ متعلق دی (تخریبات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)
- ۲- ایت ۶-۱۱ : بیان دامورد مصلحاؤ کوی (کلکوالی دپارہ)
- ۳- ایت ۱۲-۱۹ : مثال دھغو چہ اللہ وعدہ کے برابر نہ کڑہ (یعنی ہغوی بیان دحق ندے کڑے)
- ۴- ایت ۲۰-۲۶ : انجام او حالت دمتکاسلیو (سستو) پہ دامردو اللہ کے (یعنی ہغوی کار دحق ندے کڑے)
- ۵- ایت ۲۷-۳۰ : دظالم سزاؤ کوی چہ ہنہ اللہ درحمت بندو الے دے پدہ باندے
- ۶- ایت ۳۱-۵۰ : تسلی محمدتہ او قباہ/خباثتو نہ بیانوی داهل کتابو
- ۷- ایت ۵۱-۵۸ : تھدید (زجر) و رکوی مومنانو تہ پہ موالاتو (دوستے) داهل کتابو
- ۸- ایت ۵۹-۶۶ : تھدید (زجر) علمائے سوء تہ چہ چہ ہم مسئلہ نہ بیانوی اود بل مقابلہ ہم کوی
- ۹- ایت ۶۷-۸۶ : ترغیب فی التبلیغ او طریقہ تبلیغ خانی
- ۱۰- ایت ۸۷- آخر : اعادہ و ثلور دمتقصدی سلو (تخریبات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)

بیان دھنغے تلور و مسلو و متعلق دی دھرامو او حلالوسره (تحریمات اللہ/عباد نذور اللہ/عباد)

تحریمات اللہ: ہنغے تیز ونہ چہ اللہ حرام کڑی دی ددے حلالول گناہہ

تحریمات العباد: ہنغے چہ اللہ حلال گرزولی دی مگر انسان پہ زان یا پہ بل حرام گرزولی دی دا گناہہ

نذور اللہ: ہنغے نذرونہ چہ انسان نئے دا اللہ پہ نوم اکڑی دقربت الہی دپارہ یا شکا کولو دپارہ۔ دا جائز دی۔ ددے حرام گنزل گناہہ

نذور العباد: دغیر اللہ پہ نوم نذر/منختے کول۔ دا گناہ او کفر دے دا کول او ددے حلال گنزل گناہہ

نودا دوہ جائز او وہ نا جائز دی

تائیداد پدے تلور و مسلو او گورہ:

- (۱) تحریمات اللہ ۳ بار لکدایت ۱: ..... غیر محل الصید واتم حرم ..... ایت ۹۰..... انما الخمر والیسیر ..... ایت ۹۶..... و حرم علیکم صید الہر ما تم وما.....
- (۲) رد و تحریمات العباد ۴ بار لکدایت ۱: ..... احلت لکم من بحیرۃ الانعام ..... ایت ۸۷ لآخر مو..... ایت ۹۶ اهل لکم صید البر ایت ۱۰۳ ما جعل اللہ.....
- (۳) نذور اللہ ۳ بار لکدایت ۲: ..... الا الھدیہ ایت ۹۷: ..... والھدیہ ولقلا ندہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور عباد) طیب (نذور اللہ)
- (۴) رد و نذور العباد ۴ بار لکدایت ۳: ..... وما اھل لغیر اللہ بہ ایت ۱۳: ..... وما ذبح علی النصب ایت ۹۰: ..... ولا نصاب ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور غیر اللہ)

نوٹ:

- (۱) تحریمات العباد کے عقیدہ غلطوی مگر شے نہ حرامیگی او نذور العباد کے عقیدہ ہم غلطوی او شے ہم حرام شو۔
- (۲) بعضے شیان ذاتی طور حرام وی لکد ہے، گیدڑ وغیرہ
- (۳) بعضے شیان حلال وی مگر دیوصفت دوجے حرام شی۔ لکد چیلے بغیر حلالید و مڑ شو یا دغیر اللہ پہ نوم ذبح کڑے شو۔
- (۴) بعض اوقات دوجے دیوکار د تعظیم دوا ہے حلال حرام ہی لکد روڑے پہ وجہ حلال خوراک حرام شو۔ یا لکد موزکے وغیرہ
- (۵) کلکد دوجے د عزت دانسان نہ پوشے حرام شی لکد انسان اشرف المخلوقات دے نو دے بہ پہ ناستہ خواک کوی پہ ولاڑہ خوراک زنا در کوی
- (۶) بعض اوقات یوحلال کار حرام شی د تعظیم دزائے/مقام دوجے لکد بیت اللہ شریف کے شے وژل یا شاخ ماتول

سورة النعام (مکی ۶ بعد از ماندہ ۵۵ بعد از حجر)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة ماندہ	شمار	سورة النعام
۱-	رد و شرک فعلی	۱-	رد و شرک فعلی اور اعتقادی کیلگی پیدے وجہ سے متصل راژو
۲-	لفی علم غیب اوشو د انبیاء نہ پرایت ۱۰۹ کے	۲-	ایت ۵۰ کے ربی نہ خصوصاً لعی علم غیب کوی چاے تبخیرہ چلہ ورتا اویا چہ زہ عالم الغیب نہیم
۳-	ایضاً	۳-	ایت ۵۹ کے خلاصہ راواہاسی (وعندہ مفاتیح الغیب)
۴-	آخر سورة کے دعویٰ و تحید (وللہ ملک السموات والارض۔۔۔)	۴-	نو پیدے سورة کے پیدہ دعویٰ دلائل عقلیہ او نقلیہ ذکر کوی
۵-	وللہ ملک السموات والارض ہر شہ واللہ دی بل ٹوک متصرف ختہ	۵-	نودلتہ سر کے الحمد للہ
۶-	د خواہنے ذکر اوشو دنصاراؤ دپارہ	۶-	نودلتہ خلاصہ ذکر کوی پرایت ۱۴ کے چٹو لوتہ خوراک و رکوی صرف نصار اوتہ نہ
۷-	ایت ۱۰۳ کے رد اوشو دانعام محرماؤ چہ خلقو پوزان حرام کڑے و۔	۷-	ایت ۱۴۳ کے بیان کوی دانعام محلاؤ
۸-	عاجزی بیان شوے وہ دسی پراخر سورة کے (ایت ۱۱ کے)	۸-	نودلتہ دنور و مقرر بیوا انبیاء عاجزی بیان کیلگی
۹-	رد و تحریمات العباد اوسو چہ مشرکانو پوزانہ پوزان بند کوی۔	۹-	۱۴۰ ایت کے دیوبل قسم تحریمات العباد ذکر کیلگی چہ عقد زنا و دخیٹہ دنہ بچے دے
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے عیسیٰ تہ جادو گر و جیلے وو	۱۰-	ایت ۷ کے قرآن تہ جادو و اوی نو پیدے وجہ سے متصل راژو

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتاز وے پہ تفصیلی رد و شرک
- ۲- پہ کثرت د دلائل عقلیہ (تقریباً ۲۵ دلائل دی)
- ۳- پہ بیان دعوات ستہ
- ۴- پہ لثرت داعتر اضمونو اوجوابونو (۲۳ اعتراضات پتال قالوا او یقولون سرہ ذکر کوی اوجوابونہ قل سرہ مطلب داچہ ربی دنہوت عمر ۲۳ سال و داوٹول عمر ۶۳ سال دو یعنی ٹول عمر پہ تا اعتراضونہ کیلگی اوتہ پہ جوابونہ کوی
- ۵- د ثلور و واژو اقسامو مشرکانو رد دے کے (۱- مشرکین بالعباد الصالحین ۲- بالکواکب ۳- بالملکہ ۴- بالجن)
- ۶- سورة ممتاز دے پہ نزول دٹول سورة پہ یوزلے چہ دومرہ لوے سورة بل پہ یوارے ندے نازل شوے
- ۷- نزول د کثرت دملکو دے سورة پہ تعظیم کے چہ ۷۰ ہزار فرشتے دے سرہ نازل شوے دے
- ۸- بیان د تقریر داہراہیم چہ ڈیر سخت تقریر یے کڑے د وچیل قوم او خاندان تہ چہ ۷ زلہ یے ہنوی تہ گمراہ و پلے دی ایت نمبر ۷۴ نہ۔۔۔
- ۹- بیان د مثالونو د شرکانو لکہ ایت ۷۱ او گورہ
- ۱۰- زیات زواج مشرکانو تہ

مقصد دسورة رد و شرک مکمل (۱) اعتقادی (۲) فعلی شرک شدے۔ (۱) واللہ صفت مخلوق تہ درکول (۲) یا مخلوق صفت اللہ تہ درکول

تقسیم دسورة پہ اعتبار د مضمنا مینو پیدو حصو کے دے

- (۱) ایت ۱۱۷ پورے ڈوبے حصہ چہ رد و شرک اعتقادہ مکمل کوی (۱- شرک فی العلم ۲- شرک فی التصرف ۳- شرک فی الدعاء ۴- شرک فی العبادت)
- (۲) ایت ۱۱۸ نہ آخر سورة پورے رد و شرک فعلی (تحریمات اللہ تحریمات العباد نذور اللہ نذور العباد)

لفی و شرک فی العلم او گورے پہ آیت ۳، ۵۰، ۵۹، ۷۳ آخری سر، ۸۰،

لفی و شرک فی التصرف او گورہ پہ آیت ۳ کے (وہو اللہ فی السموات ولاارض) ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۴۶، ۵۸، ۶۲

لفی و شرک فی الدعاء او گورہ پہ آیت ۴۰-۴۱ کے ۶۳، ۷۱

لفی و شرک فی العبادت او گورہ پہ آیت ۵۶، ۱۰۲، ۱۶۲، ۱۶۳

سورة انفال (مدنی نزولاً ۸۸ بعد از بقرہ ترتیباً ۸ بعد از اعراف)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة اعراف	شمار	سورة انفال
۱-	سورة انعام کے مسئلہ دو حید ثابت شوہ پہلا کیلو عقلیا و سرہ او پہ اعراف کے نقلیا و سرہ	۱-	نودلتہ حکم دقتال دے مطلب داچہ پہلا کیلو سرہ اون شوہ نو اوس و سرہ جہاد او کڑہ توہ ورپے راواخلہ زکہ چہا بنیرد جہاد نہ کیگی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	مخکے سورتو نو کے مقابلہ دہجہ وہ	۲-	نودے سورة کے مقابلہ دتورے دہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے ذکر وچہ بخو انوکفار و منڈم او ویستو	۳-	ایت ۷ کے ددے امت دکفار و منڈم ویستو حکم دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۹۵ کے بخو انو امتو نو دھلاکت بیان دو ورسنود مالبرارے نہ	۴-	نوپدے سورة ایت ۲۸ کے زجر وروکوی مسومانو نہ پہ بیند مال باندے
۵-	ایت ۲۰۵ کے ذکر وچہ اللہ پہ عاجزے سرہ یا کڑے۔	۵-	ایت ۲ کے دمو سنانو بخو خانی چکلہ اللہ یا کڑے شی نودہ باندے برہ راشی او عا جزئی کوی اللہ نہ
۶-	بیان دامداد و موسیٰ سرہ طرف اللہ نہ وخت پہ وخت (پہ ۵ مرحلو کے دھنے ذکر او شو)	۶-	ایت ۹ کے نبی سرہ دامداد بیان دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۷-	ایت ۱۹۹ کے دو چہ وَاْمُرُ بِالْعُرْف	۷-	ہغہ دے او امر دلتہ دے سورة کے ایت نمبر کے ذکر دے۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	واقعات دو دہخو انو امتو نو او انبیاء	۸-	نوپدے سورة کے دنی واقعات بیان نوی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۶۸ کے افتراق دینی اسرا کیلو بیان شو چہ جہاد اشوے دو۔	۹-	نوپدے شروع دے سورة کے وَاَصْلُحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ (یوبل سرہ یوزائے شے)
۱۰-	ایت ۲۰۴ کے حکم پہ اوریدو دقران دو	۱۰-	نودلتہ ایت ۲ کے ایمان والا ذہیان دے چکلہ قران اوری نو ریگی او ایمان یے نکار کیگی

امتیازات دسورة

۱-	سورة ممتاز دے پہ او امر و نسا و باندے پہ اول دسورة کے ایت ۱	۲-	سورة ممتاز دے پہ او صاف خمسہ دمو سنانو باندے ایت ۲-۳
۳-	سورة ممتاز دے پہ ہنے وعدے چہ اللہ کڑے وہ ایت ۷ کے اخذی المبتدین...	۴-	سورة ممتاز دے پہ بیان دو وعدو میدان د جہاد ۶ قاعدے میدان د جہاد او اوومہ قاعدہ ورسنود جہاد نہ
۵-	سورة ممتاز دے پہ بیان دفریب/چل دقل دنی ایت ۳۰	۶-	سورة ممتاز دے پہ دوو امنو دنی زمانے ایت ۳۳ (ذات دروسل + استغفار)
۷-	سورة ممتاز دے پہ بیان دمو سنانو د مشرکانو ایت ۳۵	۸-	سورة ممتاز دے پہ تقسیم دظلمتو نو ایت ۴۱
۹-	سورة ممتاز دے پہ خوب دنی چہ اللہ ورسنود کافران کم نکارہ کڑل ایت ۴۳	۱۰-	سورة ممتاز دے پہ بیان دتقریر دنی ایت ۳۰

مقصد دسورة: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ (دے سورة بل نوم سورة القتال ہم دے) یعنی دیکے دجہاد نہ علاوہ بلہ خبرہ بنتہ

مختصر خلاصہ دسورة

(۱) پہ اول کے دے او امر ذکر کوی ایت ۱ کے (۱) اتقوا اللہ جہاد کے پہ صرف اللہ نہ یہ کوے بل چانہ نہ۔ (۲) ذَا صُلْحٍ ذَاتَ بَيْنِكُمْ یعنی چل ملگری بندہ وجہے۔ (۳) ذَا ظِلْمٍ وَاظْلَمُوا الرَّسُولَ (۲) بیان دپیزو او صاف نو دمو سنانو ذکر کوی ایت ۲+۳ کے انما المؤمنون الذین... (۱) و جلت قلوبہم (۲) زادتہم ایمانا (نکارہ کوی اثر دایمان) (۳) و علیٰ ریحہم بیوکون (۴) یقیمون الصلوٰۃ

(۵) اتفاق فی سبیل اللہ تعالیٰ

(۳) دے نہ ورسنود واقعہ جنگ بدر ذکر کوی بطور تمہید یعنی جہاد تہلی وروکوی چہ کہ لگ ہم یے نو دقتال نہ نہ ریگی او گورہ جنگ بدر کے لگ وے مانخ در کڑہ ایت ۵ نہ تر ۱۴ پورے دا بیان دے (۴) ایت ۱۵ نہ شپک قاعدے میدان جہاد ذکر کوی ادھر یوہ قاعدہ پہ یا لہما الذین امنوا سرہ ذکر کولے شی۔

قاعدہ نمبر ۱: ایت ۱۵ فلا تو لوہم الا دبار قاعدہ یے لگو لے دہ دمو سنانو ہنے پیزو صفا تو کے ٹوہی صفت سرہ چہ اللہ نہ ریگی نو مخلوق نہ بندہ ریگی جہاد کے بہ کافر تہ شاکوے نہ۔
 قاعدہ نمبر ۲: ایت ۲۰: میدان دجہاد کے دقران او سنو تالیج ہے۔ دایے تفریح کڑلہ پہ دویم صفت دمو سنانو چہ ہغہ دو زادتہم ایمانا (دفریح مطلب نتیجہ دپول عمل یا عقیدے دہ)
 قاعدہ نمبر ۳: ایت ۲۴: اتقیوا اللہ و الرسول... داتفریح کیگی پہ دریم صفت دمو سنانو۔ دلی ریحہم بیوکون۔ چہ امیر درتہ حکم او کڑی چہ ہنے محاذ تہ ورزہ نو دام نہ دایہ چہ مونگ کم پویا اسلحہ بنتہ
 قاعدہ نمبر ۴: ایت ۲۷: لا تخونوا اللہ و الرسول... داتفریح دہ پہ شلورم صفت دمو سنانو اقیم الصلوٰۃ چہ مونگ کوے۔ صحیح نوحیانت بند کوے او صحیح مونگ تہ قران خالی۔

قاعدہ نمبر ۵: ایت ۲۹: اِن تَتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ... کہ اللہ نہ پرہیز کرے تو اللہ نہ برے درکری پر میدان دہ جہاد کے۔ دے تفریح کڑو پہ پزیم صفت دمو منانو چہ انفاق وود کہ انفاق کوے نو اللہ بیخ او غلبہ سونہ ڈیر درکری

قاعدہ نمبر ۶: ایت ۲۵: اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاغْلِبْهُمْ تَقَاعُدًا غَيْرَ مَقْرَرًا... چہ پیدنے قاعدو کلک شہ ہرے قاعدے سرہ فائتوا اولگوہ داسے حکمت والا کتاب بہ بل چرتوی۔

قاعدہ نمبر ۷: ایت ۷۰: دَقِیرَیَا نُو تَفْصِیْلُ بَیَانُوۤیۡیَہِ تَرْغِیْبُ دَاۤیْمَانَ وِرْکُوۤہِہِ۔ داسے پیدنے ویلے چہ رعب دباؤ پرے واپوہ او سخت سخت جیلونو کے واپوہ۔ داسے بل دین بہ چرتوی۔ چہ کافر دپارہ کے ہم امن دے۔

دشروع نہ ربط

(۱) سورۃ بقرہ کے ہم دجہاد بیان وود۔ ایت ۱۷۷ کے دجہاد بیٹنگ وود ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق۔ بیاد جہاد دملک داصلاح دپارہ ۴ قوانین ذکر کرل (۱) قصاص من الظالم (۲) تقسیم الاموال بالقانون شرعی (۳) حکم الصوم لارتجاع نفس (۴) نبی عن الرقی اودعے دجہاد دگور دپارہ ۱۸ قوانین ذکر کرل۔

بقرہ ۲۴۷ کے دامیر شرائط ہم ذکر وود (۱) اَصْطَفٰہُ رَبِّہِ (غورہ کڑے شوے) (۲) علم زمینان جنگ اولم دقاعدو جنگ (۳) لِحْصَمِ جِوَصْلہ

(۲) نو ال عمران کے تنظیم جوڑ وود پارہ ۵ قوانین ذکر کرل زکہ چہ جہاد ہلہ کیدیشی چہ تنظیم وی دمسلمانانو قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲ کے چہ عقیدہ ڈولو بہ یوہ وی (۲) ایت ۱۰۳ قانون بہ موقران وسنت

وی (۳) ایت ۱۰۴ و لکن منکم ائمة یدعون الی الخیر (۴) ایت ۱۱۵ خیل مال بہ لگوے (۵) ایت ۱۱۸ غیر از دار سرہ بہ راز نہ ساتے او پدے پزیمے قاعدے باندے دوا

واقعات ذکر کوی دجنگ بدر اود جنگ احد..... دامد وایہ چہ مسئلہ نرمہ کوہ چہ خلق ڈیرشی۔ نہ فتح یہ کثرت دہ اوندہ شکست پہ قلت دے۔

(۳) نو سورۃ نساء کے دمعاشرے داصلاح دپارہ قوانین وود۔ دعوامونہ ۱۸ قوانین اودامیر اومعمور میز کے ۸ یا ۹ قوانین وود۔ اوبیان د در یوڈ وودو مطلب دا چہ دمو منوڈے سرہ ملگرے شہ او زان

أساسہ دمنافقوا وکفارو دواژونہ۔

(۴) سورۃ مائدہ کے دل احرمت مسئلہ وود۔ مطلب دا چہ جہاد ہفتہ ٹوک کولے شی چہ یہ مسئلہ دل حرمت یے ایمان او عمل دواژہ وی۔

(۵) سورۃ انعام کے دشکرک اقسام وود اود میدان تبلیغ ۶ قاعدے/غٹلے ذکر وود دپارہ دواژہ

(۶) سورۃ اعراف کے پیدنے مسئلہ دتوحید دلائل تھلیہ وود

(۷) سورۃ انفال: اوس میدان جہاد را شہ۔ جہاد او کڑہ ہنوسرہ چہ دنگلے مسئلہ نہخ اژوی۔

سورة توبہ (مدنی نزولاً ۱۱۳ بعد از مکہ ترتیباً ۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة انفال	شمار	سورة توبہ
۱-	قاعدے ذکر و میدان جہاد	۱-	نودائے اعلان دجہاد کے نوبہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	آیت ۶۰ کے لاء تعلیم (رسول اور اصحاب بٹول و دشمنان نہ پہنچنے)	۲-	آیت ۱۰۱ کے لاء تعلیم (اے رسول تے نہ پہنچنے) مفروضہ
۳-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے	۳-	نودائے ہفتہ فرماتے بیانوی چہ ہفتوی سرہ بہ جہاد کوے۔
۴-	آیت ۴۱ کے تقسیم زمینوں و نوو	۴-	نودائے آیت ۶۰ کے تقسیم فرضی صدقات تو دے یعنی ۸ مصارف خالی
۵-	آیت ۵۸ کے وائی چہ کہ دے کافر و بے لوطو نہ ریگئے نہ معاہدہ واپس کڑے۔ او جہاد در سرہ او کڑے۔	۵-	آیت ۷ کے وائی چہ دشترکانو بہ شلو طوی۔ نوبہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۶-	پہ سردسورہ کے او دے چہ فاصحو ذات بینکم (چلو کے یوزائے شے)	۶-	نوبہ سردے سورہ کے وائی چہ برآت من اللہ (غیر دوسرہ بابائی کاٹ او کڑے)
۷-	آیت ۶۰ کے او دے واعدو لہم ما سخطتم تیارے او کڑے۔	۷-	آیت ۳۶ کے زجر ہفتو چہ تیارے نہ کوئی۔
۸-	اوصاف دمو مٹاؤ ذکر وے پشروع دسورہ کے ہم او پیا خردسورہ کے ہم	۸-	اوصاف دمنافقانویا نوی۔ نوبہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۹-	واقعہ جنگ بدر ذکر وے۔	۹-	نودائے واقعہ جنگ حنین او جنگ تبوک ذکر وے
۱۰-	آیت ۳۵ کے دشترکانو موز بے فائدے دے۔	۱۰-	آیت ۱۸ کے وائی چہ عبادات یے بے فائدے دی نو مسجد شہرہ جوڑوی۔
۱۱-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے شگ	۱۱-	صفات دمنافقانویا چہ دوئی چہ تہم پدے بقاعدہ عمل نہ کوئی

نومونہ دسورہ: دسورہ گنہ گنہ نو ہندی: لکھ (۱) سورہ توبہ: دس مسلمانانویا نیشہ غلطی شوے وہ نو ہفتوی دو بے ذکر وے چکے۔

(۲) سورہ برآت: چہ اعلان دبابئی کاٹ دے دشترکانو سرہ

(۳) سورہ مٹاؤ: او چہ تو کئے: دشترکانو نہ دی دودے او چہ کڑے دے

(۴) دشترہ: سرول: منافقان او دشترکانے سرولے دی

(۵) خاڑہ: کستو کئے: دمنافقانو ۶۳ گندونے راکستے دی۔ (داسے نورے ہم ڈیر نومونہ دے سورہ دی۔)

امتیازات دسورہ:

۱-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دفرق اربعاو (چہ کو موسرہ بہ جہاد کوے)	۲-	سورہ ممتاز دے پہ بیان د تقسیم دشترکان چہ کو مٹاؤ سرہ جنگ کوئی
۳-	سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی بیان د اوصاف نو دمنافقینو چہ ۶۳ صفات دی	۴-	سورہ ممتاز دے پہ بیان د حکم دشترکانو د مسجد جوڑو لو چہ نہ دے جوڑوی۔ آیت ۱۸
۵-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دغزوہ حنین او تبوک	۶-	سورہ ممتاز دے پہ آیت ۳۱ چہ خیل حیران او مولیان بہ پہ خدائے توبہ سرہ نہ بیسے
۷-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دعارثو آیت ۴۰	۸-	سورہ ممتاز دے پہ بیان د مصارف فرضی صدقاتو آیت ۶۰
۹-	سورہ ممتاز دے پہ بیان مسجد ضرار	۱۰-	سورہ ممتاز دے پہ دے چہ سر کے بسم اللہ ختہ
۱۱-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دجہاد دشترکانو آیت ۱۹	۱۲-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دجنائے نہ کو لو دمنافقو آیت ۸۴

مقصد دسورہ: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ او بیان دفرق اربعاو

(۱) دشترکان (دوئی بیارے اقسام دی: یو معاہدین: چہ ستاوسرہ معاہدہ شوے دے۔ بل مخالفین: چہ ستاوسرہ جنگ کوئی دریم: مخالفین چہ تارہ امن خواہی)

(۲) اہل کتاب (دا دوہ قسمہ دی یو یہودیان بل نصرانی/عیسایان)

(۳) منافقان (دا ٹول یو قسم دی) (۴) مومنان (دوئی دے اقسام دی ورتو بہ بیان شہ)

تقسیم دسورۃ: سورۃ ثلوث حصوں کے تقسیم دے:

- (۱) آیت ۱-۲۸ پورے: پید کیے بیان دشترکانو دے او ددوی درے واثرہ اقسام ذکر کو لے شی۔ او دوی سرہ دجہاد کو لو جو ہات خانی۔
- (۲) آیت ۲۹-۳۷ پورے: پیدے حصہ کے بیان داہل کتابو دے۔ یعنی یہود او نظری دھغوی پلینے ذکر کو ی او دھغوی سرہ دجہاد وجویات ذکر کو ی۔
- (۳) آیت ۳۸-۹۰ پورے: پیدے حصہ کے منافقان بیانوی۔ پیدوی کے اقسام نشتہ بلکہ ٹول یو قسم دی۔ نو ددوی ۶۳ صفات دلتہ بیانوی۔ (دنبی محمد ہم ۶۳ سال و۔ اشارہ دہ پکے دیتہ چہ ٹول عمر بہ دے منافقانو بانندے رد کوے۔)
- (۴) آیت ۹۱-۱۰۰ سورۃ پورے: پیدے حصہ کے مومنان بیانوی۔ او ددوی درے اقسام: (۱) مجاہدین: چہ روخت جہاد لہ تیار وی
- (۲) مہکاسلین داہم مجاہدین: دی مگر کلہ کلدہ سستے نہ کارا غلی۔ لکدلتہ چیزنی ملگری لیٹ رازی۔
- (۳) مغدورین: کلک دی مگر کلہ کلدہ سستہ ردو بے عمل اونہ کڑے شی۔

وجہ چہ یہ شروع دسورۃ کے بسم اللہ ولے نشتہ:

- (۱) حضرت عثمانؓ نہ حضرت ابن عباسؓ تپوس اکڑو چتا ددے سورۃ سر کے بسم اللہ ولے زندہ لیکلے۔ جواب ور کو ی چہ ویدا وہ چہ نبی بانندے بہ چہ کلہ ایٹونہ نازلیدل۔ نو ماہ دغا ایٹونہ لیکل۔ او ماتہ بہ نئے ویل چہ دا آیت دے دے سورۃ کے دلتہ دلتہ اولگوہ۔ اودا سورۃ دے سورۃ پے اولگوہ۔ نو کلہ بہ چہ نوے سورۃ راغے نو نبی بہ دھغے سورۃ پید شروع کے بسم اللہ ولے۔ مگر دلتے زندہ ویلے نو ماہم اونہ لیکو۔
- (۲) بلہ وجہ چہ حضرت علیؓ خانی فرمائی چہ بسم اللہ چونکہ امان دے او پیدے سورۃ کے خو امان نشتہ کافر لہ (راذینہہ ویتزہ سٹ ترے اوخہ قتل یے کڑہ)
- (۳) بعض صحابا و دے وجہ داخولے دہ چہ سورۃ انفال او توبہ یو سورۃ دے۔ پیدے وجہ بسم اللہ نشتہ دے شروع کے۔
- ☆ آیا بسم اللہ قرآن آیت دے یا نہ دے۔ نو سورۃ نمل کے بہ راشی چہ دا قرآن آیت دے۔
- ☆ آیا دا بسم اللہ سورۃ جز دے نو امام ابوحنیفہؒ فرمائی چہ نہ دے نو دلتے تہ ولے راوڑے دے۔ داد پارہ دبرکت۔ اود پارہ دجہا لے دیو سورۃ دہل سورۃ نہ۔

سورة یونس کی (زوالا ۱۰ بعد از نبی اسرائیل ترمیم یا ۱۰ بعد از توبہ)

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة توبہ	شمار	سورة یونس
۱-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ایت ۱۲۸ کے صداقت درسول اوشو۔	۱	نوپدے سورة کے دغا اثبات درسول بار بار (تقریباً وارے) کیگی
۲-	پہ آخردسورة کے مسئلہ توحید زکروشہ پہ لالہ الا هو سرہ	۲-	نودلہ انجام ذکر کوی دسکرینو/مخالفینو ددغے مسئلہ توحید۔
۳-	ہر کلمہ چہ مخلے سورة کے بیان اوشو جہاد بالسیف (تورے سرہ جہاد کول)	۳-	نودے سورة کے بیان کیگی دجہاد بالسان چہ ہفہ بیان داصول اربعاودے۔
۴-	مخلے سورة کے مسئلہ قتال ذکرشہ۔	۴-	نودلہ ہفہ مسئلہ ذکر کوی چہ کوے لہ بہ جہاد کوے (یعنی توحید)
۵-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ذکرشہ توحید مگر بغیر دلائلو	۵-	نوپدے سورة کے پیدغے مسئلہ دلائل پیش کوی نوپدے ہجے متصل راوڑو۔
۶-	دعوہ توحید ذکرہ پہ آخردسورة کے	۶-	نوپدے سورة کے پیدغے دعوہ توحید شہدہ مشرکانو ذکر کوی بہ ایت ۱۸ کے
۷-	آخری ایت کے (قل جسی اللہ) زما دپارہ اللہ کافی دے	۷-	نودلہ مثالات ددغے چہ اوگورہ نوح، موسیٰ اونور نول پیغمبر انورہ اللہ کافی دو۔ ۱۰۳
۸-	ایت ۲۲ کے اووے چہ منافقان دروٹن دی۔	۸-	نودلہ ایت اللہ کے ذکر دختن و خلق کوی اودھغوی درجہ ذکر کوی۔
۹-	دلہ بیان دفرق اربعاو وو چہ درے ڈلے کپے مخالفین دقران وے۔	۹-	نودلہ ترمیم الی القرآن کوی اوز جرور کوی مسکرینو دقران تہ۔
۱۰-	دلہ آخری رسول دامت دتوبے بیان وو۔	۱۰-	نودلہ دیونس دقوم دتوبے بیان دے۔
۱۱-	بیان دبرآعت دشکرکانو نذاشو	۱۱-	نودلہ ایت ۱۳+۱۴ کے پینوروالفاظو سرہ بیان دہائی کاٹ کوی۔
۱۲-	ایت ۱۹۹ کے اووے کوکومع الصادقین۔	۱۲-	نودلہ ایت ۲ کے وائی چہ رختنوسرہ ملگرے شوے نو (ان لہم قدام صدق) دنیا او آخرت بہ دے داوڑہ خدشی۔

امتیازات دسورة:

۱-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے مشورے شہبے دشکرکانو چہ دابا باگان اللہ مقرر کرے دی۔ ۱۸	۲-	پہ بیان ددلائل عقلیاد مع تفریجات (مخلے دلائل ذکر کوی نوپارے مسئلہ توحید تفریح کوی)
۳-	ممتاز دے بہ بیان دتوبے دقوم یونس	۴-	پہ بیان دمقاصد اربعاو (نورہ کے ہم شہدہ گردے سورة کے پہیل شان دی)
۵-	ممتاز دے۔ پتوبے دفرعون چہ کولہ نشوہ پوخت دعذاب کے ایت ۹۰	۶-	پہ بیان دبد دعائے چہ موسیٰ فرعون اودھغوی قوم تہ کرے وہ ایت ۸۸
۷-	سورة ممتاز دے بہ بیان دا دلایو دتقریف اودھغود درجو اوراماتو ایت ۶۲-۶۳	۸-	سورة ممتاز دے پہ چیلج دحضرت نوح چہیل قوم تہے درکڑے دو۔ چہ اوڑے میدان تہ۔
۹-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے خلقو چہ وائی چہ قران پریدے اوبل کتاب راداخلے ایت ۱۵	۱۰-	سورة ممتاز دے پہ ۵ بانے بی صحاحد و اسباب

دسکران دہی سبالی

مقصد سورة: اثبات دمقاصد اربعاو مراراً (یعنی بار بار) اوانجام دسکرینو ددے مسئلہ

تقسیم سورة: (دو حصے دے: ۱) ایت ۱-۱۰ پورے: اثبات دمقاصد اربعاو کوی بار بار پدلائلو سرہ اودفع دہبے کوی دشکرکانو

(۲) ایت ۱-۷ آخردسورة پورے: درے واقعات بیانوی بطور تفریح/نتیجہ پانکار ددغے مخلے مسئلہ چہ کو مدوہے حصہ کے تیرہ شوہ۔ چہ اوڑے منلہ نوانجام بہے پہ

شان دقوم نوح اوقوم فرعون شی اوکہ چاومنلہ نوانجام بہے دقوم یونس شی۔ چہ اللہ ترے عذاب دفع کرے۔

پہ مقاصد اربعاو کے ژوبے اگر چہ ژوے مقصد توحید دے مگر دلہے قران مخلے کرے دے۔ داوے؟ زکہ چہ قران تہ نہ یہ راغلے نو توحید پو بندے شہ نہ رسول نہ قران او نہ آخرت۔

چہ قران تہ ناست نہے نو ہیبت بانڈے بہ نہ پوہگے۔

سورة هود کی (ترتیباً ۱۱ بعد از یونس او نزولاً ۵۲ بعد از یونس - دواڑوں کا طوسرہ سورة یونس نہ بعد دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	یونس	بشار	هود
۱-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ	۱-	نودلنہ اثبات دوحید کیگی پیدلا کیلو عقلیا دواڑوں دوسرہ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔
۲-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ او دفع دشعبے دشکرانواوشو۔	۲-	نودلنہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاپہ دفعہ مسئلہ اوسوہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔
۳-	واقعہ دنوح اجمالاً وہ	۳-	نودلنہ تفصیلاً ذکر کو لے شی۔
۴-	آخر کے ادفر مائیل اتبع ما یوحی الیک	۴-	نودلنہ آیت ۱۲ کے تسلی دہ پہ اتباع دما انزل چہ تکالیف بہرازی مگر زڑہ بہ نہ تنگوائے
۵-	آیت ۴ کے الیہ مر حکم جیجا	۵-	آیت ۴ کے الی اللہ مر حکم
۶-	آیت ۴ کے: افاکت شمع الصم	۶-	آیت ۲۰: ماکان یسطیعون لسمع
۷-	انکار دشکر کی نو ذکر دے۔	۷-	حالت دشکر کی نو ذکر کیگی۔
۸-	آیت ۲ کے نبی تہ ساحرا و جادو گرو بتلے دی۔	۸-	آیت ۷ کے قرآن تہ سحر و بتلے دے۔
۹-	آیت ۳ کے ددنیا پید اکید و بیان شوے دو۔	۹-	آیت ۷ کے زیادت کوئی یعنی دنیا پید اکیش علت خانی لیب لوکم اکیم احسن عملا
۱۰-	شروع پہ ترغیب الی القرآن اوشو۔	۱۰-	نودا سورہ ہم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔ (داسے سورہ نو نہ چہ پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی ہفتے تہ ذوات الراء و بیلے کیگی) نودا دواڑہ سورہ نو نہ ذوات الراء نہ دی)
۱۱-	آیت ۳۸ کے دشکر کی نو نہ مطالبہ دہ دیو سورہ راوڑوں۔	۱۱-	آیت ۱۳ کے دلنہ دی نہ مطالبہ کیگی دسو سورہ نو نو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔

اقتیاز سورہ ۱۰: ممتاز دے پید بیان دہسا کیو اور بجاؤ ۱- تونید ۲- نفی دشکر فی العلم (دادوہ دمقا سد عالیا و نہ دی) ۳- ترغیب فی التبلیغ ۴- تسلی (دا آخرہ وہہ سدا / خمننا ذکر کو لے شی)

۲) سورہ ممتاز دے پہ مطالبہ دسو سورہ نو نو آیت ۱۳ (اگر چہ نو سورہ نو نو کے ہم مطالبے شتہ مگر دسو سورہ نو نو مطالبہ صرف دے سورہ کے دہ)

۳) سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دنوح باندے اگر چہ سورہ نوح کے صرف دنوح بیان دے مگر ہلہ ہم دومرہ تفصیل دے تختہ۔

۴) ممتاز دے پہ طلب داستغفار اوتو بے دواڑو آیت ۳

۶) ممتاز دے پہ آیت کان عرش علی الماء

۸) نوح تہ بن نوح من قومک

۱۰) ممتاز دے پہ آخری آیت چہ سورہ تلور واڑہ مسئلے یے پکے راٹو لے کڑے دی۔ کوم چہ سورہ مقصد دے۔ روستو پرے بیان کیگی۔

مقصد سورہ: بیان دشکر و مسکو: (۱) العباد للہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) (۲) نفی دشکر فی العلم (۳) ترغیب فی التبلیغ (۴) تسلی مبلغ تہ اوس لگ شان تفصیل ددے تلور و مسکو:

(۱) العباد للہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) دامسلہ تقریباً ادوہ زلہ ذکر کو لے شی: آیت ۲ کے: الاتعبدوا الا للہ ذان لا الہ الا هو

آیت ۲۶ کے: (نوح و ابی) الاتعبدوا الا للہ آیت ۵۰ کے (ہوہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۶۱ کے (صلح فرمائی) یقوم عبد اللہ

آیت ۸۴ کے (شعبیہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۱۲۳ کے چہ آخری آیت کے فاعبدوہ

(ادو گورہ ڈوبے دگوہ بیان شوہ ہیا پرے دلایمیل نقلیہ بیان شول اخر کے ثمرہ فیصلہ دے درتہ و اورولہ چہ فاعبدوہ)

(۲) دومیہ مسئلہ نفی دشرک فی العلم: داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۵ کے یعلم ما یرون..... ایت ۶ کے: ویعلم مستقرہا و مستودعہا کل فی کتاب مبین
ایت ۲۶ کے فلا تسکن ما لیس لک بہ علم ایت ۳۵ ان اعمو ذبک ان الشکک ما لیس بہ علم ایت ۵۷: ان ربی علی کل شیء حفیظ (بل ٹوک داسے نشہ)
ایت ۱۶: ان ربی قریب الحیب (بل ٹوک داسے نشہ)

بیابا رے واقعہ راوڑی داہراہیم چا اگورہ دفرشتہ پہ حال خبر نہ دو۔ ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنیف (وریت کڑے سنے رے راوڑو) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چا اگورہ
عالم الغیب نہ دو داہراہیم پشان دے ہم دفرشتہ پہ حال خبر نہ دو۔

ایت ۹۲ کے: ان ربی بما تعملون حیط (ہرشہ زما رب بہ علم کے دی) او آخر کے بیا واللہ غیب السملات والارض (اگورہ نوم واللہ نے مقدم کڑے دے پہ علم غیب باندے
اشارہ دہ کے دیشہ چہ ایٹوک بل ہم شہتہ چہ علم غیب و سرہ وی)

(۳) دومیہ مسئلہ ترغیب فی التلیخ: ہم بار بار: ایت ۱۲ انما انت نذیر ایت ۱۷: ان کان علی پیتہ... شاہد منہ (نوچر ستاداشان دے نو اوس بہ قلا رنہ کینے تبلیغ او کڑہ)
ایت ۲۸: ماسرہ واللہ کتاب دے چہ دارحمت دے نوددے تبلیغ تاسو لے بدگنوںے)

ایت ۵۲ (ہوڈ) ویلقوم اعبدوا اللہ (داہراہ راست تبلیغ دے مونگ شہ ترغیب دتلیخ را کوئی) ایت ۶۳ کے (صالح) ویلقوم اعبدوا اللہ

ایت ۸۴ کے (شعیب) ویلقوم اعبدوا اللہ..... ایت ۸۵ کے: یلقوم اذوا لکلیل و لیزان بالقسط تہم داسے تبلیغ او کڑہ
ایت ۱۱۰ کے ولقد اتینا الکتاب... تہم دکتا بدعنے تبلیغ او کڑہ کنہ مکرہ شہ ایت ۱۱۲ کے: محمد تہ او امتی تہ: فاستقم کما امرت ومن تاب معک...

داٹول پہ آخری ایت کے راٹولوی و توکل علی اللہ سرہ چہ تہ بدوائے چہ تبلیغ کے زما ملگری نشہ نواللہ فرمائی چہ پہ بازان او سپارہ

(۴) تسلی: ایت ۱۲ کے تسلی محمد تہ - چہ سینہ مننگوہ ایت ۲۷: قالت... ایت ۳۲ کے قالوا... دغنے بہ تاتہ ہم وائی۔

دغنے ہوڈ سرہ رے ہم جگولے کڑی دی ایت ۵۲ اگورہ: ما یشتا بہیتہ... تاتہ بہ ہم وائی چہ تہ خودملا نہ یہ نولے دزانہ برے کوبے ورتہ او وایہ چہ ستادملا پہ شان دے ماللہ نہ کڑی۔
نو تہ بہ حضرت ہوڈ پشان مطمئن اوسے او ہمت بہ نہ نیلے۔

ایت ۶۲ حضرت صالح تہ: تانہ خوزمونگ دا امید نہ دو زمونگ خودا خیال دو چہ تہ بہ مونگ تہ خوگے خوگے خبرے کوبے قصبے بہ کوبے۔

ایت ۸۷: شعیب تہ: اصلو تک تا مرک... ایما تانہ ستادین داخولے وی چہ تہ مونگ دخیل زوڈ دین نہ واڑوے۔ تاتہ بہ ہم وائی چہ لے زمونگ دا مشران اولمیان نہ پوہگی
ایت ۱۱۵ کے واصبر (بہراہ راست تسلی دہ) ایت ۱۱۸ کے: (ستازرہ) بہنگ شی چہ دخلق ایمان ولے نہ راوڑی) نو جواب: ولو شاء ربک... اللہ بہ خیال زور چلو لے دو

پہ آخری ایت دے داٹول لے تسلی راغڈے کڑے پہ ایہ یرجع الامر کلہ سرہ چہ تہ دوے پہ انجام نہ پوہگی اللہ پرے پوہگی نہ چہ مسئلہ جاری سرات۔

نوسورہ کے خلور مسکلے وی او پہ آخری ایت کے خلور واڑہ مسکلے راٹولے کڑے: لکنہ:

ڈوبے مسئلہ العباد اللہ وحدہ: نودلتہ آخری ایت کے فاعبدوہ یے اودے۔

دومیہ مسئلہ: ترغیب فی التلیخ (تلیخ کوہ او دبل چا پرواہ مساتہ نو دلتو توکل علی اللہ

دے آخری ایت مثال پہ مثال دھنے جال دے چہ کہا نو دپارہ نے پہ سند کے واچوی یا مژزا نو دپارہ یے پہ غم جوئی کے واچوی او پرو روے راٹولوی آخر کے دغدہ خکار میان

یا مژزان جال کے یوزانے تہ راٹول شی نودلتہ ہم آخری ایت کے خلور واڑہ مسکلے یے یوزانے تہ راٹولے کڑے۔

نو مقصد سورہ بیان دخلور و مسکووے او پدے مسکووا قعات دہ پیبرانو ہم بیانوی

پہ توحید باندے واقعات د نوح، ہوڈ، شعیب او آخری ایت کے: فاعبدوہ

پہ نفی دعلم غیب باندے واقعات د ابراہیم او لوط راوڑی پہ تفصیل سرہ

پہ ترغیب فی التلیخ او تسلی داٹول باندے واقعہ موسیٰ راوڑی

اودا سورہ ذوات الرء نہ دے اوزوات الرء ہغ سورہ تونہ دنی چہ پہ شروع دھنے کے ترغیب الی القرآن بیانوی

یوسف (کی)

(نزدلاً ۵۳ بعد از ہود ترتیباً ۱۲ بعد از ہود - دو اڑو لجا طورہ سورۃ یوسف دوسرہ ہو ہود نہ درستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ ہود	شمار	سورۃ یوسف
۱-	نفی د علم غیب اوشوہ پہ بیان دواقے دابر اہم اودلوٹ چہ پہ ظاہرہ ے فرشتے اوندہ پندہ دے	۱-	نودلت نفی د علم غیب دہ پہ واقعہ یعقوب چہ اود گورہ چہ حال دچیل زوی خبر نشو تر ۴۰ سال پورے اود نہ یوسف خبر وود د حال دچیل پلارہ چہ حیات دے یادفات۔
۲-	دعوہ دتوحید ے ثابتہ کڑہ پہ واقعا تودانیا دسرہ بطور دلیل نقلی	۲-	نودلت ہم دعوہ دتوحید ثابتہ توی پہ واقعہ یوسف چہ پہ جیل کے فرمائی.... ایت ۳۹-۴۰
۳-	آخر دسورۃ کے اوفرماں ' و توکل علیہ	۳-	نوموند توکل چہ اود گورہ یعقوب اویوسف شنگہ زان سپار لے دے اللہ ایت ۸۶: انما اشکو..
۴-	آخر کے ایت ۱۲۰ کے اودے چہ (وکل نفس علیک من انباء الرسل ما نثبت بہ فوادک)	۴-	نودے سورۃ کے واقعہ یوسف دپارہ دثابت قدمے راوڑی۔
۵-	ایت ۷۱ کے: فبشرنا بآئین... من وراء الحق یعقوب	۵-	نودلت واقعہ حضرت یعقوب پہ تفصیل سرہ ذکر کوہ۔
۶-	ایت ۶۹ او ۷۳ کے اودے چہ اللہ سلاتیارستونہ اوبرکتونہ دے وی اے کوروا لود ابراہیم	۶-	نودے سورۃ کے نمونہ برکت خانی چہ کڑوی ورتید پونوسی نہ اللہ یو درجن و رکڑل۔
۷-	دقوم لوٹ دبد عملے نمونہ بیان شوہ	۷-	نودے سورۃ کے دیوے خزے دے جیائے بیان دے۔
۸-	اللہ دہر شہ نہ خبر دار دے - وللمانی السموات والارض	۸-	ایت ۳: (وان کنت من قبلہ لمن الغفلین) اے پیغمبرہ نہ ددے واقے نہ خبر نہ دے۔
۹-	ایت ۱۱۳ لارکتوا الی الذین ظلموا میلان اوندہ کڑے سستو اوطالمانوتہ۔	۹-	د یوسف نمونہ چہ اود گورہ گناہ نہ دے میلان ندے کڑے اگر چہ دعوت و رکڑے شوے دے دگناہ
۱۰-	افتتاح دسورۃ اوشوہ پہ صداقت دقران	۱۰-	دے سورۃ ہم افتتاح کو لے شی پہ صداقت دقران
۱۱-	سورۃ پہ نوم دپیغمبر حضرت ہود	۱۱-	نودا سورۃ ہم پہ نوم دپیغمبر حضرت یوسف دے۔

ابتیازات دسورۃ:

- ۱- سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ حضرت یوسف
- ۲- سورۃ ممتاز دے پہ گنزو خوبونو لکھ خوب دیوسف، خوب دجلیانو، خوب دباشاہ دمر (دے درے خوبونو بیان دے کچے)
- ۳- سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸: ان کیدکن عظیم
- ۴- سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ محبت باندے۔ یوجاز لکھ دپلارچیل زوی سرہ بل ناجاز لکھ دپردی کڑے پردی سڑی سرہ وغیرہ۔
- ۵- سورۃ ممتاز دے پہ تہ تبرہ دروزد خلاف دچیل پورور۔
- ۶- سورۃ ممتاز دے پہ تقریر دیوسف پہ جیل کے۔
- ۷- سورۃ ممتاز دے پہ سیاسی سوچ بوجھ دیوسف باندے لکھ جیل ے بہتر اود گنزا لود گناہ نہ۔ بل داچہ جیل کے زان سرہ ملگری جوڑ کڑل۔ بل د مخلوق بچاؤ د راروان یواخت نہ۔

داول کاروند سیاسی بصیرت نونو نہ دی۔ دینہ اسلامی سیاست والی۔ لفظ سیاست دسوس ندے معنی ے دقوم خیر خواہی دہ۔

مقصد دسورۃ: تسلی نبی تہ پہ واقعہ دیوسف (حالی ک کمال یوسف)

واقعہ دیوسف پہ شہکو مرحلو کے بیانیگی: مرحلہ ۱: یوسف نہ دروزد چیل جوڑ کڑو زک چہ دپلار محبت دسرہ ڈیرود۔ نو کنوی تہ ے دروزد غور زولو۔

مرحلہ ۲: قائلے والاؤ اوجیت کڑو اومصر کے خرث کڑو۔ مرحلہ ۳: جیل تہ اودریدو

مرحلہ ۴: وزارت درتہ ملوشو

مرحلہ ۵: چہ روزہ ے راعلل اودپلارے خبر شو۔ مرحلہ ۶: چہ خاندان دیوسف مہر تہ رانتقل شو۔

مماثلت دواقعا تہ پہ مابین ددواڑو پیغمبرانو:

(۱) لکھ شنگہ چہ یوسف نہ دچیلوروزد دلاسہ چل جوڑ شو۔ نو اے پیغمبرہ تانہ ہم دچیل قوم دلاسہ پہ چل جوڑی اودچیل وطنہ بہر روک کڑے شے۔ سورۃ انفال ایت ۳۰ واز میکر

بک الذین کفرو.... اودقتلوک اویجر جوک۔ نو حالی ک کمال یوسف

(۲) لکھ شنگہ چہ یوسف پہ کنوی کے درے درزے تیرے کڑے دی۔ نو اے پیغمبرہ تہ ہم پہ غار ثور کے درے درزے تیرے دی۔ نو حالی ک کمال یوسف

- (۳) لکہ شنگہ چہ یوسف پانڈمخو کے مصر تہ روان کڑے شوے دے چہ پتہ نگی چہ مصر کے بہ زماشہ حال دی۔ نو دغسے تہ بہ ہم دغار ٹور نہ پانڈمخو کے روان ے مدینے تہ پتہ بہ در تہ نہ وی چہ ہلینہ بہ ستاشہ حال وی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۴) لکہ شنگہ چہ یوسف عزتمند شو پڑو مینے در زہ مصر کے چہ وزیر و اہستو اذ چلے خڑے تہ یہ اوے چہ درہ استو گنہ کڑہ نو تہ بہ ہم پڑھے در زہ مدینہ کے عزتمند کیگے۔ دنی استقبال تہ خلق ولا زو۔ یو ویل چہ زما میلہ بہ وی۔ بل ویل زما میلہ بہ وی آخر دچہ نبی ادر ماہیل چہ زما اوخو دچا کور تہ تہ کیناستہ۔ زہ بہ ہفہ سرہ پائے لگیم۔ نو حالک کمال یوسف
- (۵) لکہ شنگہ چہ یوسف باندے ہفے کور والا و بدنامہ اوگولہ نو تا باندے او ستابی بی باندے بہ ہم دمدینے تہ خلق بدنامہ لگوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۶) لکہ شنگہ چہ یوسف تہ اللہ چیل روزہ پتہ چو کے او فور زول دغہ شان ستا قوم بہ ہم اللہ ستا پتہ چو کے نور زوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۷) لکہ شنگہ چہ یوسف چیلور دزوتہ اوے چہ لاتریب علیکم ایوم نو تہ بہ ہم دغ کے پور ز او اے چہ لاتریب علیکم ایوم

سورة رعد (ترتیباً ۱۳ بعد از یوسف نزولاً ۹۶ بعد از محمد)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة یوسف	شمار	سورة رعد
۱-	مسئلہ غایتہ کڑلہ پہ دلا کیلوسرہ	۱-	نودائے وضاحت دمسئلے کوئی پہ مثالوں سورہ
۲-	آیت ۱۰۵ کے اووے آیا دوی برہ اووکلنہ نہ گوری چہ اللہ وحدانیت پرے اوگوری	۲-	نودے سورۃ کے داللہ دکائینا تو، ہفتہ چہ کوم برہ دی اوکوم حکمت، دھنے تفصیلی ذکر کولے شی۔
۳-	دسورة یوسف اختتام او شوپہ ترغیب الی القرآن سرہ	۳-	نودے سورۃ افتتاح کیگی پترغیب الی القرآن سرہ
۴-	نفی دشرک فی العلم دانیا نہ اوشو۔	۴-	نودائے نفی دشرک فی الدعاء کیگی (چہ عالم الغیب نہ دی نوہلم تدعوہم) ولے راند کووے
۵-	آیت ۴۰ کے اووے چہ انے مشرکانو تاسوسرہ پہ دے شرک شد دلیل شتہ	۵-	نودے سورۃ کے پتوحید گنزدلائیل ذکر کوئی۔
۶-	دصبر دنیا دی مثال ووچہ یعقوب او یوسف صبر او کڑو نواجہم نے بہتر شو۔	۶-	آیت ۲۰ کے دصبر دا آخرت بیان کوئی۔
۷-	آیت ۴۰ کے بیان دمسئلے پہ چیل کے ووچہ یوسف کڑے وو۔	۷-	آیت ۳۶ کے اعلان دمسئلے کیگی پہ میدان کے دطرف دی نہ۔
۸-	آیت ۱۰۳ کے اووے (واما اکثر الناس بموء منین)	۸-	آیت ۱ کے (ولکن اکثر الناس لا یؤمنون)
۹-	آیت ۳۹ کے مسئلہ توحید ذکر شوہ۔	۹-	نویات ۱۶ کے تشریح او وضاحت کوئی۔ پہ من رب السموات والارض سرہ
۱۰-	آیت ۱۰۹ کے (واما رسلنا من قبلك من الرسول الا رجالا....)	۱۰-	آیت ۳۸ کے فرمائی چہ دے غے پیغمبرانو خزے او بچی صم وو۔

اشیاء و سورۃ

- ۱- سورۃ ممتاز دے بہ کثرت دتنبیہا تو باندے۔
- ۲- سورۃ ممتاز دے پہ مثال دشرکانو چہ شنگہ مشرکان بابائے اواز کوئی لکہ چہ یوسرے او بوتہ اواز کوئی آیت ۱۴۔
- ۳- ممتاز دے پہ بیان دمثال دمسئلے چہ کلتہ مسئلہ بیان کڑے نو لکہ چہ باران اوشی۔ او دھنے باران سرہ خوڑو نہ ڈک شی۔ گندو نہ رابا ہر شی۔ آیت ۱۶
- ۴- ممتاز دے پہ علاج داطمینان قلب پہ آیت ۲۸ کے
- ۵- ممتاز دے پہ بیان دتبیح درعدو نے فرشتے۔
- ۶- ممتاز دے پہ بیان دمطالبے دشرکان نہ چہ دچلو الہانو نوموندوا غلے۔

دعوہ دسورۃ: لدعوة الحق (آیت ۱۴)

مقصد دسورۃ: نفی دشرک فی الدعاء بالادلیۃ المتکوفا

تقسیم دسورۃ: سورۃ ۴ بایوندے۔

- باب ۱: آیت ۱-۱۴ پورے: پہ دے باب کے ۵ قسم دلائیل ذکر کوئی۔ او آخر کے پرے مسئلہ توحید تفریح کوئی۔ شروع کے ترغیب الی القرآن دے بیا آیت ۲ کے ڈوبے قسم دلیل ذکر کوئی۔
- (۱) ڈوبے قسم دلیل پہ توحید: (الخالق لکل شیء هو اللہ) ڈوبے دلیل پہ تخلیق آیت ۲ کے آسمانوںہ چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔ دویم دلیل پہ تخلیق آیت ۳ کے زمکہ چادہ غوڑو لے او چادہ پیدا کڑے۔ مادہ پیدا کڑے۔ دویم دلیل پہ تخلیق آیت ۴ کے چادہ ڈو لے دی جتنے جتنے او چادی پیدا کڑے۔ او دایوے دانے غلے چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔ نوپتہ اولکیدہ چہ الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شہ اللہ دی پیدا کڑے۔
- (۲) دویم قسم دلیل ذکر دے آیت ۸ کے (العالم لکل شیء هو اللہ) دویم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۱ کے (الخالق لکل شیء هو اللہ)
- (۳) ثلوم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۲ (متصرف فی کل شیء هو اللہ) پنزم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۳ کے تسبیح درعدو نے فرشتے نوپتہ اولکیدہ چہ ڈول ماتہ دی محتاج۔
- نویات ۱۴ کے دعوہ پرے تفریح کوئی (لدعوة الحق) خاص دے اللہ رہہ چہ دہ لایق۔
- نو اوگورہ دا قرآن چہ دے رالیگے۔ اللہ دے رالیگے نو لدعوة الحق۔ آسمانوںہ چادی پیدا کڑے۔ اللہ فرمائی مادی پیدا کڑے نو لدعوة الحق زمکہ چادہ غوڑو لے۔ خاص اللہ دہ غوڑو لے۔ نو لدعوة الحق (دعے یو یو نعمت داللہ ذکر کڑہ او دعوہ (لدعوة الحق) پرے تفریح کڑہ چہ ملگرتہ وضاحت اوشی۔)
- نو لکہ چہ دعوہ پرے تفریح کڑی نو بیا مثال پیش کوئی۔ چہ اوس ہم ٹوک داللہ نہ بغیر بل چاہتا اواز کوئی نو دھنے مثال آیت ۱۴ کے: والذین یدعون من دونہ... جتنگہ چہ او بہ ددہ پہ او اواز دہ ریلے نہی رارسیدے دھنے غیر اللہ دہ تہ اءاد پارہ نہی رارسیدے۔ جتنگہ چہ او بو غوگورہ ستر گے چہے لاسونہ شتہ دھنے مژدی ہم ہشتہ۔ اعراف ۱۹۵... اوگورہ۔

باب ۲: ایت ۱۵ - ۲۵ پورے : دیکھے فرمائی چٹول اللہ دی ساجد۔ اور صرف اللہ دے سجود نو لدعوة الحق (مخفیو ۵ دلا کیلوسرہ دا دلیل شپکم شو پیدوہ و توحید)

نوایت ۱۶ کے پرے بل قسم دلیل دے چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق

ایت ۱۷ کے پو مثال بیان کوی چہ کلمہ مسئلہ لدعوة الحق یہ صحیح طریقہ سرہ بیان کڑے نو ڈوڑے نہ اوخیوی دھنے زائے نہ لکہ چہ باران اوٹی نوہرہ کندہ کے دھنے کندے مناسب سیلاب راشی
وڑو کے ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی اوغٹ ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی۔ دے بیان سرہ بہ گندونہ ٹول راباہرشی لکہ دغوڑ پشان مگردا بہ لگ وخت پورے دی بیابہ

سپنے پاکے او بہ اوویے یعنی ستا حق بیان بہ پاتے شے او ددے باطل پرستو پرڈ پیگنڈے بہ ختم شی۔

ایت ۱۸: کے مستحیمن ددے مسئلے او غیر مستحیمن ددے مسئلے او دواڑوا نجا خائی۔ ایت ۱۹ کے فرمائی چہ دواڑوہ براہرندی۔

ایت ۲۳ پورے ددے مستحیمنو ۸ صفات بیانوی او دوی بدلہ خائی۔

باب ۳ ایت ۲۶ - ۳۲ بل قسم دلیل ایت ۲۶ کے فرمائی چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق - ایت ۲۷ کے غیر مستحیمن او ۲۹ کے مستحیمن او دھنوی بدلہ ذکر کیگی۔

ایت ۳۰ کے ترغیب الی القرآن ایت ۳۱ کے حال دضدیا نوعنادیا نو او انجام دھنوی ایت ۳۲ کے تسلی مبلغ تہ چہ زڑوہ متنگوہ۔

باب ۴ ایت ۳۳ آخرد سورہ پورے ایت ۳۳ کے زجر مشرکینو تہ ۳۵ کے بشارت مؤمنینو تہ ۳۶ او ۳۷ کے ترغیب الی القرآن ایت ۴۰ کے تخویف ۱۴ - ۳۴ کے بیاتلی۔

سورة ابراهيم (کی نزولاً ۷۲ بعد از لوح ترتیباً ۱۴)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة رعد	شمار	سورة ابراهيم
۱-	اہم مسئلہ بیان شوہ (ردعۃ الحق - لا الہ الا هو)	۱-	نودلتہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاہدہ مسئلہ بہ اوس رسوے خلقوتہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ردد شرک فی الدعاء شوہ۔	۲-	ایت ۱۸ کے مثال پیش کوی دشکر دمل چکلکہ ہواراشی ادایرے الوزوی۔
۳-	مثال دسبلے بیان شواہت ۷۱ کچہ کلہ مسئلہ بیان کڑے نوکلکہ چہ باران ادشی اوخوڑراشی...	۳-	مثال بیانونوی دکلے دتو حید پہ ایت ۲۳-۲۵ کے نوپدے وجہے متصل راوڑو
۴-	ایت ۱۱ کے ان اللہ لا یغیر بالقوم حتی یغیر ما بانفسہم	۴-	ایت ۲۸ کے دھنے مثال ذکر کوی چہ اوگورہ اللہ نعمت کڑے دوپہ فرعون مگر انکار یے اڈکڑو...
۵-	ایت ۳۸ کے اعتراض دشکر کانو چہ دانتگہ پیغمبر دے چہ خزہ اوپچی دے دی	۵-	ایت ۳۵ کے مثال داہراہیم پیش کوی چہ اولاد او بی بی یے وہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۶-	مسئلہ ذکر شوہ دتو حید	۶-	ایت ۶ او نورو ایتونو کے تذکیر بایم اللہ دے (یعنی دمنوکلکو انجام اونہ منوکلکو انجام شوہ۔)
۷-	ایت ۲۳ کے فرشتے بہ داغلیگی پدے جنیا نو بانڈے او سلامونہ بہ وائی۔	۷-	ترقی دہ۔ چہ داسے بٹول عمرگیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۸-	ایت ۳۲ کے حالات ذکر شول دینغیر انو چہ ہغو پورے ٹوٹے کڑے شوہ دے	۸-	نودے سورة کے دھنے تفصیل دو چہ چاٹوٹے کڑے دے دھغوی انجام شوہ۔
۹-	ایت ۳ کے اودے چہ ہرشہ زہ پیدا کوم	۹-	ایت ۳۲ کے تفصیل ددغے خلقت چہ باران راوڑوم دھنے سرہ شراوہ باہم۔
۱۰-	ایت ۲ کے فرمائی چہ ہرشہ چیلے نینے نہ روان دی۔	۱۰-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہمیشہ بہ داہر شروان وی ترٹو چہ نیا ابادہ وی۔
۱۱-	ایت ۱۴ کے دشکر چھنے تے گراہی اوویلہ	۱۱-	ایت ۳ کے فرمائی چہ دوی گراہان دی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو

اقتیازات دسورة:

- ۱- سورة ممتاز دے پیمانہ مثال ۱۰ کلہ، تو حید ایت ۲۳۔
- ۲- سورة ممتاز دے پیمانہ ۱۰۔ چہ اہر قوم بہ دھغوی پڑہ پیغمبر لگے دے۔ ایت ۴
- ۳- سورة ممتاز دے پیمانہ ۳۶-۳۵ چہ اہرہیم چیل بچے او بی بی پیمانہ کے پریدی۔
- ۴- سورة ممتاز دے پیمانہ ۳۳ کے پیمانہ دشکر داہراہیم پیمانہ اولاد بانڈے آخر سورة کے۔
- ۵- سورة ممتاز دے ایت ۴۰ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ پھر پیغمبر تکلیف رائے دے داسے چہ سرہ غروندہ او جزقوے شوگر دانتیغیر ان در سرہ اونہ جز قیدل۔
- ۶- سورة ممتاز دے پتقریر دشیطان چہ جہنم کے ایت ۲۳
- ۷- سورة ممتاز دے پتقریب فی التبلیغ او دشکر سینو او بلغیو حالاً تو بیا نوبانڈے۔

مقصد دسورة: ترغیب فی التبلیغ او تذکیر بایم اللہ (فند و رکول پتعمتو نود اللہ او عذابو نود اللہ)

خلاصہ مختصر: اڈوہے ترغیب و رکوی تران تہ او بیا ترغیب فی التبلیغ

- (۲) بیا ایت ۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا بیا نوی چہ چا مسئلہ بیان کڑہ نو ہغے سرہ بہ خلق جگہ کوی۔ ایت ۱۸ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۳) ایت ۱۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا ذکر کوی چہ دشکر سیکین بہ قیامت کے چہو کے بچگو وی۔ ایت ۲۳ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۴) ایت ۲۴ نہ لفظ اَلْمُسرہ مثالوں ددو فرود دشکر کانو دشکر مثال اود موحد یود کلے دتو حید مثال پیش کوی۔ ترایت ۲۷ پورے
- (۵) ایت ۲۸ کے لفظ اَلْمُسرہ زجر، تخویف اودلائیل او واقعہ ذکر کوی داہراہیم دپارہ د ترغیب فی التبلیغ

سورة الحجر

(کی ترتیباً ۱۵ بعد اسی ابراہیم نزولاً ۵۴ بعد از یوسف)

رابط ماسبق سرہ

سورة الحجر	شمار	سورة ابراہیم	شمار
نودلت انجادھغو خلقو خانی چوررتہ تبلیغ اوشوگر مسئلے اونہ منلہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۱۔	سورة ابراہیم کے ترغیب فی التبلیغ دقران وو۔	۱۔
انسو سوندشرکانو چہ ہائے چہ مونگ قران نہ ناست وے۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۲۔	حالت دشرکانو پیرانو اودھغوی دمیریدانو چہ قیامت کے بہ جگلوے کوئی ایت ۲۱-۲۲	۲۔
ایت ۹۶ چہ پدے قران یہ درکڑے شوہ مگر ہدایت نے چیل نہ کڑو نو انجام ے شوشو۔	۳۔	دسورة خاتمہ پدے اوشوہ چہ یہ درکڑہ پتر آں سرہ	۳۔
نودلت انجام ددواڑو ڈلو خانی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۴۔	بیان ددو فر تو اوشو۔ منوگی او منکرین	۴۔
نمونے دھغے مکرو نو اوانجام دھغے مکارو خانی چہ شہ رنگ سزا درکڑے شوہ۔	۵۔	ایت ۴۶ وقد کر و کرہم	۵۔
نودا سورة ہم شروع لگیی پھ صداقت دقران سرہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۶۔	دسورة افتتاح اوشوہ چہ حکمت دزول دقران سرہ	۶۔

امتیازات دسورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے پے آرزوگانو دجر مانو پے مختلفو اوقا تو کے ایت ۲ لوکانو مسلمین (دمرگ پے وخت کے، پے قبر کے اویہ قیامت کے)
- ۲۔ سورة ممتاز دے پے بیان دحفاظت دقران کریم ایت ۹
- ۳۔ سورة ممتاز دے پے بیان دالوالجین اوالوالانس دیدا کیدو چد شہنہ بیدا کڑے شوے دی۔
- ۴۔ سورة ممتاز دے پے بالونو دجنہم ایت ۴۴ لھاسبہ ابواب
- ۵۔ سورة ممتاز دے پے امر/ حکم داللہ نبی تہ چہ ترمرگ پورے عبادت کوہ آخری ایت
- ۶۔ سورة ممتاز دے پے بیان دھغے فتوے چہ ٹوک داللہ درحمت نہ نامیدشی۔ ایت ۵۶

مقصد دسورة: بیان داحوالو دمنکرینو او انجام دمنکرینو

تقسیم دسورة: درے حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۵ پورے: اول ترغیب الی القرآن، زجر دمنکرینو دقران، تخویف اوصداقت دقران کریم

(۲) ایت ۱۶-۲۵ پورے: عقلی دلائل دی

(۳) ایت ۲۶-آخر دسورة پورے: حالات دا توام مھلکاؤ

خلاصہ دسورة: داسورة بطور تہذیبی سورہ ابراہیم دہ۔ ہغے کے دودہ ڈلے ذکر شوے وے نو دے سورہ کے دھغوی انجام ذکر کوئی۔

سورة النحل (مکی ترتیباً ۱۶ بعد از الحجر نزولاً ۷۰ بعد از کھف)

رابطہ با سبق سرہ

شمار	سورة الحجر	شمار	سورة النحل
۱-	ھر کله چه سورة الحجر کے عذاب د سابقینو ذکر شو۔	۱-	نودع سورة النحل کے عذاب د موجوده خلقو (مکے والو) بیانگی پہ شروع ددع سورة کے
۲-	سورة ابراهیم کے ترغیب فی التبلیغ وو نو حجر کے نمونے د عذاب و۔	۲-	نودع سورة کے هغه اصل مسئله د توحید بیانوی چه د هغه نه په انکار عذاب رازی۔
۳-	ایت ۲۸ کے د انسانانو د نیکنه د پیدائش ذکر او شو چه د ختے نه پیدا وو۔	۳-	ایت ۴ کے د عامو انسانانو د پیدائش ذکر کیگی چه د نطفے نه پیدا دی۔
۴-	الله بیان او کزو چه ٹول ما دی پیدا کړ۔	۴-	ایت ۲۱ کے د مخلوقاتو د عجز ذکر کوی چه ٹول ماته دی محتاج
۵-	ایت ۴۶ کے بشارت وو د جنت جنتیانو ته	۵-	ایت ۳۲ کے ترقی ده په ما سبق باند۔
۶-	حالات بیانیدو د مفسدینو او مٹوحدینو	۶-	نو ایت ۳۶ کے د هغه خلاصه راو باسی۔ چه د چا نه انجام شو۔
۷-	د انسان پیدائش ذکر وو۔	۷-	ایت ۷۰ کے انقلاب د انسان ذکر کوی۔ چه ددته په ژوند کے ټنگه انقلاب رازی۔ بُدْأَ شَى...
۸-	ایت ۴۹-۵۰ کے (يَا عِبَادِ اِيَّا اَنَا الْغُفُورُ الْكِيْمُ وَاِن عَذَابِيْ لَلْوَاعِظُ الْاَلِيْمُ)	۸-	۱۱۲ کے ددعے عذاب مثال بیانوی چه الله پرے قحط مسلط کزو په مکے والو باند۔
۹-	آخر کے اووے چه تته تر مرگه پورے عبادت کوه	۹-	خپل احسانات ذکر کوی چه تر مرگه پورے زما احسانات دی نوز که تر مرگه پورے به عبادت کوه۔

امتیازات د سورة

- (۱) سورة ممتاز دے په بیان درانگارنگ دلائلو عقلياً تو په توحید باند۔
- (۲) سورة ممتاز دے په تفصیلی فائدو د چارپایانو باند۔
- (۳) سورة ممتاز دے په بیان د بعضو قواعدو د دریاب باند۔
- (۴) سورة ممتاز دے په بیان د هغه کلمے د کفر چه په وخت د اکراه کے ویلے کیگی ایت ۱۰۶
- (۵) سورة ممتاز دے په حکم د مچے د طرفه د الله نه ایت ۶۸
- (۶) سورة ممتاز دے په فائدو د شاتو باندے فی شفاء للناس
- (۷) په بیان د هغه خزع چه خپل طاقت به ئے خپله تباہ کوه۔
- (۸) په بیان د اجماع ایت باندے ایت ۹۰ چه ٹول او امر و نواهی پکے راجمع دی۔
- (۹) په بیان د هغه قحط چه په مکه باندے راغله وو چه دے کافرو به خپل بول خوژل ایت ۱۱۲

مقصد د سورة: اثبات د توحید بالادلة المتکثره (رنگارنگ عقلی دلائلو سره)

تقسیم د سورة: شپگ بابونه دی : (۱) ایت ۱-۲۳: دیکے توحید باندے دلائیل دی متنوعه (رنگارنگ)

- (۲) ایت ۲۴-۳۵: زجر هغو ته چه اوزی د توحید نه نو هغوی ته د هغوی په قول او فعل دواژو زجر ورکوی۔
  - (۳) ایت ۳۶-۴۷: دلیل نقلی او نفی د تصرف د غیر الله نه
  - (۴) ایت ۴۸-۶۴: دلائیل عقلیه په دے باندے چه ٹول مخلوق الله ته دی محتاج او تابعدار۔
  - (۵) ایت ۶۵-۸۱: دیکے دلائیل عقلیه به دے چه نعمتونه ٹول ما دی پیدا کړے
  - (۶) ایت ۸۲-آخر: تسلی محمد ته او هر مبلغ ته، تخویف منکرینو ته او احوال د مشرکانو په قیامت کے او ترغیب ورکوی
- قران ته او واقعه د ابراهیم

سورۃ بنی اسرائیل (ترتیباً ۱۷ بعد از سورۃ النحل - نزولاً ۵۰ بعد از سورۃ القصص)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ النحل	شمار	سورۃ بنی اسرائیل
۱-	آیت ۱۲۵ کے (ادع الی سبیل ربک....) نوچکلہ تیرا بلے۔ نو تکلیف بہ ضرور در کر لے شی	۱-	اچھ تکلیف و برداشت کڑو۔ نوراشہ چا و اس در باندے ددے پانعام کے سیل داسمانو نو او کرم نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۲-	ھر کلہ چدے سورۃ النحل کے اعلان د عذاب دو (ای ا امر اللہ۔۔۔۔۔)	۲-	نودے سورۃ کے وجوہات د عذاب ذکر کوی تلور۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۳-	ترغیب الی الھجرت دو۔ کہ مسکلے تے نہ پریدی نو ملک پریدہ۔	۳-	حالات دانیاؤ ذکر کوی چہ مسکلے پارہ نے ہجرت کڑے دو۔
۴-	آیت ۹۹ کے اوے چد شیطان زور بہ ہغو چلیگی چہ ہغو ددہ دوستان وی یا مشرکان وی۔	۴-	آیت ۶۲ کے دشیمان ہتکنڈے / طریقے دگراہ کولو ذکر کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	آیت ۱۲۲ کے اوے چہ یوم السبت پہ چا مقرر شوے دو۔	۵-	نودے سورۃ کے تفصیلی بیان دا اصل السبت کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۶-	آیت ۱۲۷ کے اوے چد زورہ مرنگوہ۔ صبرا جہہ ضرور در کوم۔	۶-	آیت ۱۰۳ کے ددے صبر مثال ذکر کوی۔
۷-	مسئلہ توحید نے ثابتہ کڑلہ پدلا نیلو عقلمیاد سرہ۔	۷-	نودے سورۃ کے حالات د ہغو ذکر کوی چہ مسئلہ نے اونہ منلہ او شرک پے کڑے دے۔
۸-	حالت دھا جرو بیان شول پہ آیت ۴۰ کے او ۱۱۰ کے۔	۸-	آیت ۷۶ کے انجام د ہغو بیانوی چہ مہاجر نے پے ہجرت مجبور کڑے دو۔
۹-	آیت ۸۸ کے اوے چد زیات برکڑو ددوی دا عذاب	۹-	آیت ۹۷ کے دا خانگی چہ شنگہ بہ درلہ دا عذاب زیاتو۔
۱۰-	آیت ۳۲ کے اوے چہ مسئلہ بیان کڑہ نوفرشتے بہ درتہ زیری در کوی۔	۱۰-	چہ چاقق پرستو پورے توتے او کڑے نود ہغو انجام بہ شوی۔

امتیازات د سورۃ:

- ۱۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د علت د عذابو باندے یعنی وجوہات د عذاب بیانوی۔
- ۲۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د اضرأ باندے۔ چہ نئی نے بیت المقدس تہ د شے شے بوتلے دو۔ او بیان نے برہ آسمانو نو تہ او حجت کڑے دو۔
- ۳۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د ۲۵ اوامرو او نواہی باندے۔
- ۴۔ سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۷۰ باندے چہ کرامت د بنی آدم بیانوی۔ ولقد کرمانا بنی آدم...
- ۵۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تہجد باندے۔
- ۶۔ سورۃ ممتاز دے پہ ہغے آیت ۸۸ باندے چہ اللہ فرمائی چہ آسمانو نو او جنا تو، چہ تاسو منکر قرآن نے۔ راجع شے او ددے قرآن پہ شان یو قرآن راوڑے۔
- ۷۔ سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۹۵ چہ علت خانگی چہ انسانان ولے پیغمبران را ایگے دی او فرشتے م ولے ندی را ایگے دے انسانانو بہ بطور پیغمبر۔

مقصود سورۃ: بیان د ہغے تلور و اعمالو چد ہغے پہ کولوسرہ عامل د عذاب مستحق کیگی۔

- ۱۔ شرک مُشترہ (چہ پہ شرک باندے ہمیشہ گری او کڑی او تو بہ او نہ باسی نو اللہ نے معذب کوی۔)
- ۲۔ ہنک د شعائر اللہ سبب لُذول عذاب (بے عزتی د شعائر اللہ سبب د عذاب گری)
- ۳۔ اخراج الرسل سبب لُذول عذاب (دانیاؤ اذحق پرستو و سئل د عذاب سبب گری)
- ۴۔ استھراء الرسل سبب لُذول عذاب (در سولانو پورے لوتے سبب د عذاب گری۔)

تقسیم د سورۃ: سورۃ تقسیم دے پہ تلور و حصو باندے۔

(۱) آیت ۱-۵۸ پورے: پدیکے ڈوبے سبب د عذاب (شرک مُشترہ) تفصیل سرہ ذکر کوی۔ او پدے واقعہ د بنی اسرائیلو ذکر کوی چہ ہمیشہ یے شرک کو نو اللہ پرے ددے وارے عذابو نہ

راو ایگے یو دارے د بخت نصر اہل دارے در در میا نو طرف نہ۔ او دریمہ و رے دہنی معنی لغت کڑوسرہ متر حیا مہ پورے

(۲) آیت ۵۹-۷۵ پورے: ہنک د شعائر اللہ او پدے واقعہ د قوم صالح ذکر کوی۔ چہ اونے بے عزتی یے او کڑہ نو د عذاب مستحق شول۔

(۳) آیت ۷۶-۱۰۰ پورے: اخراج الرسل سبب لُذول عذاب پدے واقعہ د بنی ذکر کوی چہ ہر کلہ کے دالو رسول گہ د کے نا او یستونو دا کے والا معذب شول۔ اللہ پرے عذاب راوستو۔

(۴) آیت ۱۰۱-۱۰۳ پورے: استھراء الرسل سبب لُذول عذاب پدے واقعہ د فرعون او دہغے د قوم پر کلہ یے عربی پورے لوتے او کڑے نو اللہ دوی لہ بہاہ لُزل۔

واقعہ د معراج مختصر

ایت ۱: پہ دے ایت کے اشارہ دے د نیی ہعراج تہ۔ معراج سرہ دوہ سفرونہ د نیی متعلق دی یو د بیت اللہ شریف نہ تر بیت المقدس پورے داہ ژومے سفر ددے سورۃ ایت نمبر ۱ نہ ثابت دے۔ ددے سفر منکر د قران منکر دے۔ دا سفر تے کئے دے پہ براق۔ براق د خر نہ لوے او اس نہ رکوئے وی۔ بعضو کمبختو دے براق لہ تصویر کے سر د خرے جوڑ کئے وی۔ دا د نیی بے عزتی دے۔

ددے بیت المقدس نہ برہ بیا اللہ خپل رسول لہ پہ خپل خاص لفٹ ذریعے سرہ خپڑولے دے۔ چہ د دے سفر ذکر بیا احادیثو کے دے۔ او سورۃ نجم کے ورتہ ہم اشارہ شوے دے۔

آیا دا سفر پہ یوہ شبہ کے بدنی وو۔ یا روحانی نو د قران ددے ایت نہ دا ثابتگی چہ بدنی وو۔ زکہ چہ عبیدہ تے ویلے دی او روح عبیدہ تے نہ دے ویلے۔

جبرائیل ورسرہ پہ براق وو۔ تر بیت المقدس پورے۔ بیا اسمانونو کے ہم ورسرہ وو۔ چہ ژومی آسمان تہ اوختلو نو د نیی ملاقات آدم سرہ اوشو۔ فرمائی چہ آدم برہ اوکتل نو خوش تالہ شواز کہ چہ د خپل اولاد روحونہ تے پہ علیین کے اولیدل۔ او کلہ چہ تے لاندے اوکتل نو خپہ شو۔ او پہ ژڑہ شو۔ زکہ چہ د خپل تہ اولاد روحونہ بے پہ سجن کے الیدل۔

پہ دویم آسمان کے ملاقات د یوسف سرہ اوشو۔ پہ سلام اچولو سرہ او پہ جواب د سلام۔

پہ دریم آسمان کے ملاقات د یحییٰ او عیسیٰ سرہ اوشو۔ پہ ثلورم آسمان کے ادیس سرہ پزیم آسمان کے ہارون سرہ شیگم آسمان کے ملاقات د موسیٰ سرہ اوشو۔ او اووم آسمان کے ملاقات د ابراہیم سرہ اوشو بیت المعمور سرہ۔ او خپل امت بے ہم اولیدل چہ تہ بہترین درجے والا وو۔ او تہ کمے درجے والا وو۔

دے پیغمبرانوسرہ د نیی ملاقات تنگہ اوشو زکہ چہ دوی بدنونہ خوزمکہ کے قبرونو کے پرا تہ دے؟ جواب اللہ ورتہ ددوی ہغہ روحونہ متشکل کڑی وو۔

دا واقعہ معراج کلہ شوے وہ۔ ددے د تاریخ بتہ نشتہ۔ دومرہ دے چہ د ہجرت نہ مخکے وہ۔ او ددے واقعہ تصدیق د ژڑہ نہ کول نخہ د ایمان دے۔ پہ دے اتفاق دے چہ اللہ نیی سرہ اسمانونو کے خپے کئے دی۔ مگر ددے تصدیق نشتہ چہ آیا نیی اللہ تے لیدلے دے یا نہ۔ دیکے اختلاف دے۔

نیی ہم دے شبہ کے واپس راغے دے خپلے بسترے تہ۔ نو پہ صبا چہ نیی دا واقعہ د معراج خلقت بیانولہ نو تہ کافران پکے ہم ناست وو۔ مگر ابو بکر نہ وو۔ یو کافر منڈہ کئے دی او ابو بکر تہ وائی چہ ستا ہغہ یار خون بل بل تہ وائی۔ ہغہ ترے تپوس کوی چہ آیا تہ خپلہ د ہغہ د خلی نہ اوریدلی دی۔ ہغہ وائی چہ او۔ نو دا کافر ابو بکر تہ وائی چہ آیا تہ دا خبرہ منے۔ ہغہ ورتہ وائی چہ بالکل زخم پہ دے خپرہ ایمان دے۔ گلہ تنگہ چہ زما ایمان د ہغہ پہ دے خبرو دے چہ وائی چہ جبرائیل راغے او دا دا وحی تے رلوڑلہ۔ ددے واقعہ د تصدیق نہ پس د ابو بکر لقب صدیق شو۔

سورة الكهف (کئی نزولاً ۶۹ بعد از غاشیہ ترتیباً ۱۸ بعد از بنی اسرائیل)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بنی اسرائیل	شمار	سورة الكهف
۱-	افتتاح سورہ شروع وہ پہ سجان الذی سرہ	۱-	نودا سورہ شروع کیگی پہ الحمد للہ سرہ (چہ زوہ و پاک شونوا اس حمدونہ واپہ اللہ)
۲-	سورة ختم شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ اللہ بغير ناما نودے)	۲-	شروع شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ قران کے راہیکلے دے)
۳-	آیت ۷۶ اودے چہ کلمہ صفایان دین کو دے نوظلق بہ ۷۶ پھرت مجبور اکوی۔	۳-	نودے سورہ کے دھنے جو انونو ذکر دے چہ چلہ نے دین دپارہ ہجرت کڑے دو۔ زک چہ درد منکرے نشو کولے۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۴-	آیت ۱۴ کے اودے چہ عمل و خیلہ اولولہ۔ اقراء کتبک	۴-	آیت ۴۹ کے وائی چہ اسوسونہ بہ کوی۔ ی ویلنتا مال ہذا کتب لا یغادر صغیرۃ ولا کبیرۃ۔۔۔
۵-	آیت ۴۶ کے اودے چہ قران او توحید نہ منکر بہ یہ شا اوڑی پہ نفرت سرہ۔	۵-	آیت ۵۷ کے ترقی دہ پہ مابین باندے چہ داغٹ ظالمان دی۔
۶-	عجزہ دمعراج ذکر وہ۔	۶-	نودے سورہ کے نور شبہات دشترکانو ذکر کوی۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۷-	آخر سورہ کے کلمہ متخذ و ولد راؤ ژو یعنی رد دشترکے اوکڑو۔	۷-	آیت ۴ کے یہ در کوی ہفتونہ چہ اللہ سرہ نامان گرزوی۔
۸-	بیان دھنے ثلور و امور و اخبارتونو اوشو چہ دھنے یہ کولوسرہ کونکے دھنے مستحق دعباب گرزوی۔	۸-	دو غے ثلور و ندر و می عمل یوشاخ / خباثت ذکر کوی چہ ہفتہ شرک فی العلم دے۔ یعنی ٹوک چہ بل لرہ علم غیب ثابوتی نو معذب کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۹-	قران پہ اعتبار نہم ثلور حصے دے۔ (۱) فاتحہ نہ ماندے آخر پورے۔ الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام نہ بنی اسرائیل پورے۔ الربی لکل شیء ہوا اللہ	۹-	نودے سورہ ندر یمہ حصہ شروع دہ تر سورہ احزاب پورے ادر یمہ مسئلہ بیانوی۔ المبارک فی کل شیء ہوا اللہ۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۱۰-	مالدار ہمیشہ آتھرا کوی دحق پرستو پورے۔	۱۰-	خباثت یعنی سپک والے د دنیا بیانوی بالوجوہ الثلاشہ پدیر یواسبا پوسرہ۔

اختیارات سورہ

۲- سورہ ممتاز دے پہ بیان دھنے دو روز و چہ یہ پہ مال فخر کو دابل پہ ایمان

۳- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دحضرت حضرت آدموی

۱- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے داصحاب کھف

۳- سورہ ممتاز دے پہ بیان دخباثت یعنی سپک والی دنیا بالوجوہ الثلاشہ

۵- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے ذوقترین

مقصد سورہ: (۱) نفی دعلم غیب بالواقعا اربعہ۔

(۲) خباثت د دنیا بالوجوہ الثلاشہ (اشارہ دہ کپے دینہ چہ ٹوک علم غیب بل لرہ ثابوتی نودہ کے دنیاوی محبت راغلے دے۔ نودے پہ

وجہ د دنیا سپک والے بیانیوی پدیرے اسبا پوسرہ۔

خلاصہ سورہ: سورہ کے ثلور واقعات بیانوی پہ مسئلہ علم غیب باندے۔

(۱) اول واقعہ داصحاب کھف بیانوی چہ اوگورہ دے اولیاء دی مگر خیل زانہ خبرندی۔ ۳۰۹ کالہ تے تیر کڑل پہ غار کے آیت ۱۹ کے فرمائی چہ قال قائل منکم کم لہستم قالوا لہما یوما اوجض یوم

اوگورہ اودہ دی۔ مڑہ نہ دی مگر بیام خبرندی بقرہ ۲۵۹ کے دحضرت عزیز واقعہ چہ پیغمبرو۔ سل کالہ مڑہ پروت دو۔ ثلور سوہ موسونہ پرے راغلل لاؤل مگردان د حالہ خبرندی۔ حلتہ

ہم دو۔ قال کم لہست قال لہست یوما اوجض یوم حاصل داشو چہ نہ پیغمبر خردے نہ اولیا کرام خردی۔ صرف یوا اللہ خردے۔

(۲) دویمہ واقعہ نبی پنی دعلم غیب چہ ڈولوانیاء سردار دے مگر پندہ ورتتختہ چہ صابہ کیگی۔ آیت ۲۳ اوگورہ: ولا تقولن لشیء انی فاعل ذالک غدا نوچہ پیغمبرتہ پینتختہ نوبل بہ ٹوک وی چہ

عالم الغیب ہئی۔

(۳) دریمہ واقعہ موسوی اوجحضرت حضرت چہ اوگورہ دواڑہ پوزائے روان دی مگر موسیٰ تہ دحضرت حضرت اودھند در یوکار و نود حقیقت پینتختہ یو کشتی ماتول بل ہلک وذل بل دیوال جوڑول۔ او

سرہ دے چہ حضرت حضرت آدموی نہ وعدہ ہم آختے وہ۔ چہ اعتراض بہ نکوے۔ مگر چلہ وعدہ تے حیرگی ادا کر کے ورتہ حقیقت خالی چہ آیت ۸۲ و ما فعلتہ عن امری (داکاروندہ مادازانہ

نہ وکڑے بلکہ اللہ ماتہ حکم کڑے دو۔ نودواڑہ دیوبل حقیقت نہ خبرندی۔

(۴) خلورمہ واقعہ پئی علم غیب ذکر کوئی حضرت ذوالقرنین۔ دیکے اختلاف دے چہ ایادے پیغمبر و۔ یاولی مگر ولی خوضر ورو۔ نو او گورہ دیو تو م پیہ نہ پوھیگی۔ نو چہ یہ ظاہر و خیر و یویل نہ پوھیگی
نو عالم الغیب بہشتی۔ عالم الغیب خوہندوی چہ یہ زڑہ دانسان خیروی۔ او داصفت صرف داللدے۔

نودا تلور واقعے دے دپارہ ذکر کوئی۔ چہ عالم الغیب صرف یواللدے اولیاء نہ دہ پیغمبران نہ دی نو دعا ہم صرف دیواللدے غواڑہ۔

کلہ چڑوسیہ دودہ واقعے ذکر شی۔ نو یواختا شت د دنیا ذکر کوئی۔ د دو روز و واقعے سرہ پیہ در یو د جو ہوسرہ:

(۱) کہتہ علم غیب زان لہ یا پیر لہ تا بتوے نو شہ مقصد لہ داسے کوے دنیا لہ نو دے واقعے کے فرمائی دنیا بہ در نہ و احسنے شی لکہ شنگہ چہ ہفے باغ والاندہ احسنے شوہ۔ ایت ۴۲ او گورہ

(۲) دریمدوجہ (وَقَمَّكَ قَلِيلٍ) وخت دے لگ دے لکہ فصل چہ برابری ناگہانہ پر ہے آفت راشی او فصل تباہ شی ایت ۴۵-۴۶ او گورہ۔

(۳) دریمدوجہ (لَدُنْ نَارِ تَكْوَنٍ وَبِأَنَّ عَلِيكَ) دادنیابہ پیتا و بال شی ایت ۴۹ آخر کے بہ یاد آئے چہ یو یلتما مال طہدال کتب۔۔۔

نودا دسورہ حاصل دو۔

سورۃ مریم کی (نزولاً ۴۴ بعد از فاطر ترمیناً ۱۹ بعد از کھف)

رابطہ ماسبق سورہ

شمار	سورۃ کھف	شمار	سورۃ مریم
۱-	نفی علم غیب اوشہ پیداقعا تو اربعاء سورہ۔ (اصحاب کھف، نبی، موسیٰ + حضر او ذوالقرنین)	۱-	نفی وتصرف گنگی دینیمبر انوا اولما نیکنہ۔
۲-	ایت ۴ کے اوے چہ دی اویرہ دے نہ چہ وائی چہ اللہ تائبان دی۔	۲-	ایت ۸۸-۸۹ کے وائی چہ اڈیرہ سخہ خبرہ کوی۔
۳-	ایت ۱۳ کے اوے چہ اصحاب کھف چکوش اوکڑو نو توفیق م درتہ درکڑو۔	۳-	ایت ۷۶ کے وائی چہ صرف اصحاب کھف نہ ہر چہ چکوش اوکڑو دسکے دیانولو نو توفیق درکوم
۴-	ایت ۳۳ کے بیان دھنے باغ والا او چہ دھنے مالک وکیل چہ زہ ستانہ پہ مال او اولاد سرہ زیات یم	۴-	ایت ۷۷ کے دہل ظالم خبرہ بیانوی چہ ماتہ بہ اللہ قیامت کے ڈیر مال او اولاد را کڑی۔
۵-	آخر سورۃ کے اوے چہ انما الہکم اللہ واحد	۵-	نودے سورۃ کے رد بہ ہنودے چہ ہنوی وائی چہ عیسیٰ اوبی بی مریم حاجت روا دی۔
۶-	عجز اولیاء او انبیاء ذکر شو چہ انسانانو کے دا او چت مخلوق دو۔	۶-	ایت ۶۳ کے عجز دلائیکو ہم ذکر کوی۔ چہ جبرائیل ہم عاجز دے۔ پیل اختیار شی چلو لے۔
۷-	عجز موسیٰ او حضر بیان شو۔	۷-	نودتہ نور و انبیاء عجز بیانگی لکہ ذکر کیا سخی وغیرہ۔
۸-	ایت ۱۵ کے اصحاب کھف رو دو پہ پیل قوم باندے	۸-	ایت ۴۲ کے ترقی دہ۔ چہ ابراہیم پہ پیل پلار رد کوی۔
۹-	ایت ۱۶ کے بانی کاٹ اصحاب کھف و دخیل قوم نہ	۹-	ایت ۴۸ کے دابراہیم دہائی کاٹ اعلان دے۔
۱۰-	ایت ۴۸ کے اوے (لقد جئتمونا کما خلقکم اول مرة - برہنڈا او ناسنتہ بہ ماتہ راشے)	۱۰-	ایت ۸۰ کے ترقی پہ ماسبق باندے چہ ہر شہ بہ ترے داظم او راشی موگ تیش تور۔

مقصد سورۃ: عجز المصطفین (عاجزی و چنوکڑے شوے مخلوقا تو چہ اول اول عاجزہ دی او متصرف نہ دی)

تقسیم سورۃ: دہ حصے دے: (۱) ایت ۱-۶۳ پورے: پدیکے عجز د انبیاء او اولیاء بیانوی چہ اول اول زینی مخلوق دے عاجزہ دی اللہ تہ
(۲) ایت ۶۳- آخر پورے: پدیکے عجز دلائیکو بیانوی چہ اول اسمالی مخلوق دے او خاص طور دہر جائیل چہ دلائیکو سر دار دے۔
او خلاصہ راو باسی پہ ایت ۶۵ کے چہ: رب السموات والارض وما ینھما فاعبدوہ واصطبر لعبادتہ۔۔۔۔۔

امتیازات سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ را تلو حضرت جبرائیل پہ شکل دسری بی بی مریم تہ ایت ۱۷
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ فکر د انبیاء چہ زان نہ دستوے فکر کڑے دے دسکے، بیانولو چہ خلقوا اصلاح اوشی ہر دور کے ایت ۵
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دبی بی مریم چہ کھورے ورتہ را نور زیدے او چینہ ورتہ جاری شوہ۔ ایت ۲۵
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ خبر د عیسیٰ بہ ماشوم والی کے ایت ۳۰
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ حالت دیکھی ایت ۱۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دادر لیس چہ پدیر جو سرہ اللہ او چت کڑو۔ ایت ۵۷ (ورفعہ مکانا علیا)

سورة طہ (کی)

(نزلہ ۴۵ بعد از مریم ترتیباً ۲۰ بعد از مریم دو اڑو لجا طورہ مریم نہ روستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة مریم	شمار	سورة طہ
۱-	سورة الکہف کے نفی علم غیب او شوہ۔ پیمبریم کے پواقعات اور بعاو سرہ عجز المصطفین بیان شو دزمینی او آسمانی دواڑو مخلوقاتو۔	۱-	نودے سورة کے ترقی دہ چہ عالم الغیب او تصرف یے شکوے چہ ابتلو ابالمصاب دو۔ یعنی تکلیفونہ پرے راغلے دو۔ او زان نہ تکلیفونہ نشو لے کو لے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ چہ بہادرے سرہ۔
۳-	حالات دموئی بیان دو اجمالاً	۳-	نودے سورة کے تفصیل دے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۴۳ کے دابر اہیم بیان کے رد دالہان باطلہ نفی دصفا تو دالوہیت سرہ او شو۔	۴-	نودے ایت ۸۹ کے یومثال ددغے الہان باطلہ پیش کوی چہ ہفتہ دسامری جوڑ کڑے شوے یو شے دے چہ نہ ادوری اونہ دینی۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵۱ کے دموئی صفت بیان شوے دو مخلصاً	۵-	ایت ۱۳ کے انا انحر تک مائے غورہ کڑے۔ مطلب ست داصفت (مخلصاً) زما مہربانی دہ۔
۶-	ایت ۵۳ کے اوے چہ رور ہارون م درلہ پیغمبر کڑو۔	۶-	ایت ۳۱ کے دا ذکر کوی چہ موئی ذہیل رور پیغمبرے دپارہ دعا غوتے دہ۔
۷-	آخر سورة کے اوے چہ کو م خلق ہلاک شول دھغوی شکش نہ اورے۔ اونہ دے دینے	۷-	نودے سورة کے ددغے ہلاک شوو یومثال ذکر کوی چہ یوترے فرعونیان دو۔
۸-	ایت ۹۷ کے ترغیب و کڑو قران نہ	۸-	ایت ۱۲۴ کے زجر او تخویف دنیاوی / اخروی و رکوی ہفتو چہ قران سرہ تعلق نہ ساتی۔
۹-	ایت ۹۷ کے ترغیب الی القران دو چہ قران م اسان کڑے دے۔	۹-	ایت ۲ کے تسلی دہ چہ بیان کڑہ داتقران مگر کہ ٹوک نہ منی نو نہ زڑہ متنگوہ۔
۱۰-	ایت ۲ کے ترغیب الی القران دو۔	۱۰-	ایت ۱۱۴ کے اداب دقران دی۔ چہ بیانیگی نو خاموش ورتہ کینا دوتہ ورسرہ مدوایہ۔
۱۱-	ایت ۹۷ کے اوے چہ قران م اسان کڑے دے۔	۱۱-	ایت ۱۱۴ کے فرمائی چہ اللہ نہ ورسرہ ورسرہ سوال ہم کوہ وقل رب زدنی علما
۱۲-	ایت ۶۵ کے اوے چہ اللہ پعبادت کلک شہ	۱۲-	ایت ۱۳۲ کے وائی چہ چیل اہل و عیال تہ ہم دے حکم و کڑہ۔
۱۳-	ایت ۸۷ کے اوے چہ دموحد بیونہ بغیر پدچا شفاعت نہ کی دے۔	۱۳-	ایت ۱۰۹ کے فرمائی چہ چاہنہ اللہ راضی شو۔ نو دھغہ شفاعت بہ کیگی۔

مقصد سورة (۱) ابتلاء علی الانبیاء بالمصاب (دیکھے سور تو نو نہ پترقے دے چہ علم غیب او تصرف یے شکوے چہ مشکلات پرے راغلے دو۔)

پدے حقلہ واقعہ دموئی پہ تفصیل سرہ ذکر کوی۔

(۲) تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ خاموش مہ کینہ۔

امتیازات سورة:

(۱) سورة ممتاز دے پواقعات دموئی چہ اللہ ورتہ او فرمائیل چہ انی انا اللہ لا الہ الا انفا عبدنی ایت ۱۳

(۲) سورة ممتاز دے پدعا دموئی رب اشرح لی صدی... ایت ۲۵-۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پھغہ وعدے دمنظرے دموئی چہ کڑے دہ د یوم الزیہ متعلق۔ ایت ۵۹

(۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د سوز و دھغی سخی چہ جوڑ کڑے دو سامری ایت ۹۷

(۵) سورة ممتاز دے پدے چہ اللہ ویلے وادتمتہ چہ تہ بہ بہ جنت کے نہ او گے کیگے او نہ بر بندگی۔ ایت ۱۱۸

(۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دسامری چہ وکیل بہئے لاساس لاساس پکن شوے دو۔ ایت ۹۷

(۷) سورة ممتاز دے پہ لفظ طہ سرہ۔

سورة الانبياء کی (ترتیباً ۲۱ بعد از طہ نزولاً ۳ بعد از ابراہیم)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة طہ	شمار	سورة الانبياء
۱-	آیت ۱۳۵ کے اوے چہ کل متر بصر ہر یوانظار کو کئے دے ذہیل انجام۔	۱-	نوپہ شروع ددے سورة کے اقتراب للناس حساسیم یعنی دغا انتظار ڈیر لوے ندے۔
۲-	آیت ۱۲۴ کے اوے چہ ٹوک قران نہ رخ داڑوی نوژوند بدردلہ تک کرم	۲-	آیت ۲ کے اوے چہ رخ شگہ اڑوی الا استمعوہ وہم بلعون اور ی مگر عمل نہ کوی۔
۳-	رد دشرک اعتقادی فی العلم اونی التصرف اوشو۔	۳-	آیت ۹۰ کے ددغے خلاصہ راد باسی چہ ۱۷ پیغمبران ذکر کزی انہم بلعون فی الخیرات ویدعوننا رغبا ورہبا چہ اوگورہ ٹول انبیاء ہم عاجزہ دو اللہتہ۔
۴-	عجز موسیٰ بیان شو۔	۴-	نودلتہ عجز ذورہ ۱۷ انبیاء بیانگی۔ نوپدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	آیت ۱۳۲ کے اوے سخن نزہم	۵-	نودلتہ پرے یومثال بیانگی چہ اوگورہ یونس دمی پیضیہ کے ژوندے ساتلے وو۔
۶-	آیت ۱۲۸ کے اوے چہ ایادوی نہ گوری چہ ٹومرہ ڈیر اتوام متاہ کڑے دی۔	۶-	آیت ۱۱ کے علت ددغے تباہے خانی چہ زک م تباہ کزل چہ ظالمان وو۔
۷-	کھف کے نفی دشرک فی العلم، مریم کے تصرف طہ کے عجز او ابتلاء علی الانبیاء بیان شو۔	۷-	نودے سورة کے نفی دشرک فی الدعادہ چہ کلہ عالم الغیب نہ دی۔ متصرف ندی اوچیل زانہ مصیبت ہم نشی لرے کولے نوتہ درتہ ولے اواز کولے۔
۸-	ابتلاء دانبیاء بیان شوہ	۸-	نودلتہ اکرام دانبیاء بعد البتلاء بیانگی۔ چہ دا انبیاء م عزت مند کزل۔
۹-	آیت ۱۳۳ کے حکمت و ارسال الرسل بیان شو۔	۹-	نودلتہ آیت ۲۵ کے دانی چہ ہمیشہ بدے مسئلہ و توحید پیغمبران راہگے دی۔
۱۰-	آیت ۹۷ کے اوے چہ موسیٰ سچے اوسوزو اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔	۱۰-	آیت ۵۸ کے فرمائی چہ ابراہیم ذہیل قوم بتان مات کزل اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔
۱۱-	آیت ۱۲۳ کے اوے چہ ومن اعرض عن ذکری.....	۱۱-	ذکر شے دے۔ آیت ۵۰ کے فرمائی ہذا ذکر مبرک انزلہ

منتقصد سورة انبی دشرک فی الدعاء باحوال الانبیاء (انبی دشرک فی الدعاء دسورة رعد ہم مقصد وو۔ گرھلتہ پیدلا کیلوتنوعا باندے وو۔ نودلتہ پہ حالاً تو دانبیاء سرہ نفی دشرک فی الدعاء کوی۔ چہ اوگورہ پہ ہغوی باندے تکالیف راغلی دی نو صرف یو اللہتہ اواز کڑے دے بل چانتہ۔)

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ہغہ واقعہ دابراہیم چہ بتان یے مات کڑے وو۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۰۷ و ما رسلک الا رحمت للعلمین
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ قلنا یانا کونی برداً و سلاماً علی ابراہیم (۴) سورة ممتاز دے پہ دعاء ایوب باندے آیت ۸۳
- (۵) سورة ممتاز دے پہ عجز پیغمبران نو پیہ یو زل آیت ۹۰ (۶) سورة ممتاز دے پہ دعاء یونس باندے آیت ۸۷
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ وما جعلنا من قبلك الخلد آیت ۳۳ (۸) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ زک مہ ادا سامان تحت وو۔ نو جدا جدا کزل۔ آیت ۳۰
- (۹) سورة ممتاز دے پہ واقعہ فیصلے دحضرت داوود او سلیمان چہ متعلق وہ دیوگڈہ او یوزمیندار سرہ آیت ۷۸

تقسیم دسورة: سورة شکیک بالونہ دے:

- ۱- آیت ۱-۱۵: اثبات دقیامت، رسالت کوی او زبرد کوی منکرینو دقیامت تہ او رسالت او قران تہ
- ۲- ۱۶-۲۹: دلائل عقلیہ، نقلیہ پدعوہ و توحید باندے۔
- ۳- ۳۰-۴۷: دلائل عقلیہ او مقاصد اربعہ عابہ، تسلی او تخویف
- ۴- ۴۸-۹۵: تنویر پہ مابقیہ واقعہ تو دانبیاء سرہ (دسورة مقصد باندے رزوا اچوی پہ ذریعہ دواقعات ددے ۱۷ انبیاء۔)
- ۵- ۹۶-۱۰۴: زبرد و تخویف دشرک کانونتہ او بشارت مومنانوتہ۔
- ۶- ۱۰۵-آخر: بشارت دنیاوی او اصل مقصد سورة بیانگی۔

سورة الحج مدنی (ترتیباً ۲۲ بعد از انبیاء - نزولاً ۱۰۳ بعد از سورة النور)

رابطہ مابین سہ

شمار	سورة الانبیاء	شمار	سورة الحج
۱-	پہ شروع کے اوے چہ اقرب للناس حسہم (قیامت راز دے شو)	۱-	پہ شروع ددے سورة کے نشانی ددے قیامت خانی ان نزلتہ الساعۃ شیء عظیم
۲-	رد د شرک اعتقادی ادشو۔	۲-	نودے سورة کے رد د شرک فعلی کیگی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۲ کے اوے ذوی سخ اڑوی دقران نہ۔	۳-	ایت ۲ کے ترقی دہ۔ چہ صرف سخ نہ بلکہ تندے تے تریوشی یہ بیان دقران سرہ۔
۴-	ایت ۲۳ کے اوے چہ ددی دا مددگار ان امدادی کو لے ددی۔	۴-	ایت ۱۳ کے وائی چہ امداد شو کہ چہ ددی دا او از نقصان باعث دے
۵-	ایت ۳۵ کے اوے عباد کرمون	۵-	ایت ۱۳ کے وائی چہ دومرہ عاجزہ دی چہ یوچ ہم نشی جوڑ لے
۶-	ایت ۲۹ کے مقربینو تا بعداری تے ذکر کڑے وہ۔	۶-	ایت ۱۸ کے دا ذکر کوئی چہ ٹول م تا بعداری کہ مقرب دی او کہ غیر مقرب پزبان حال سرہ۔
۷-	ایت ۳۰ کے اوے اسماں او زمکہ بندو۔ ماکو کو کڑل۔	۷-	ایت ۵ کے دا خانی چہ سنگہ م کو کو کڑل۔
۸-	نفی د شرک اعتقادی ادشو	۸-	اعلان د جہاد دے چہ دے مسئلے د پارہ بہ جہاد ہم کول خواڑی۔
۹-	ایت ۲۵ کے اوے چہ پیغمبر تو حید بیان کڑے دے	۹-	ایت ۵۲ کے وائی چہ پیغمبر سرہ مقابلہ ہم شو دے دہ د شیطان طرف نہ۔ او خلق تے کسولے دی
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے اوے چہ اللہ ستا سو پھر حال باندے پوھدے۔	۱۰-	نو شروع ددے سورة کے وائی چہ ددے اللہ نہ او ریگہ خلاف تے مکوہ۔
۱۱-	ایت ۵۱ ولقد اتینا ابراہیم رشده	۱۱-	ایت ۲۶ ولقد یوآ نالا براہیم مکان البیت
۱۲-	ایت ۲۲ کم قصصنا من قریہ تو مزہ ذیر کئی م تباہ کڑل	۱۲-	ذکر ددے تباہ شوو خلقو قوم نورج، هوو، ہاد، مدین
۱۳-	دقیامت نہ انکار باندے د شرک انو جگواہ ایت ۱ کے	۱۳-	دو حید نہ پناکار باندے د شرک انو جگوا

مقصد سورة: رد د شرک فعلی او وضاحت ددے ثنور و مسکو چہ دے شرک فعلی سرہ متعلق دی۔ (۱) تخریمات اللہ (۲) تخریمات العباد (۳) نذور اللہ (۴) نذور العباد۔

امتیازات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ اعلان د حج د طرف ابراہیم ایت ۲۷

(۲) سورة ممتاز دے پہ ہنے او امر و چہ حاجیا نو نہ ور کڑے شوے دی۔ ایت ۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پہ مثال د شرک چہ کہ دم دارے او غور زگی ایت ۳۱

(۴) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ شیطان دا نبیاد بیان کے دوسوے فور زو لے خلقوتہ ایت ۵۲

(۵) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیان لے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۶) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیان لے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۷) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیان لے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۸) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیان لے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۹) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیان لے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیان لے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

تقسیم د سورة: سورة ۵ بابوندے: (۱) ایت ۱-۱۰ تخویف اخروی، زجر شرک انوتہ، اباد قیامت

(۲) ۱۱-۲۵ بیان د شرک، تخویف اخروی، دلائل عقلیہ او ذکر د دو ڈلو لھذان خصمان او بشارت

(۳) ۲۶-۳۸ بیان د شرک کیا تو اربعا

(۴) ۳۹-۶۶ حکم القتال، او امور مصلحہ او بیان د دربو ڈلو

(۵) ۶۷-آخر دیکے دعوہ د سورة، زجر بالشرک، ترغیب فی التبلیغ او مثال د شرک انو ذکر کولے شی۔

سورة المؤمنون کی (ترتیباً ۲۳ بعد از حج نزولاً ۷۴ بعد از الانبیاء)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الحج	شمار	سورة المؤمنون
۱-	تخلی ذکرشہ یعنی زان نہ بد صفات لرے کول / زان خالی کول دبدو صفاتونہ	۱-	نودے سورة کے تخلی ذکر کیگی چیزان متخلل / حلال کڑہ پدے خصفا تو سرہ۔
۲-	رد د شرک فعلی اوشو۔	۲-	بیان دتو حید پالا و لہ (دلیل عقلی، نقلی، وحی) کیگی۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے اووے۔ چہ اللہ کتاب سرہ دہہ نخ روانیگی۔	۳-	ایت ۱۰۴ کے وائی چہ آخرت کے بد درلہ پد اور دہنم کے داخ روان کڑم۔
۴-	ایت ۲۸ کے دہنخو انوتاہ شوے کلو بیان اکڑو۔	۴-	ایت ۵۵ کے ددے امت بیان دے چہ کہ مہلت مدور کڑے دے نودا مہلت شد خیر باعث ندے۔ دوی بہ ہم تباہ کڑم۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵ انسان دپیدا کش تفصیل بیان کڑو۔	۵-	نودلتا ایت ۱۲-۱۳ کے پرے ترقی دہ۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۶-	آخر سورة کے دہکار و نو ترتیب در کڑو۔ چتا سو کامیاب شے۔	۶-	نوپدے سورة کے دیکھی نور کار نہ بیانوی۔
۷-	ایت ۷۲ کے بیان دہنغے سڑی اوشو چہ قران سرہ دہنغے رخ روانیدو۔	۷-	پدے سورة کے اوصاف دہنغے خلقتو چہ قران پرے نہگی۔
۸-	تخلی سورتو نو کے بیان دعتقا نیدو اوشو۔	۸-	نودے سورة کے بیان داعمالو کیگی۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۹ کے بیان دمثالونو دہنگونو اوشو۔ طہران خصمان	۹-	نودلتا ایت ۲۳ نہ روستو نور مثالونو دہنگونو بیانگی۔ دو مونو چلو بیخیر انوسرہ۔
۱۰-	ایت ۷۳ کے اووے چہ ٹوک غیر اللہ تبارک و تعالیٰ نو دوی خوچ مٹھ نم پیدا کولے۔	۱۰-	ایت ۱۱ دغیر اللہ نہ پوغوستو باندے دوی سرہ دلیل ہم نشہ۔
۱۱-	تخلی فی التبلیغ چہ شاہ برد د شرک او کڑہ چہ کامیاب شے۔	۱۱-	قد اطلح المؤمنون دغے سڑے کامیاب شو۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۱۲-	چاچدو حید نہ رخ واڑو اوپدے تو حید سرہ غصہ شو۔	۱۲-	ایت ۱۱ اندلاخ الکافرون دغے کافر نئی کامیابیدے۔

مقصد و سورتہ: اثبات دتو حید پالا دلہ الشکاشہ (عقلی، نقلی، وحی) او رد دشرک اعتقادی و فعلی دواڑو۔

- انتیازات و سورتہ: (۱) سورة ممتاز دے پہ اول کے پادو صافو دمو منانو باندے پہ کثرت کے۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دجنت فردوس ایت ۱۱
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دفانکو دزیمون باندے ایت ۲۰
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ہنغے ایت چہ کلہ مشرک تباہشی نو اللہ او دایہ ایت ۲۸
- (۵) سورة ممتاز دے پہ تخلیق انسان باندے مفصل ایت ۱۲-۱۳
- (۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دہنغے زائے چکوم زائے کے عیسیٰ پیداو۔ ایت ۵۰
- (۷) سورة ممتاز دے پہ تلوخ الوجوہ باندے چہ تونہ بد درہ او پر سوم ایت ۱۰۴
- (۸) سورة ممتاز دے پہ بیان دہنغے اوے چہ دطور سینا پغر کیگی۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ہنغے ایت باندے چہ کہ حق پرست تابع دباطل پرستوشہ یعنی رد دمنکر پریدی نو اللہ بد دنیا تباہ کڑی۔ ایت ۱۱
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ اٹھو فیہا چہ جنم کے کورے شے سپو۔

خلاصہ و سورتہ: سورة ۵ حصے دے: (۱) ۱۱-۱ اوصاف دمو منانو

(۲) ۱۲-۲۲ دلائل عقلیہ پتو حید باندے

(۳) ۲۳-۲۹ اول نقلیہ دطر فہ بیخیر انونہ پہ مسکو دتو حید او دسرہ تخویفات ذکر کولے شی

(۴) ۵۰-۷۷ زواجر او تخویفات او ترغیب الی القران

(۵) ۷۸- آخر دلائل عقلیہ، اثبات دقیامت او زجر منکر نیوتہ۔

سورة النور کی (ترتیباً ۲۳) بعد از نمونوں - نزولاً ۱۰۲ بعد از حشر

رابطہ مابقی سرہ:

شمار	سورة نمونوں	شمار	سورة النور
۱-	دلنہ صفات بیان شول چہنے سرہ انسان خائستہ کیگی۔ (تخلی وہ)	۱-	نودے سورة کے دھنے اعمالوڈ کر دے چہ انسان سرہ بدگی۔ چہ کلہ زان دے مزین کڑو پینو صفا تو نودا بدو صفا تو نہ زان آساتہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔ (تخلی وہ)
۲-	مسئلہ دو حید ثابت شوہ بالادہ تلاشہ (عقلی نظمی وحی)	۲-	نودے سورة کے پدغہ مسئلہ وضاحت کوئی پینو مثال سرہ (اللہ نور السموات والارض۔۔۔)
۳-	پہر سولانو اعتراضونہ دو چدے خوز موگ نو ندے بندہ دے۔۔۔۔	۳-	نودے سورة کے دنی پینو بی بدنامہ او دھنے صفائی کیگی۔
۴-	ایت ۱۱۰ کے دباطل پرستو خدا گانے دحق پرستو پورے۔	۴-	نودے سورة کے الزامونہ ادبنا مے دی۔ ددے امت وخلقو پورے وخلقو۔
۵-	دوئوح بی بی دتا ہے بیان اوئو۔ (چہغہ تا فرمانہ دچیل خاندوہ)	۵-	نودے سورة کے دنی دبی بی دصفاے بیان دے (چہغہ تا بعد ارہ دچیل خاندوہ)
۶-	ایت ۵ کے دو موناو صفا ت لفر و بھم بجا فظون	۶-	ایت ۲۷ او نورو ایتونو کے دحفاظت طریقے خانی۔
۷-	ایت ۱۱۵ کے فرمائی چیتہ مبعث نہ پیداکرے۔	۷-	پہر دے سورة کے فرمائی چہ پینو تا حکامات فرض کڑے دی۔ سورة انزلہ و فرضہ۔۔۔
۸-	ایت ۵۱ کے فرمائی چہ حلال خورے اے تا بعد او د رسولانو	۸-	ایت ۶۱ کے اداب د طعام خانی۔
۹-	مومن ہغہ دے چہ زنا نوزان بچا کوئی۔	۹-	ظالم زنا کوئی۔
۱۰-	مشرک سرہ پشترک ہٹ دلیل نہ دی۔ ایت ۱۱۷ لابرہان لہ	۱۰-	مثالونہ دشرکانو لکہ ایت ۳۹ ۴۰

(۲) سورة ممتاز دے پے بیان دمرتبے اوصفاے دحضرت عائشہ ام المومنین

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پے بیان د دفع فحشاؤ/ بے حیائے

(۳) سورة ممتاز دے پے سزا دتہمت پے باکد امنو باندے۔ چہ ۸۰ کوڑے دی۔

(۵) سورة ممتاز دے پے سزا گانے نود بدلو باندے

(۷) سورة ممتاز دے پے بیان د درے اوقا تو پردے۔

(۹) سورة ممتاز دے پے تعلیم دسلام دیند کیدو کرتے۔

(۱۰) سورة ممتاز دے پے بیان د ۲۵ قسمہ ہغہ چلو انو چد زنا نہ ترے پردہ ختہ۔

مقصد دسورة: دفع فحشاؤ/ بے حیائے اودے مقصد دپارہ ۴ اصول اوے آداب

فلورا اصول دادی: (۱) ایت ۲ لانا خذکم بھمارانہ چہ پے مجرم جرم ثابت شی نو بیارے رسم مکہ پے مجرم رسم کول پے مارا لزم رسم کول دی۔ اگر کدو یروے خاندانہ لے نہ دی۔

(۲) ایت ۳ الزانی لایکح الا زانیہ دبدکارو د مجلس نہ رے شے۔ درندہ او خوتہ دھغوے صفائی کوے۔ درنتہ د معاشرے لہرے ناصور پشی۔

(۳) ایت ۴ ولذین یرمون الحصنت چا چہ نیک خلق بدنام کڑل نو ۸۰ دے اودے۔ زکے چد حق پرستو بدنامی دحق بدنامی دہ۔

(۴) ایت ۶-۹ الذین یرمون ازواجہم۔۔۔ دلحان مسئلہ چہ سڑے او خزہ دیوہل نہ جدا کڑے۔ مطلب داکہ یوغلط جماعت کے شامل یے نو اوس ترے چہ دشاہ۔

اوہ اداب دپارہ رد د فحشاؤ دادی:

(۱) ایت ۲۷ پردی کورتہ بغیر اجازت نہ مڑہ۔

(۳) ایت ۳۱ خزہ د پردی سڑی نہ مڑہ گوری۔

(۵) ایت ۳۲ چلوئو انو (ھلکانو/ جینکو) نہ وادہ او کڑے۔

(۷) جینکی پے حیائے مہ مجبورے۔ ایت ۳۳

واقعہ داکہ پے بی بی عائشہ اودھنے صفائی دنی طریقہ داہ۔ چہ کلہ پے پوہم تلو نو ہس/ ترعہ بے دا جو یوہ بی بی بے ضرور زان سرہ بوتلہ۔ چہ کلہ غزوہ بنو مضلب تلو نو بی بی عائشہ کے زان سرہ

بوتلہ پے داپے کے پے یوم مقام باندے پڑاؤ داچو د شے تیریدود پارہ۔ نبی د معمول مطابق دفعہ سڑی پھم دختی پاسیدو او ملگری کے ہم دختی پاسول چہ موزا کڑی او روان شی۔ بی بی عائشہ چیل حاجت دپارہ

لہرے تلو وہ۔ چہ واپس رات لہ نو دغاڑے پاسے او شاپیدو۔ ہغہ دھنے د مشکوڑو/ مرو او لولو باندے شود۔ پندابس راغلدہ نو قائلہ تلوہ۔ اوس دا سوال پیداکرگی چہ قائلہ بغیر دے نہ شگاہ لارہ۔ نو حقیقت

دادے چہ بی بی عائشہ د جسم لجا ظسرہ ڈیرہ پیکہ وہ۔ اودھے ورزو کے پردے حکم ہم راغلدہ وہ۔ نو بی بی عائشہ داوچ پاسہ پے کجاہ/ ڈو لے کے بسورہ تلوہ۔ نوچہ صحابادو کجاہ اوچہ تلو نو دوی تددومرہ پتہ نہ دہ

لکھ دے چڑکی کے بی بی عائشہ موجودہ یا نہ۔ اوگورہ نہ نبی عالم الغیب دے نہ صحاباء چہ دنیا غٹ اولیاء دی۔ چہ نبی پہ پل پڑاؤ ارام تہ قافلہ کیٹولہ نوچہ اوائے کتل نو کجاوہ کے بی بی عائشہ تختہ۔ پریشان خوشو مگر مطمئن ہم دوہ زکہ چہ دنی طریقہ بہ داوہ چہ قافلہ پسے بہے روستو یوحابی رارادان کڑے دو۔ اوھغہ نہ دقا۔ فلے پاتے شوے ساما نو نہ راوڑل۔ پیدغے موقع یے حضرت صفوان ابن مہطلؓ پوے ہم گلو لے دو۔ نو نبی مطمئن زکہ وچ حضرت صفوان صحابی ادا امتی دے رسول دے ادا امتی در رسول روحانی زوے در رسول ہم وی نو نبی بربلی بی دے امتی مورہم وی نو مورہم چیل زوی سرہ کہ یہ سفر زی نوذکی نہ حرج دے۔ نوچہ بی بی عائشہ چیل مقام دارام تہ راغلے وہ نوگوری چہ قافلہ تلے دہ۔ مگر ڈیرہ ہوشیارہ وہ ورتہ پتہ وہ چہ زمونگ دقا فلے یوتن روستو رارادان دے ہغہ سرہ بہ لاڑہ شہہ مخکے قافلے پسے ہم اورسوی۔ ٹادر نے اوٹسے دے اولاستدہ چہ حضرت صفوان ابن مہطلؓ رادر سیدو نوچہ شگہ کے پہ بی بی عائشہ نظر پر یوتو نوانا اللہ وانا الیہ راجعون نے او ویل۔ اوچیل اوخے بی بی عائشہ سرہ نزدے کیناؤ داسورہ شوہ او دہ داوخ رسے مخکے نیو لے دہ اوقا۔ فلے پسے روان شو۔

دلہ منافقا نوچسی گویا نے شروع کڑے۔ چا اوائے کتل چہ بی بی عائشہ حضرت صفوانؓ پہ اوخ سورہ راغلہ نوذوی اووے چہ اوگورہ دا خبرہ دہ۔ زکہ چہ منافق خود موقع تلاش کے وی۔ منافق ہمیشہ پہ چلہ مورہم بدنامہ لگوی۔ نوذے منافقا اووے چہ اوگورہ کہہ دابی بی عائشہ دے صحابی تہ لارہ کے لیٹ وہ کہہ۔
بعضے نہ خد صحابہ ہم پدے معاملہ کے دمنافقا خبرتے تسلیم کڑے۔ زکہ چہ پرذکیئہ چیل یواثر لری۔ لکہ حضرت مسدح او حضرت حذہ۔ نبی یومیاشت پریشانہ وویا دے سورۃ دا اتونہ ۱۱، ۱۲، وغیرہ چہ راغلل نو حقیقت ورتہ اللہ کو کو کڑو۔ صفائی اللہ دام المؤمنین چیل کتاب کے اوکڑہ۔

سورة الفرقان

کئی (ترتیباً ۲۵ بعد از نور - نزولاً ۴۲ بعد از یس)

رابطہ ماسبق سرہ:

شمار	سورة النور	شمار	سورة الفرقان
۱-	چہر کلہ سورة النور کے اصلاح و عمل اوشوہ	۱-	نو سورة الفرقان کے اصلاح و عقیدے کیگی یہ ایت ۵/۲ وغیرہ کے (یعنی عمل بدے صلہ پہ کار شہی چہ عقیدہ دے درست وی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۲-	احوال دما فقہیو بیان شول۔ چہ دعوہ کوی دقران اوستو مگر عمل نہ کوی۔	۲-	نودے سورة کے احوال دمشر کیو بیانیگی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳-	آخر سورة کے اودے الا ان لہ ما فی السموات ولارض... (بیان د توحیدو)	۳-	نودلہ ایت ۲ کے ترقی دہ پہ ماسبق۔ (رد دشرک دے) نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۴-	فشاء دعمل بیان شول۔	۴-	فشاء دعقیدے بیانیگی۔ چہ ہخہ یہ قران اوستو بانندے اعتراضون د مگر بیوڈی۔
۵-	اول کے اودے مادا سورة راہیگے دے اوفرض کڑے م دے۔	۵-	ایت ۳۰ کے دہی شکایت چہ مادے امت دا فرض قران پر تخی دو۔
۶-	دمومنا نو صفات نے بیان کڑل پہ ایت ۶۲ وغیرہ کے۔	۶-	ایت ۶۳ کے نور او صاف دمومنا نو بیانیگی۔
۷-	اول او میزد سورة کے ترغیب الی القران در کڑو۔ بار بار	۷-	ایت ۵۲ کے فرمائی و جاہد ہم بہ جہاد کبیرا (یعنی دقران بیانولوتنے لوعے جہاد و نیلے دے۔
۸-	اودہ آداب بیان شول۔	۸-	اودہ وارے لفظ ضلال نے راوڑو چہ دے یو یوسکے نہ نوک رخ اڑوی نو گراہ دے۔
۹-	ایت ۴۰/۳۹ کے اودے چہ کفار اوستو ناقصین تباہ دی۔	۹-	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ پہ لاسونو بہ چکو نہ لگوی۔
۱۰-	ایت ۵۴ کے اودے الطیو اللہ و الطیو العوا الرسول۔۔۔	۱۰-	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ چاد رسول اطاعت اونہ کڑو نو قیامت کے بہ پہ لاسونو چکو نہ لگوی۔
۱۱-	ایت ۳۹ کے اودے چہ دے مشرک اعمال کسر اپ (پہ شان و نظر دھو کے دی)	۱۱-	نودلہ ایت ۲۳ کے فرمائی چہ اعمال بہ نے گرد و غبار کڑو۔ فجعلہ ہباء منشورا
۱۲-	نشی د علم غیب اوشوہ مخلوق نہ چہ نبی دخیلے بی بی یہ حال خبر نہ دو۔	۱۲-	نئی دشرک فی البرکات کیگی۔ یہ ایت ۱ کے یہ تبارک الذی نزل الفرقان علی عبدہ سرہ۔
۱۳-	ایت ۱ (سورة انزلہما...) ایت ۴۶ (لقد انزلنا ایت میثب...) مطلب دا چہ قران ما دے نازل کڑے	۱۳-	ایت ۳۰ و قال الرسول یرب...

مقصد و سورة: اثبات د مقاصدے اربعو او دفع د شبہا تو د مشرکینو۔

امتیازات د سورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ اعتراضو د مشرکانو او جو ابونو پہ نوے انداز کے۔
- ۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دا و صا نو د عباد الرحمن بانندے ایت ۶۳ نہ روستو۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو او بو او پدیکے پردہ راوستو بانندے ایت ۵۳۔
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۲ چہ دقران بیان تے جہاد کبیر و نیلے دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ بانندے چہ دشرکانو اعمال تے (ہباء منشورا) و نیلے دی۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ شکایت دہی پہ مگر بیو دقران بانندے ایت ۳۰۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو او بو او پدیکے پردہ راوستو بانندے ایت ۵۳۔
- ۸) سورة ممتاز دے پہ لفظ تبارک سرہ چہ دے زلہ نے و نیلے دے۔
- ۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۷ (یوم یغضض الظالم علی یربہ)

سورة الشعراء کی (ترتیباً) ۲۶ بعد از فرقان - نزولاً ۴۷ بعد از واقفہ

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الفرقان	شمار	سورة الشعراء
۱-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱-	نودائیسم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۸ الزام پہ نبیؐ چہ جاود گردے۔	۲-	آیت ۳۳ الزام پہ موسیٰؑ چہ جاود گردے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	آیت ۵۷ نبیؐ تکم دو۔ چہ قل لا اسئکم علیہ من اجر	۳-	نودے سورة کے ۵ بار نور رسولان فرمائی چہ نہ خواڑو پدے مسئلہ شکیں/مزدوری
۴-	آیت ۷۷ مشرکینو کے تہ: فقد کذتم	۴-	اودہ واقعات دہخو انوا قوامو پہ فقد کذتم باندے بیانیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۴-	آیت ۶۸ مسئلہ ذکر شوہ چہ فلان دعومع اللہ لہ اخر (یعنی شرک مکوے۔)	۵-	نودے سورة کے دھنے خلقو حال ذکر کوئی چہ شرک نے کڑے دو۔
۶-	لفی دشرک فی البرکات اشوہ درے وارے۔	۶-	آیت ۲۱۳ کے لفی دشرک فی الدعا کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۷-	آیت ۱۷ کے خطاب ذکر دے حق پرستو اولیاء/بیرانو تہ اہتم اذلتم عبادی	۷-	آیت ۹۷: نچلہ بہ بحرمان پہ چیل زان دکنر فتوہ اولگوی۔
۸-	اودہ وارے نے لفظ ضلال راوڑو۔	۸-	اودہ واقعات دہخو ہرانو او دھنوی دشمنانو ذکر کو لے شی۔
۹-	آیت ۴: اعتراض دو۔ چہ اقران د نچلہ زانہ جوڑوی دا رسول۔	۹-	آیت ۱۹۳ کے فرمائی چہ اقران روح الامین راوڑی۔
۱۰-	آخرا د مشرکانو نبیؐ پوزے	۱۰-	نودائیسم تسلی دہ۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۱۱-	آخرا دسورة کے: فسوف یملونو لزاما (دعذاب بدوی پورے پیوستہ شی۔	۱۱-	اودہ مثالون ددھے عذاب ذکر کوئی۔ چہ منکرینو پورے پیوستہ شو۔
۱۲-	آیت ۷۰ کے اوے چہ چا توبہ او دینتہ او ایمان نے راوڑو۔ نو تو یق بہ دیکو کولو برکرم۔	۱۲-	آیت ۴۶ مثال چہ سارو توبہ او دینتہ نو او گورہ شگہ پہ نیکو کلک شو۔ چہ مرگ نہ ہم نہ یرگی۔
۱۳-	آیت ۷۱ کے مکالمہ دیکو نو پیرانو او مشرکانو ذکر دہ	۱۳-	آیت ۹۶-۹۷ کے مکالمہ دشرکانو پیرانو او مشرکانو مریدا نو ذکر دہ۔
۱۴-	آیت ۳ کے رد دو۔ ددے امت پہ مشرکانو باندے۔	۱۴-	آیت ۶۹ کے یرد دینے دا براہیم پہ چیل پلار او قوم باندے
۱۵-	آیت ۱ کے اوے چہ شی داقران/رسول مخلوقا تولزہ یرہ وروکے۔	۱۵-	آیت ۲۱۳ کے درتہ چل خانی چہ دایرہ درکودل ژوبے ڈیل کورنہ شروع اکڑہ۔

مقصد دسورة: تسلی نبیؐ تہ اوھربلغ تہ پہ واقعاتو دا قواموسہ یقینو او دھنوی دا نبیاء

خلاصہ دسورة: وضاحت دوو مسئلو (۱) نجات لموئین (۲) ہلاکت الظالمین او پدے اودہ واقعات ذکر کوئی۔ او گورہ چہ چا دا مسئلہ منلے دہ دھنوی تہ نجات ملو

شو لکہ ملگری دنوٹ، دھوڑا دشعبیت دصالح وغیرہ۔ او مخالفین نے تباہ شول۔

پدے سورة کے یو دہ الفاظ بار بار راوڑی وان ربک لھو العزیز الرحیم چہ کلہ یو واقعہ خلاصہ کڑی نو دا دہ الفاظ آخر کے بیانیوی۔ مطلب دا چہ او گورہ ستارب پہ دشمنانو غالب دے اوبل خواپہ مومنانو رحم کونکے دے۔

امتیازات دسورة: (۱) سورة متازدے پہ بیان او اقسام دشعراؤ چہ شہودی او شہد۔ خدھدی چہ دین خدمت کوئی۔ بدھنوی چہ دروغ دانی۔

(۲) سورة متازدے پہ مناظرے دفرعون او موسیٰ باندے چہ جداشان سرہ یعنی فرعون اعتراضونہ کوئی او موسیٰ جوابونہ در کوئی۔

(۳) سورة متازدے پہ دعا دا براہیم و اذا مرضت فھو یشفین

(۴) سورة متازدے پہ بیان دشعراؤ باندے۔ او پہ بیان ددے چہ شعراء ہرہ کندہ کے پرانتہ وی۔ آیت ۲۲۵

(۵) سورة متازدے پہ بیان ددے چہ بیان شروع کڑہ د نچلہ کورہ۔ آیت ۲۱۳

سورۃ النمل کی (ترتیباً ۲ بعد از شعراء - نزولاً ۳۸ بعد از شعراء - دواؤ لجاظوسرہ شعراء نہ روستو دے)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ اشعراء	شمار	سورۃ النمل
۱-	افتتاح پر ترغیب الی القرآن سرہ اوشوہ۔	۱-	نودہ سورۃ افتتاح ہم پر ترغیب الی القرآن سرہ کیگی۔
۲-	ایت ۲۱۴ وانذر عشیرتک القرین	۲-	نوپدے دودہ مثالونہ دجوانا تو میگے او ہدھد چہ ذیل قوم خیرے غوستے دو۔
۳-	آخر دسورۃ کے ایت ۲۱۳ نفی دشرک فی الدعا اوشوہ۔	۳-	نفی دعلم غیب او نفی دتصرف کیگی (یعنی پدے لجاظوسرہ داسورۃ پر ترقے دے)
۴-	آخر کے اودے چہ ظالمان بہ پوہشی پینیل انجام۔	۴-	انجام دظالمانو ذکر کوئی پدے سورۃ کے۔
۵-	د اود پیغمبر انواقعات نے ذکر کول پدے سورۃ کے	۵-	نودلند دودہ نور پیغمبران ذکر کوئی۔ داؤد او سلیمان
۶-	تسلی ددے سورۃ کے نبی تہ او ہر ملنہ۔	۶-	زہ عالم الغیب یم اذ منصرم ہم (زہ نہ تنگوارہ پدے بیخ کوم)
۷-	زہ نجات و رکوم اوزہ ہلاک کوم۔	۷-	زکہ چہ زہ خبر یم پھر چا او پھر نہ۔
۸-	فرعون ساحران مقابلے موسیٰ تہ راجع کزل	۸-	ملکہ بلقیس خیل وزیران خط سلیمان تہ راجع کزل۔
۹-	داللہ حکم موسیٰ او ہارون تہ ایت ۱۵ کے فاؤہمالی فرعون لاؤشی دواؤہ فرعون تہ	۹-	دسلیمان حکم ہدھد تہ ایت ۲۸ کے اذہب بکتابی
۱۰-	ایت ۱۹۳ دقرآن جبرائیل راؤرے دی	۱۰-	ایت ۹۲ کے ان اتلوا القرآن
۱۱-	کفار م تہ کزل او مومنان م بیخ کزل۔	۱۱-	ایت ۵۹ قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی

انتیازات دسورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی چہ ذیل قوم خیر غوازی ایت ۱۸ وغیرہ کے۔ (۲) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ ہدھد باندے ایت ۲۲ وغیرہ کے۔

(۳) سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ دملکت دملکہ بلقیس باندے۔ (۴) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ پدے سورۃ کے دنہ تسمیہ بسم اللہ دہ۔

(۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۱۱۳ باندے چہ انقلاب راشی نہ عزت مند شش بے عزت شدی او بے عزت عزت مند شدی۔

(۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۶ باندے چہ دکفار و سیاست مونگ تہ خانی چہ ہمیشہ مسلمانان پہ مال دھوک کوئی۔

(۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸-۳۹ باندے چہ دصالح دمرگ بندوبست نے کڑے دو نہو کسانو۔

(۸) سورۃ ممتاز دے پہ یونے طریقہ تبلیغ باندے چہ کور کے تبلیغ شکہ کوے ایت ۶۰ نہ راخلم تر ۶۳ پورے۔

(۹) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۸۲ باندے چہ کچے ذکر کیگی د آیت الارض چہ ذکے نہ برادزی۔ (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ تسمیہ او خدا دحضرت سلیمان باندے۔

(۱۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی او ہدھد باندے (۱۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۲ ان اتلوا القرآن (۱۳) سورۃ ممتاز دے پہ بار ۵ بار ۵۱ مع اللہ سرہ

مقصد دسورۃ: (۱) نفی دعلم غیب د مخلوق نہ (۲) نفی دتصرف د مخلوق نہ

مختصر خلاصہ: (۱) ایت ۱-۶ بطور تمہید دے۔ چہ ترغیب الی القرآن، بشارت مومنانو، او تخویف نہ منوگوتہ او تسلی منوگوتہ وغیرہ بیان کیگی۔

(۲) ایت ۷-۱۴ نفی دعلم غیب باندے واقعہ موسیٰ ذکر کوئی چہ او گورہ موسیٰ دخیلے لائے چہ حال خبر نشو نوبل ٹوک بہ یہ علم غیب نہ خبر شی۔

(۳) ایت ۱۵-۲۳ واقعہ سلیمان چہ بادشاہ ہم دے او پیغمبر ہم دے مگر او گورہ عالم الغیب نہ دے۔ دملکت دملکہ بلقیس نہ خبر نہ دے بلکہ ہدھد ورتہ پہ ڈاگہ وائی۔ ایت ۲۲: قتال اعلت بہا لم تحط بہ

دے دواؤ واقعات خلاصہ راو باسی: ایت ۶۵ کے چہ قل لا اعلم من فی السموات والارض الغیب الا اللہ.....

اوس پہ دویم مسئلہ چہ متصرف زہیمہ او بچاؤ زہ و رکوم او مخلوق کے ٹوک متصرف نہ دے دودہ واقعات ہم بیان نوی۔

(۴) ایت ۲۵-۵۳ چہ صالح مانج کڑو ذیل قوم دظالمانو نہ

(۵) ایت ۵۴-۵۸ واقعہ داؤد راؤری چہ او گورہ ذیل قوم ظالمانو بے عزتہ کو دوناؤ کڑو۔

دے دواؤ واقعات خلاصہ راو باسی۔ پہ ایت ۵۹ کے قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی اللہ خیر الامم لیسون

دے دواؤ واقعات او دودہ مسکن نہ روستو لائیل شرع کوئی پہ الوہیت د اللہ باندے۔

سورة القصص (کسی)

(ترتیباً ۲۸ بعد از نمل - نزولاً ۴۹ بعد از نمل، پیداوار اولیٰ طور سے نازل نہیں دے)

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورة النمل	شمار	سورة القصص
۱-	خاتمہ سورة اوشہ پہ امرث ان اتلوا القرآن	۱-	شروع پہ ترغیب الی القرآن تک آیت القرآن العین پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تسلی دہ چہر کلہ قرآن بیانوںے نخلق بہ درتہ بدے رے دانی زڑہ نہ تنگوے۔
۳-	انبیاء سے سلا تیا در کڑے وہ لکہ موسیٰ ہارون لوط وغیرہ۔	۳-	دودی امتونورہ ہم ماجاؤ او سلا تیا در کڑے وو۔ لکہ بنی اسرائیل۔
۴-	نفی د علم غیب مخلوق نہ پہ واقعاتو دو پیغمبرانو	۴-	آیت ۴۴ کے دئی نئی د علم غیب کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۵-	خاتمہ پہ الحمد للہ باندے اوشہ۔	۵-	علت د الحمد للہ خانی چہ ہفت تباہی دظالمانو دہ۔
۶-	آیت ۶ کے اووے چہ قرآن تاتہ در کوشی د اللہ طرف نہ۔	۶-	آیت ۸۶ اووے چہ کلہ تہ د قرآن بیانوںے نخلق بہ دشوری۔ خو چہ دشکر کانوملگر تیا او نہ کڑے۔
۷-	آیت ۶۰-۶۳ کے ۵ دلائل و د پارہ اثبات د الوہیت د اللہ او رد شرک	۷-	آیت ۷۱-۷۲ کے اثبات د الوہیت او رد شرک کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۸-	آیت ۸۳ کے اووے چہ ٹول بہ جمع کرم صف در صف	۸-	آیت ۷۵ کے دانی چہ دشمران بہ ترے ٹکے راو باہم
۹-	عالم الغیب اونچ کولو والا زہیم	۹-	بلہ نموندیچ کولو چہ موسیٰ او بنی اسرائیل مانچ کزل د فرعون نہ۔
۱۰-	دلائل عقلیہ نہ بعد آیت ۶۴ کے مشرکینو تہ چلیچ چہ ہاتو برہاکم	۱۰-	نودانہ بیا آیت ۷۵ کے چلیچ مشرکینو تہ ہاتو برہاکم پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۱-	نفی دشکر فی العلم پہ واقعاتو موسیٰ اولیماث او خلاصہ پہ آیت ۶۵ / ۷۴ کے دہ چہ صرف یو اللہ پوہ دے پھر شہ۔	۱۱-	آیت ۸۸ کے نفی دشکر فی الدعا کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۲-	خاتمہ سورة پہ توحید کوی	۱۲-	نودا سورة ہم پہ توحید سرہ تمگی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔

انتیازات د سورة

- ۱- سورة متازدے پہ آیت ۱۲ باندے چہ دہرنا علیہ مخرج (پہ موسیٰ) مونگ دوزو خزو پھی بند کڑے وو۔
- ۲- سورة متازدے پہ واقعہ قتل قبطی چہ موسیٰ یوے موکے اٹوک سرہ مزشو۔
- ۳- سورة متازدے پہ آیت ۹ باندے چہ د فرعون خزے اووے چہ قرت عین لی وک لاقتلوہ
- ۴- سورة متازدے پہ صفحہ واقعہ چہ موسیٰ د حضرت شعیب د لوٹو گڈو تہ او بہ درنگو لے دے۔ فسقی لہما
- ۵- سورة متازدے پہ واقعہ د تباہے د قارون آیت ۷۶ وغیرہ۔
- ۶- سورة متازدے پہ آیت ۸۵ چہ قرآن سے در باندے فرض کڑے دے۔
- ۷- سورة متازدے پہ تفصیلی واقعہ موسیٰ د پیدائش، پہ دریاب کے د غور زو لو، د فرعون کور کے پدینو او لوے دو امدین تہ پہ لو باندے۔
- ۸- سورة متازدے پہ مزدورے کولو موسیٰ حضرت شعیب سرہ لس کالا
- ۹- سورة متازدے پہ بیان د خزاند قارون
- ۱۰- سورة متازدے دنا پوہ خلقو پہ ارمان باندے د پارہ د خزانو اثاث باث د قارون

مقصد د سورة: تسلی محمدؐ تہ پہ واقعہ موسیٰؑ حالک کمال موسیٰؑ

تقسیم د سورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) آیت ۱-۴۳: دیکے اول ۶ آیتوںے بطور براءت استحال دی۔ براءت استحال د مطلب چہ سپوگئی نکارہ کیدل۔ شکہ چہ سپوگئی د اولے روزے ڈیرو کو قتلو تہ پہ نظر رازی۔ د غدرنگ براءت استحال کے پومفصل واقعہ / خبرہ پہ مختصر الفاظو کے موجودی مگر ڈیکر خلق پرے پوہگی۔ سپوگئی بیارو روٹگی نودرے / اٹلور روزے پس ہر چاتہ پہ نظر رازی۔ د غدرنگ آیت ۷ کے بیا کمل تفصیل شروع کوی نو پہ دے تفصیلی واقعہ موسیٰ کے تسلی دہ محمدؐ پارہ۔

(۲) آیت ۴۳ - آخر د سورة پورے پدے کیے بیان د مفاصد ارہاؤ، زبرنگرینو تہ او ترہید من ادنیا ذکر کیگی۔

سورة العنكبوت (مکی) (ترتیباً ۲۹ بعد از قصص - نزولاً ۸۵ بعد از روم)

رابطہ مابقی سہ

شمار	سورة القصص	شمار	سورة العنكبوت
۱-	ابتلاء علی موسیٰ ذکر شوہ۔	۱-	نودلتہ ابتلاء و عامو مومنانو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	تسلی وہ محمدؐ	۲-	تسلی وہ عامو مومنانو۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	نفی دشرک فی الدعاء وہ دے سورة کے پہاخری آیت ۸۸ کے۔	۳-	نودلتہ ترغیب فی التسلیح ذکر کو لے شے چہ شاید مسئلہ بیان کڑہ خلقوت۔
۴-	ذفرعون او قارون و حالاً تو ذکر او شو۔	۴-	نودے سورة کے دورو اتوا موہلکا و حالات بیان کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۵-	شبہات دشرکینو ذکر شول۔	۵-	تباہی دشرکینو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۶-	آیت ۱۵ کے قبطی عمل سے ڈھیلن عمل او دے۔	۶-	آیت ۳۸ کے دورو دشرکینو اعمالو سے اعمال ڈھیلن و پہلے دی۔
۷-	بیان دو سپر سورة کے مستضعفین اکرزو سے اوچتو ۵ آیت	۷-	نودے سورة کے سبب داوچتو لو خانی۔
۸-	آیت ۸۵ کے (ان الذی فرض علیک القرآن لراؤک الی معاد) کے ترغیب الی ہجرت دو۔	۸-	آیت ۵۶ کے ہم ترغیب الی ہجرت دے۔ (ان ارضی واسعہ فایای فاعبدون)
۹-	پہ بنی اسرائیلو امتحان ذفرعون طرف نہ	۹-	پہ مومنانو امتحان نفس طرف نہ / دوالدینو طرف نہ / دنا کارہ ملیا نو او پیرا نو طرف نہ۔
۱۰-	آیت ۷ کے اللہ موسیٰ۔ موربی بی تہ او دے لاشخانی ولاخزنی	۱۰-	فرشتے لو طو تہ آیت ۳۳ کے فرمائی لاشخانی ولاخزنی

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتاز دے پہ بیان دمدت دتلیخ ذور بانڈے (آیت ۱۴) چہ ۹۵۰ سال سے تبلیغ کڑے دو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے مثال چہ دشرکانو دشرک مثال یہ دعنکبوت او دھنے جا لے سرہ لگو لے دے۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۵ بانڈے (ان الصلوة تشیی من خفاء و اتمک ر)
- ۴- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۸ بانڈے چہ اسے پیغمبرہ ندے لیکل کو لے شول او نہ پڑھا وول بلکہ امی دے۔ شوری ۵۲ کے ہم دغسے شہہ مگر پہ نبل شان۔
- ۵- سورة ممتاز دے پہ ہنے نہو دوسو ڈھیلن چہ ہنے سرہ سستی پیدا کوئی پانسان کے۔ آیت ۵۶ او روستو نورو ایتونو کے۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ آیت ۶۹ بانڈے (والذین جاہدو فینا لنھدھنھم سلما)۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ بیان دا ابتلاء او دھنے پہ متازلو او مراتبو۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ بیان دتلو قسمہ عذابونو پہ پوا آیت کے آیت ۴۰
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان دعنکبوت او دھنے دکر آیت ۴۱ (ان اوھن البیوت لیلیت العنکبوت)
- ۱۰- سورة ممتاز دے پہ آیت ۵۶ (لجادی الذین امنوا ان ارضی واسعہ فایای فاعبدون) چہ وطن پریدہ مگر چہ مسئلہ پرے ندے۔

مقصد دسورة : الا ابتلاء علی المؤمنین و تسلیہ لھم (امتحان پہ مومنانو او تسلی مومنانو تہ)

خلاصہ دسورة سورة کے دا ابتلاء / دا امتحان منازل او مراتب ذکر دی۔ یعنی امتحان بد چا طرف ندرازی، ثورہ زمانہ بدوی۔ او پہ کوم کیفیت بدوی۔

- منازل دا امتحان درے دی: (۱) ڈوبے امتحان نفس طرف نہ بدوی آیت ۶۔ مگر زان بہ کلکہ دے۔ ڈوبے پہ دے قرآن نہ منج کوئی دا ڈیر گران کتاب دے۔ دا خواص شروع شو پہ پختہ چکلہ بہ ختمیگی۔ او کہ زده کڑے دا قرآن نو بیابا۔ و بیان تہ نفس نہ پریدی چہ زان لہ جلاوے مگر وہ۔ خیل قبر کے بہ سہلی او خیل قبر کے بہ مسلم۔ نو ڈوبے از ماش نفس طرف نہ بدوی۔
- (۲) دویمہ ابتلاء دوالدینو طرف نہ آیت ۸۔ ہنوی بدے بیان تہ نہ پریدی۔ والی بہ چو لے مونگ خولیاں نہ یو۔ فی الحال دا ستا دکاچ او نو کرے دخت دے۔ مگر درین مقابلہ کے بہ دور او پلا رہنے۔

(۳) چرمور پلار دین مقابلہ کے اونہ نے نووی بہ لاشی ملا عنکبوت بدرپے مناظرے دپارہ راولی۔ دغے ملاتہ بہ ستاپہ نکلے والی چداھلک راتہ چاروان کڑے دے۔ نووے بہ درتہ والی چااختلافی مسئلے مد چیزہ۔ کہتہ درتہ اووے چہ مولوی ضاحب کہ چرے زہ بیان اونہ کڑم نو اللہ بہے اونسی۔ گناہگار بہ شم۔ نووے بہ درتہ والی چہ گناہ دے زما بہ غاڑہ۔ اسے زما اونہ ولے زہ درتہ نا پوہہ حکارم شہ۔ ولے ماو کدوانو پانڑے ویلے دی شہ۔ ایت ۱۲ درتہ ددے سورہ پڑھاو کڑہ۔ دے سرہ بہ دالملا اونختی بیابہ بہ شانہ گوری۔ اوتہ بہ دا مقابلہ اوگئے۔

نورے منازل شود امتحان: (۱) نفس طغ نہ (۲) دنا پوہہ والدین طرف نہ (۳) دنا کارہ ملیا نو/ پیرا نو طرف نہ

اوس ددے نہ پئس مراتب امتحان نوو۔ (۱) چہ ٹومرہ زمانہ بہ دا امتحان وی۔ کال دوہ درے۔۔۔۔۔ نووے دپارہ واقعہ نووچ نے راولی۔ چہ کہ عمرو د نووچ ہومرہ ولے نشی نو امتحانات بہ خلاص نشی۔ ٹول عمرو دے مقابلہ دہ۔ داتر دے او بڑے پورے نہدہ بلکہ داتر دے اوتر میرے پورے دہ۔ (ہفہ واقعہ در زمیندار/ گیڈی/ اودھفہ دغزے)

(۲) دا امتحان بہ وی ٹومرہ سخت۔ نو واقعہ دابر اہمیم نے راولی۔ ایت ۱۵ نہ بعد چہ اور کے بہ او غوز ولے شے ایت ۲۳: قالوا حقوہ او اقلوہ

نووہ مراتب شو۔ (۱) ٹومرہ مدہ بہ وی۔ ٹول عمر (۲) ٹومرہ سخت بہ وی۔ لکہ چہ اور کے او غوز ولے شے۔

ایت ۵۶ نہ روستوہفہ نہہ/ ۹ دوسے دفع کوی۔ (۱) شیطان بہ درتہ والی۔ چہ ملک یا جماعت نہ بہ دے او شوی۔ نو جواب ان الرضی واسعہ

(۲) ٹوک بہ دے مڑ کڑی۔ جواب ایت ۵۷ کے دکل نفس ذائقۃ الموت

(۳) دلندے کور دے دا بہ در نہ پاتے شے۔ جواب ایت ۵۸ کے جنت کے مے درتہ مانڑے یارے کڑے دی۔

(۴) دلندے کارو بار دے تجارت/ نو کڑی دہ۔ جواب ایت ۶۰ کے ہیث جانداران باندے چہل رزق نہ دے بار کڑے۔

(۵) دلندے خلق تا بعد روری ستا مسئلے بیانو لوسرہ بہ داخلق ستا مخالف شے۔ جواب ایت ۶۱ کے چہ اللہ بہ درتہ دغزے سپو گئے پشان غٹ

غٹ خلق تا بعد ر کڑی۔

(۶) او بہ بہ در باندے بند کڑی فصل بہ دے ادج شے۔ جواب ایت ۶۳ کے باران بہ در باندے او کڑم پٹے بہ درتہ ابا کڑم۔

(۷) دلندے دغزے دے مزے دی۔ خلق درتہ تنھے راولی۔ جواب ایت ۶۴ کے اصل ژوند آخرت دے۔

(۸) یہ ٹیک نہ لاڑ بہ شہم ددے زائے نہ مگر وارل تنہہ۔ جواب ۶۵ کے کشت/ گاڑی مے ڈیر پیرا کڑے دی۔

(۹) یہ ہفہ بل زائے بہ شنگہ وی۔ ہسے نہ چہ ہفہ خلق مایا زما پچی مڑہ کڑی۔ جواب ایت ۶۷ شنگہ چہ اللہ حرم تہ امن در کڑے دے دغے

بہ تاتہ ہم امن در کڑم

آخر کے یا ترغیب فی التبلیغ دے۔ والذین جاهدو فینا لنھدھم سبلنا ایت ۶۹ دے سرہ سورہ ختم شو۔

سورة البروم (کسی)

(ترتیباً ۳۰ بعد از عنکبوت - نزولاً ۸۴ بعد از انشقاق)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة العنكبوت	شمار	سورة البروم
۱-	مصائب و مومنانو بیان شول۔ اولی نبی تہ پہ بیان دیکھے پیغمبرانو۔	۱-	نوبشارت دے مومنانو تہ (مصائب برداشت کرہ نو اللہ بہ در باندے خوشحالی رادلی) لکھ شگہ چہ اللہ پارہ ۳۰ کے فرمائی۔ ان مع لعمر یسرا
۲-	مصائب او امتحان پہ مومنانو بیان شو۔	۲-	نودن ہفتہ اصل مسئلہ میانوی چہ دھنے پہ ہجہ امتحان رازی۔ اوہل تشیح بالتلیخ۔ فاصبران وعد اللہ حق پہ ایت ۶۰ کے
۳-	آخر کے اوے ان اللہ الخ مستین	۳-	ایت ۴ کے دے غے خصوصی امداد مثال چہ بدرینوسرہ اللہ کرے و۔ نو دے نورد مومنانو سرہ ہم کوی۔
۴-	مسئلہ دتو حیدر ذکر شوہ۔	۴-	نودے سورة کے عقلی دلائل پہ کثرت سرہ ذکر کو لے شی
۵-	ایت ۱۴-۱۵ کے او فرماں چہ نوح ملگری مے خلاص کزل۔	۵-	ایت ۴ کے قانون ذکر کوی۔ چہ پیغمبرانو مومنانو بچاؤ زما قانون دے ہمیشہ ہفتوی پنج کوم۔
۶-	ایت ۹ کے اوے چہ چا مسئلہ او ملہ ادبیان لے او کڑو نو زیکا نو خلقو کے بے شمار کڑم۔	۶-	ایت ۱۵ کے پہ ہنے زیادت کوی چہ دنیا خوشہ چہ آخرت کے بے پہ ہانچو کے دندہ کڑم۔
۷-	ایت ۶۵ کے اوے چہ کشتی کے چہ تکلیف راشی۔ نو صرف اللہ تہ او از کوی۔	۷-	ایت ۳۳ کے پرے ترقی دہ۔ چہ صرف کشتی کے نہ بلکہ ہر تکلیف کے یا اللہ یا اللہ فریاد کوی۔
۸-	دے سورة کے دا قوام سابقہ دھلا کتو نوبیان او شو۔	۸-	نخ دے سورة گیا ایت ۴۱ فرمائی چہ عذاب چہ ٹومرہ رازی۔ کہ پپاو چہ وی یا پپا لونہ۔ دا زچلو اعمالو دے رازی۔
۹-	شروع او خاتمہ دواڑہ پہ ترغیب الی الجہاد سرہ او شوہ۔	۹-	خوشخبری دفتے مومنانو تہ
۱۰-	دجولاگی مثال پہ دفع دشکر ذکر شوہ۔	۱۰-	نودے سورة کے دمالک او غلام مثال پہ دفع دشکر ذکر کو لے شی پہ ایت ۲۸ کے۔
۱۱-	چہ یہ مصائب برداشت دے او کڑو۔	۱۱-	ایت ۱۵ کے فہم فی روضۃ صحبرون

امتیازات دسورة ۱۰: سورة متازدے پہ واقعہ درو میا نو دیکشت وقتی طور او روستو پہا پتے دھنوی۔

۲- سورة متازدے پہ ایت ۷ چہ بے دینہ پدینا چہ پوہگی لیکن پہ آخرت/دین نہ پوہگی۔

۳- سورة متازدے پہ ایت ۳۰ باندے چہ لولہ دنیا اللہ تعالیٰ یہ توحید/دین فطرت پیدا کڑے دہ۔

۴- سورة متازدے پہ ایت ۱۴ باندے چہ کہ فساد پپاو چہ رازی او کہ یہ لونہ۔ دا پہ سبب د اعمالو رازی۔

۵- سورة متازدے پہ بیان دفرق دصحیح خیرات او غلط خیرات ایت ۳۹

۶- سورة متازدے پہ دو دھو الفاظو چہ ایت ۲۱ کے فرمایلی دی۔ مودہ و رحمتہ چہ دمیماں بیوی پہ میز کے مے مینہ اچولے دہ۔

۷- سورة متازدے پہ ایت ۵۴ خلقکم من ضعف چہ انسان دکر دے شی نہ پیدا دے۔

۸- سورة متازدے پہ ایت ۲۸ چہ انسان چیل زان سرہ شرک نہ خوشوی نو اللہ بہ زان سرہ شکر خوش کڑی۔

۹- سورة متازدے پہ یوے دوزے دو دتو سرہ قیصر (روم) پہ کسری (ایران) باندے او جنگ بدر

۱۰- سورة متازدے پہ ایت ۲۷ چہ بعث بعد الموت اللہ تہ ڈیراسان دے وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَیْهِ

مقصد دسورة: بیان ددو خبرو (۱) البشارة للموءمنین (نبی او مومنانو تہ بشارت)

(۲) ادلۃ العقلیہ بالتوحید وبعث بعد الموت (پہ توحید او دوبارہ ژوند باندے عقلی دلائل)

(خلاصہ سورة بلخ تہ او گورہ)

خلاصہ دوسرہ:

در سالت نبیؐ یا ہیکم کال دے پدغہ زمانہ کے دقصر (بادشاہ دروم) او کسری (باشاہ ایران) جنگ شوے دے کسری دایران بادشاہ تہ بے ویل۔ او قیصر بے دیورپ بادشاہ تہ ویل لکہ شکہ چہ الیزبتھون نو دا انگلیڈ بادشاہانو تہ بے ویل۔ اگر چہ دروی خیل نو مہونہ بہ نور۔ نو دے جنگ کے رومیانو/قیصر بادشاہ شکست اوخوڑو۔ چونکہ رومیان اہل کتاب یعنی عیسیان وو۔ او کسری/ایرانیان آتش پرست وو۔ مشرکان وو۔ نو دے مشرکانو پدے فتحہ باندے کے مشرکان خوشحال شول۔ جشنے مناو کڑو۔ اونہی او صحاباوتہ بے اشارہ کولہ چہ مونگ بہ ہم دروی تہ شکست درکوڈ۔ یعنی دے کے والد ایرانیانو فتحے قیاس پخیل زان اوکڑو۔ او رومیانو مغلوب کیدو قیاس بے مومنا نو اوکڑو۔ نوبل طرف تہ نبی او صحابانہ وو۔ اگر چہ رومیان ہم مشرکان وو۔ مگر بیا ہم اہل کتاب وو۔ او مسلماناوسرہ لگ شان مشترک وو۔ چہ آسمانی کتاب ورسرہ کم از کم خودو۔ نو دغیرتی سڑی کا دے۔

نو دیکے دا ژوسی ایٹون نارغلل۔ نو چہ شکہ ابوبکر ڈایتونہ وادریدل نو نوروی دنی دجیوں کولونہ بغیر منڈہ کڑے دی۔ او کافر ویتہ وائی چہمہ خوشحالیکے درے کالہ کے ستاسو ملگری بہ شکست خوری۔ اگورہ داسے کلک یقین پتران وصحابا وو۔ نو ابی ابن خلف (چہ رسول پہ جنگ کے روستونیا قیل کڑے) ہفتہ اووے چدا دروغ دی۔ ہفتے ورزو کے شرط للاحرام نہ وو۔ یادساتے چہ شرط جواری دہ۔ مگر ہفتے ورزو کے لادحرمت حکم نہ وورائے۔ نو کہ درے کالہ بعد رومیان غالب شی نولس اوخان بہ ابی ابن خلف ابوبکر تہ ورکوی اوکے غالب نشی نو ابوبکر بہ ابی بن خلف تہ ورکوی۔ ابوبکر رضی اللہ عنہ تہ رائے چہ داداسے اکڑل۔ نبی ورتہ اووے چہ لفظ بضع اطلاق صرف پہ در یونہ بلکہ در یونہ تر نہ پورے کیگی نو دوبارہ در شہ او داوخت در یونہ نہ کالہ کڑہ او شرط ورسرہ دسو او خانو نہ سل اوخان کڑہ۔ ابی ابن خلف پدے شرط نور ہم خوشحال شو۔ پدے دوران کے دوی خیل زامن یویل تہ پہ ضمانت کے مخارج کڑل کہ چہ مرگ راشی یا ہجرت اوشی نو ددے مردہ یا مہاجر جو دے بہ دغہ شرط ادا کوی۔

پہ کومہ ورز چہ جنگ بدر لڑا شو۔ او مسلمانان فاتح شول نو ہم بہ دغہ درز رومیان ہم غالب شول پہ ایرانیانو باندے۔ ددے رومیانو فتحے اسباب شو وو۔ شیخ القرآن ویل چہ رومیانو نہ ایرانیانو فوج چاہیرہ پروت وو۔ رومیان ڈیرنگ شول۔ آخر کے ایرانیانو تہ صلے درخواست اوکڑو۔ ایرانیانو اووے چہ ٹیک دہ صلحہ بہ اکڑو مگر تاسو بہ مونگ تہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے را کوی۔ رومیانو اووے چہ ٹیک دہ۔ در بہ کڑو۔ مگر دلہ مونگ سرہ ختہ بلکہ ز مونگ دملک پہ مختلفوزائینو کے دن کڑے دہ۔ ہفتہ بہ راو باسو۔ ادا تاسو تہ بہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے برابر کڑو۔ ایرانیان راضی شول۔

رومیانو ۸۰۰ صندوقہ جو کڑل او پہ ہراوخنے ددہ ددہ صندوقہ بار کڑل اوہ صندوق کے ددہ ددہ فوجیان سرہ د صلحے بند کڑل۔ او یو پوسڑے/فوجی ادخ سرہ روان شو۔ نو دغے یو یوادخ سرہ ۵، ۵ سڑی شول ٹول ۲۰۰۰ فوجیان شول۔ او پہ طرف دایران روان شول چہ ہر کلا دھارے نہ او دتل۔ نو فوجیان د صندوقہ نو نہ راو دتل۔ اولائیل د کسری بہ دار الخلافہ نے حملہ اوکڑل۔ اوہ شہ نے لوٹ کڑل۔ زک چہ دغوی ٹول فوج خود لہ پہ روم کے مصروف وو۔ نو دلہ کسری او دھتے فوج تہ نے خبر ورکڑو۔ چہ راشہ دملک د حال خیر دے داخلہ۔ پہ روم د ایرانیانو محاصرہ ختم شوہ۔ رومیان غالب شول۔ او چہ ہر کلا د ایرانیان دروم نہ واپس پہ طرف خیل وطن زئی۔ نو دایران طرف نہ دور تہ ہفتہ ۲۰۰۰ فوج راتخا کیگی او دے روم طرف نہ دور تہ نور رومیان د شاطرف نہ کیگی او ختہ سم یے دل دول کوی۔ چہ بیائے چہ ہم پہ روم د حملے ہمت نہ دے کڑے شوے۔

نو اشارہ دہ پکے دے تہ چہ کون تاسو لگے او کمزورے نے نوسبا بہ اللہ تاسو غالب کڑی نو سورہ کے تسلی دہ۔

سورة القمان کی (ترتیباً ۳۱ بعد از روم - نزولاً ۵ بعد از سورة القف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الروم	شمار	سورة القمان
۱-	اثبات توحید بالادلہ عقلیہ اوشو۔	۱-	نودلت اثبات توحید بالادلہ ثلاثہ (یعنی عقلی نقی او وحی درے واژدہ سرہ کیگی)
۲-	آخر کے نئے اور فرمائیل فاصران وعد اللہ حق	۲-	ایت ۱۷ کے فرمائی واصبر علی ماصابک انزالک من عزم الامور (یعنی داہن تکلیف کے کلکیدل دزوانا نو خلقو کار دے) نو پیدے وجہ نئے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۳۵ کے اووے آیادے مشرکانو سرہ پشک شد دلیل شتہ۔ یعنی شتہ	۳-	ایت ۱۱ کے فرمائی چه فارونی ما ذاخلق الذین من دونہ نو پیدے وجہ نئے متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۳۱ کے اووے چه لاکون من المشرکین (یعنی رد دشرک نہ کول مشرک سرہ پشک کے امداد دے)	۴-	ایت ۱۳ کے فرمائی چه ان الشکر لظلم عظیم نو پیدے وجہ نئے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۲۷ کے اووے ولد المثل الاعلی (اللہ درہ صفات دی ادچت ادچت پاسا نو نو کے ہم ادچہ زلمہ ہم)	۵-	ایت ۲۷ فرمائی چه اللہ درہ صفات دی چه کہ داؤل سندونہ سیا حی شی۔ او دسرہ اووہ نور شی اوداؤلے اونے قلمونہ شی نو دا اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
۶-	دلہ بشارت دو مومنانو تہ دفتے	۶-	نودے سورة کے بیان دھنے مسکے (توحید) چه دفتے سبب جوڑ کیگی۔
۷-	شروع کے بشارت مومنانو تہ	۷-	نودلت اوصاف د مومنانو ذکر کو لے شی۔ نو پیدے وجہ نئے متصل راوڑو۔
۸-	ایت ۵۸ کے اووے ولین جنتهم بایتہ (کہ چرے تہ درتہ مجزہ راوڑے ہم نو نہ منی)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی واذا تمائل علیہ ایبتنا ولی مستکمرأ نو پیدے وجہ نئے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۲۷ کے اووے چه دوبارہ پیدا بکیش ددے خلقو ماتہ اسان دے وھواھون علیہ	۹-	ایت ۲۸ فرمائی چه دوبارہ پیدا بکیش ددے خلقو ددہ اسان دے لکہ دیو انسان پیدا بکیش
۱۰-	ایت ۳۳ کے اووے چه تکلیف کے ماتہ ادا کوئی (واذا مس الناس ضرر عواربهم منین الیہ۔۔۔)	۱۰-	ایت ۳۳ دانی ککہ چرے موجودہ سند دوی لہ راگیر کزی نو ماتہ چنے دخی

مقصد دسورة: اثبات توحید بالادلہ ثلاثہ (عقلہ نقلیہ وحیہ)

امتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ تفصیل واقعہ حضرت لقمن چه ۱۲ نصیحتونہ (وامر و نواہی) نئے بیان کڑے دی۔
- ۲) سورة ممتاز دے۔ پرورد آلا تو د موسیقے بانڈے صریحہ۔ ہسے خسورة بنی اسرائیل کے ہم شتہ مگر حلتہ اشارہ نو۔ اودلتہ صریحہ
- ۳) سورة ممتاز دے۔ پابیت ۲۷ چه کہ داؤل سندونہ اوددے سومرہ نور اووہ سندونہ سیا حی شی اداونے قلمونہ شی نو دا اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
- ۴) سورة ممتاز دے۔ پہ آخری ایت چه ۵ مغیبات ذکر کوئی۔ چه ددے ہنز و خبر دیا کار و علم غیب صرف اللہ تہ دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ بانڈے چه پلار زوی تہ پہ و زرد قیامت بانڈے شہ فاکدہ نشی رسولے۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے چه فرمائی چه آواز نو کے بد آواز دخر دے۔

سورة السجده (سکی) (ترتیباً ۳۲ بعد از لقمن - نزولاً ۷۵ بعد از مومنون)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة لقمن	شمار	سورة السجده
۱-	دعوه دو حیدر پیدلا کیونلا تاؤ سرہ بیان کڑے شوہ۔	۱-	نودلنرد د شرک کیگی ایت ۴ کے مالکم من دونن من ولی ولا شفیع نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ایت ۳۰ کے اووے چہ اللہ راہل حق او مخلوق راہل ناحق او باطل دی۔	۲-	ایت ۵ کے فرمائی: یذرا لامر (یعنی زک اللہ راہد کڑہ چہ تدبیر کارو نو کوی۔)
۳-	آخر سورة کے اووے یلعلم ما فی الارحام	۳-	ایت ۷ کے فرمائی الذی احسن کل شیء خلقہ وابدأ خلق الانسان من طین
۴-	ایت ۲-۳ کے صداقت دقران او شو۔	۴-	ایت ۲ ترقی دہ چہ دا کتاب رب اللطین طرف ندے۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۵-	ایت ۷ کے اووے چہ قران داوری نو داوڑی لکہ چہ پوگوگو کووے پر دے دی۔	۵-	ایت ۹ کے فرمائی چہ پوورو اندامو نومو دقران نداوڑی۔ لکہ پوسترگو، پوگوگو نو پو زڑہ سرہ۔ وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قليلاً ما تشکرون
۶-	آخری سورة کے نفی علم غیب او شوہ۔	۶-	ایت ۶ کے فرمائی چہ ذالک عالم الغیب والشهادة نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۷-	ایت ۳۲ کے دشمنانو صفتے بیان کڑو۔ چہ کجی راشی نو صرف پو اللہ تداوڑو کی او پو راحت کے بیابل تہ۔	۷-	ایت ۱۶ کے دمو منانو صفت فرمائی چہ ہر دخت کے صرف پو اللہ تداوڑو دشتے دانی۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	ایت ۷ کے اووے چہ خلق قران داوری مگر بیادقران خلاف کوی۔	۸-	ایت ۲۲ کے دانی چہ دہ خلق غمٹ طالمان دی۔ انتقام بہ ترے اخلو۔
۹-	ایت ۱۰ کے او فرمائیل خلق المسلمات بغیر عمدتروضا	۹-	ایت ۴ کے فرمائی چہ داہر شے ۶ دن کے پیدا کڑل
۱۰-	ایت ۲۱ کے فرمائی چہ دقران پیزائے دچو مشرانو دین تابع دی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ ٹوک دقران تابع ندی نو تعلق ورسرہ کٹ کڑے۔
۱۱-	مسئلہ تو حیدر ثابت کڑے شوہ پو دلیل نفی سرہ دطرفہ حضرت لقمن نہ	۱۱-	مسئلہ تو حیدر تاہیگی دلنہ دطرفہ حضرت موسیٰ نہ نو پیدے وجہے متصل راوڑو

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ زہ تدبیر کوم ذکار نو دبرہ نہر حکمت پورے
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ بانڈے چہ قول دشمنانو وقالوا اءاذا ضللتنا فی الارض اءانالی خلق جدید
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵-۱۶ بانڈے چہ اوصاف دمو منانو بیانوی چہ قران داوری نو کس پرے کوی او دشتے پو اوگدو چو خوب نہ کوی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ بانڈے چہ عذاب دتبر بیانوی ولنذیقنهم من العذاب الادی دون العذاب الاکبر
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ چہ اللہ فرمائی فلا تعلم نفس ما تخفی لہم من قرۃ العین چہ ما داسے نعتونہ پیدا کڑے دی۔ چہ انسان دھتے دتد کرے نہ ہم خبر ندے۔

مقصد دسورة: رد د شہبے دشمنانو چہ باباگان/ اولیاء بہ مونگ خلاصوی۔

- (۱) داشہبے دسر نہ رارواندہ - اولہ شہبے داوہ چہ دوی سرہ اختیار دے۔ وغیرہ وغیرہ نو سورة انعام کے ہفتہ شہبے ختم کڑے شوہ۔
- (۲) نو چہ دے شہبے نہ را کوز شول نو بلہ شہبے دے دشمنانو شروع کڑلہ چہ زموگ سوال اللہ تہ پیش کوی۔ نو سورة یونس کے دغہ شہبے دے ہم ختم کڑلہ۔
- (۳) نودلتنیا ہم دغہ شہبے چہ مونگ ورتہ خدا بان خونہ وایو مگر دا چہ زموگ شفاعت بہ کوی۔ ادد اللہ نہ بہ موخلاصوی۔ نو ایت ۴ کے ددغہ شہبے رد کوی۔ چہ مالکم من دونن من ولی ولا شفیع
- (۴) مطلب دا چہ داسورة تفریح دے پو نچکو دود سورونو (سورة روم او لقمن) چہ ہر کتا سوغتے دود سورونو کے دلائیل عقلی، نقلیہ، وجہے درے واڑہ داوڑیل نو اوس داعقیدہ خیلہ
کڑہ۔ چہ مالکم من دونن من ولی ولا شفیع
- (۵) یوحیدیت کے رازی چہ نبی ﷺ بہ کلاوڑہ کیدو نو سورة السجده اسورة ملک بہے اووے مطلب دا چہ (و شیا بک فظہر) زہ او دکیگم پیدے عقیدے سرہ چہ بل ٹوک خلاصونکے
نختہ او بل ٹوک برکت اچو کئے تختہ۔
- (۶) اشارہ دینہ دہ چہ قران تہ ناست نہے نو شہبہات نشی خمیدے۔ نہ شرک فعلی نہ اعتقادی۔ کتب انزالناہ الیک لشرح الناس من الظلمات النور دلفظ ظلمت نہ مراد ہم دغہ شہبے او
شکوگ و شہبہات تو تہ اشارہ دہ۔

سورة الاحزاب (مدنی) ترتیباً ۳۱ بعد از الم اسجدہ - نزولاً ۹۰ بعد از ال عمران

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة الم اسجدہ	شمار	سورة الاحزاب
۱-	رد و شیعہ دشمنوں کا نواوشو۔ اودا ثابت شوہ چہ حاجت روا صرف یو اللہ دے۔	۱-	نودلتہ ددے مسکے وضاحت و پارہ درے مثالونہ ذکر کوی پہ ایت ۴ کے
۲-	آخر کے اوے چہ ترے واڑوہ چٹوگ قران نہ منی۔	۲-	ایت ۱ کے فرمائی چہ صرف مخ نہ بلکہ جبرہ نے ہم مہ منہ لا تطلع الکفرین ولنا فقیین
۳-	رد و شرک وو۔	۳-	نودلتہ رد و رسم باطل (مطلب دا چہ صرف رد و شرک نہ بلکہ رد و رسم باطل بہ ہم کوے۔
۴-	ایت ۱۵-۱۶ کے اوصاف دمو منانو بیان شول۔	۴-	ایت ۳۵-۳۶ کے نور اوصاف دمو منانو بیانگی۔
۵-	رد و دشمنوں کا نواوشو۔	۵-	نودلتہ ایت ۹-۱۱ کے دشمنوں کی بیانیگی چہ ہونی پہ مدینہ حملہ کرے وہ یعنی جنگ احزاب
۶-	ایت ۴ کے اوے چہ باز مکہ ادا سان ۶ لہو کے پیدا کرے دی۔	۶-	ایت ۷ کے دایا نوی چہ دے زکے ادا سانو نوت نے چل کارونہ حوالہ کڑی دی یا نکلے سورة کے وچیلے دو چہ پیدر الامر نودلتہ ہفتہ تدبیر دکارونو خائی چہ حوالہ کڑے شوے دی مخلوقا توتہ۔
۷-	نفی دشمنی قہری اوشو پہ ایت ۲۹ کے ادا اثبات و توحید ہم اوشو۔	۷-	ایت ۴ کے درے مثالونہ پہ توحید بیانگی۔
۸-	ایت ۲ کے فرمائی چہ قران اللہ رانا نزل کرے دے۔	۸-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ یاد کرے دا قران۔
۹-	ایت ۲۲ کے اوے چہ مجرمانو نہ بہ انتقام اہم	۹-	مثال دا انتقام بیانگی۔ چہ لکھ شنگہ دے دینو قریظے نہ و اہستو۔
۱۰-	بیان اوشو۔ دہلاکت د اقوام سابقا و	۱۰-	نودے سورة کے بیان کیگی دہلاکت د موجودہ امت۔

امتیازات د سورة

- ۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ دغزوہ احزاب / خندق باندے۔
  - ۲) سورة ممتاز دے پہ ۲۳ خطبات باندے نبی او امت تد پارہ د تخصیص (تیز و لود امت) ۱۲ خطبات نبی تہ او ۱۲ امت تہ دی۔
  - ۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴ باندے چہ بیان دھنے در یومثا لو کو کوی چہ تو حید وضاحت او رد و شرک پرے کوی۔ او رسم باطل پرے ہم دفع کوی۔
  - ۴) سورة ممتاز دے پہ ہذا ایت باندے چہ گناہ د پار قصد شرط دے ایت ۵ و لیس علیکم جناح فیما اخطاتم بہ و لکن ماتعمدت قلوبکم
  - ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ نبی تہ تا سوتہ دھر چاند او ہر شہ نہ خوگ دی۔ البنی اولی بالموء منن من انفسہم و ازواجہم
  - ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ باندے چہ ایمان والود پارہ د نبی سنتو کے نموند جو نہ تیر و اوہ۔ لقد کان لکم فی رسول اللہ اسوۃ حسیہ
  - ۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دغزوہ ہونو قریظہ ایت ۲۶
  - ۸) سورة ممتاز دے پہ واقعہ حضرت زید و حضرت زینب پہ میمز کے د طلاق باندے ایت ۳۷
  - ۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۰ باندے چہ نبی تہ تا سوسر و کے دچا ہم حقیقی پلار نہ دے اگر چہ روحانی دے۔
  - ۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۹ باندے چہ دموکی صفائی اللہ کرے دہ۔
  - ۱۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۲ باندے چہ اسمانو، زکو، غر و نوتہ نے چل احکامات پیش کرل نو ہغوی او مثل مگر انسان او نہ مثل دانسان ڈیر نظام دے۔
  - ۱۲) سورة ممتاز دے پہ نوم اہستو د حضرت زید (۱۳) سورة ممتاز دے پہ تذکرے د مہمنی باندے۔
  - ۱۳) سورة ممتاز دے پہ نکاح حضرت زینب د نبی سرہ چہ اللہ دا نکاح چلہ ورتہ کرے دہ۔
- مقصد سورة: التخصیص فی التبلیغ (تیزی پہ تبلیغ کے) و التشییح للمبلغ (اوسلغ لہ بہادری و رکول)
- خلاصہ سورة: پہ بلہ صفحہ او گورہ

مختصر خلاصہ دوسرے: اول درے اور پیش کوئی (۱) یا بھائی اللہ یعنی ہفتے کے مسئلہ چہ مالک من دونہ من ولی ولا شفیع خلقوتہ بیان کرے۔

(۲) دویم امر لا تطع الکفرین والمنافقین (مناقہ بہ درتہ وائی چہ نرم نرم بیان کوہختہ مسئلہ نہ بیانہ اوکافر بہ در باندے رعب اچوی چہ گورے مسئلہ بیان نہ کرے)

(۳) دریم امر ایت ۲ کے وتیح مایوچی الیک (چہ مناقہ دے قرآن واتباع بندواندوی۔)

نودے در یو او امر وسرہ شہرہ رافللہ چہ کہ نرمی نہ کو م نو دا نول خلق بارانوادوی۔ او مخالف ہشی رائتہ۔ نودفع ددغے شہبے ایت ۳ کے وتوکل علی اللہ خلقود فتود نہ مدیریکہ۔ تہ مسئلہ بیانہ۔

(۴) بیایا ایت ۲ کے درے مثالونہ پیش کوئی دپارہ دوضاحت دتھکے سورۃ دسکے (مالک من دونہ من ولی ولا شفیع)

۱۔ ژوبیہ مثال (واجعل اللہ لرجل من قلمین فی جوفہ) چہ شرتگ یو بدن کے دودہ ژوژونہ کیدی دعشان دیو عالم دودہ الہاء نشی کیدے۔

۲۔ دویم مثال (واجعل ازواجکم الی ظہرون منھن المستکم) غنکھہ چہ ستاد ابی بی ستاپہ خلد ستامور کیدے نشی نو دا رائگے غیر اللہ تہ کڈوک دالوہیت صفت وکرکزی نوہفہ الہ (کار ساز) کیدے نشی دا محض دغلے خبرے دی۔

۳۔ دریم مثال (واجعل ادعیاءکم ابناءکم) نہ دی گرزولے اللہ تعالیٰ ستاسو مند بولایا/مصحفی ستاسو حقیقی زامن نو دعشان ستاپہ خلد ہفہ غیر اللہ الہ کیدے نشی نو ہم دغے ایت کے بیافرمانی چہ (ذالکم توکم فانواہکم) دا محض ستاسو غلے خبرے دی۔ کہ تہ گتے تاوسپنہ وائے نو دا یکنہ ستاپہ خلد دا اوسپنہ کیدے نشی۔

بیادایت ۶ نہ نور خطابات شروع شی۔ ایت ۱-۲ کے درے خطابات اوشوئی تہ

خطاب نمبر ۱: ایت ۱: یا بھائی اللہ خطاب نمبر ۲: ایت ۱: ولا تطع الکفرین والمنافقین خطاب نمبر ۳: ایت ۲: واتیح مایوچی الیک

خطاب نمبر ۴: ایت ۷: واذاخذنا من اللہین بیثاقہم ومنک... صدق نبوت وعدہ سے درناختہ دہفہ پورا کرہ (وہیابک فطہر) چہ سب ملامتہ نہ دالہ پد بارکے

خطاب نمبر ۵: ایت ۲۸: یا بھائی اللہ قل لا ازواجکم... خطاب نمبر ۶: ایت ۳۷: واذا تقول للذی انعم اللہ علیہ خطاب نمبر ۷: ایت ۳۸: ما کان علی التبی من حرج

خطاب نمبر ۸: ایت ۴۵: یا بھائی اللہ انبی سنا رسلک شاہد او مشر او نذیرا خطاب نمبر ۹: ایت ۵۰: یا بھائی اللہ انما احللناک ازواجک ائقی...

خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۲: لا تحکل لک النساء... خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۹: یا بھائی اللہ فی قل لا ازواجک وحبک انساءک الموءمنین

خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰: یا بھائی اللہ انمو اتقوا اللہ (دا علم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

امت تہم ۱۲ خطابات دی: خطاب نمبر ۱: ایت ۶، خطاب نمبر ۲: ایت ۹، خطاب نمبر ۳: ایت ۲۱، خطاب نمبر ۴: ایت ۳۰، خطاب نمبر ۵: ایت ۳۳

خطاب نمبر ۶: ایت ۳۴، خطاب نمبر ۷: ایت ۳۶، خطاب نمبر ۸: ایت ۴۰، خطاب نمبر ۹: ایت ۴۱، خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۳ (لا تدرخلوا...)

خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۳ (فاتقوا اللہ...) خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰ (دا حکم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

پدے سورۃ کے در رسم باطل ہم کوئی۔ درے قسمہ اعمال دی: (۱) شرک، (۲) بدعت (۳) رسم: شرک سرہ عقیدہ/ایمان تباہ کیگی، بدعا توسرہ دین/اعمال تباہ

کیگی۔ او رسوماتو سرہ معاشرہ تباہ کیگی۔

(۱) شرک: شدے: چہ اللہ صفت اوجن مخلوق تدر کرے۔ یا د مخلوق صفت اللہ نہ بیان کرے

(۲) بدعت: چہ ہفہ کار او کرے چہ خیر القرون کے (یعنی دینی او صحابہ دور کے) چہ نہ دی کرے۔ یا کرے دی مگر تادرتہ یونہی ہیبت (لکہ سنتو/جتازے نہ روستودعا کول) در کرے دی

(۳) رسم: ہفہ کار چہ خیر القرون کے چہ نہ دی کرے او اس کو لے کیگی مگر ثواب کپے نشی گنولے کیدے (کہ ثواب کپے گنولے کیگی نو بیا خود بدعت دے) نو داے رسم دے رسم سرہ معاشرہ تباہ

کیگی خلق تشکیکی۔ نبی در رسم ہاتو کی تدرے وارے دعا کرے دہ دہرے پہ موق۔ چہ عربو کے دارسم دو۔ چہ سر بہے درج/عمرے پہ موق بالکل نہ خردو بلکہ رکولے گوو بہے نو نبی

اوفرمانی: رحم اللہ علی کلقتین نوحاباد بہ تیوس او کرڈ وعلی المقصرین نو نبی بہ بیا افرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین نوحاباد بہ بیا تیوس او کرڈ وعلی المقصرین نو نبی پدریم

زل اوفرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین و المقصرین نو رسم ہاتو کی تدر رسول درے وارے دعا کرے زکدہ چہ سرہ معاشرہ نہ تشکیکی لے کو لے شے۔

نو لکہ شنگہ چرد وشرک او بدعا تو لازم دے دغدرنگ رد رسوماتو ہم پہ عطا باندے لازم دے۔ دا صرف پدے نہ کیگی چہ اللہ اللہ دیا کرو اودکھ نہ کسی کو دیا کرو۔ تہ چہ وارث د

نبی نو دغے نبی پشان بہ تکالیف ہم برداشت کوے۔

نوایت نمبر ۴ کے چہ کو م درے رسونہ پہ عربو کے دو۔ قرآن دے تو ژ او کرڈ او خاص طور ددغے دریم رسم تو ژے پہ نبی او کرڈ۔ چہ حضرت زید او حضرت زینب سرہ متعلق دو۔

چایت ۳۷ وغیرہ کے بہے بیان راشی۔

سورۃ سبا کی (ترتیباً ۳۳ بعد از احزاب - نزولاً ۵۸ بعد از قسطنطنیہ)

سورۃ احزاب	شمار	سورۃ سبا
آیت ۴ کے	۱-	نودلتہ پر شروع سورۃ کے الحمد للہ کے راوڑو۔ یعنی اثباتِ توحید کے اوکڑو
سرد مخلوق نہ	۲-	آیت ۲ کے اصولِ دینی و علمِ غیبِ خانی او زان لہ کے ثابتی۔
دشو۔ اوعلت ددے	۳-	آیت ۳ کے فرمائی چہ کہ عمل وڑو کے دے یا لوے اللہ بہ دھنے اجر در کڑی۔
اوشو۔	۴-	نودلتہ مثال دھنے خلقو چہ احکامات نہ مئی نو آیت ۱۵ نہ دھغوی حالت او انجام ذکر کوی۔
ہتے بیان کوونکے	۵-	آیت ۲۸ کے پرے ترقی دہ چوڑو لے دنیا تے لیگلے۔ ومارسلک الاکاتہ للناس بشیرا...
متبارہ کے۔	۶-	آیت ۲۹-۳۰ کے ترقی سرہ دفعہ سوال بیابیا نیگی۔
فرین ولامنفقین و	۷-	نودلتہ حالت دسکرینوخانی: وقال الذین کفرو ان نوء من بھلد القران ولا بالذی بین یدیه
	۸-	آیت ۲۳ کے نمونہ دھنے بدو روو بیانوی۔
	۹-	عاجزی و نورو انبیاء و جناتو او اولیائے کرامو بیابیا نیگی۔
ذکرشو۔ وجمہال	۱۰-	نویات ۳۱ کے انکار کافرو دقران نہ ذکر کوی۔ ربط ۷ کے ہم دا ذکر شوے دو۔
دیغیر گناہ او کڑی نو	۱۱-	آیت ۳۷ کے فرمائی چہ اے مومنانو تا سورہ ہم دیکھی ڈبل ٹو ابونہ دی۔ او بالا خانے دی۔
مڈیل ثواب د		دوی لہ۔
نہ او شوہ۔	۱۲-	نودلتہ آیت ۱۴ کے نفی د علم غیب نیگی د جناتو نہ۔ فلما خر صیحت الجن

نہیے و مشرکانو (چہ) وی تہ اللہ اختیار کرے دے) نو پے تلور و طریقہ سرہ دغے شہیہ رد نیگی آیت ۲۲-۲۳ کے۔ یہ تقسیم سورۃ کے ددے غرہ بقیہ بیان بہ اوشی
وئی / عصا سلیمو
چہ چینجو / بیخوڑ لہ۔ (۳) سورۃ ممتاز دے پہ عجز انبیاء، جناتو، او فرشتو۔

د ڈیم دسبا واد

وأسلنا لعین و
قطر مونگ جاری کرے دے سلیمین دپارہ چیدہ تانے

باتندے چہ دبیر
یا نوہفہ اعمال ذکر کوی چہ سلیمان دپارہ بہئے کوو۔

دو یا سخوتو پہ ملک
سبا کے آیت ۱۵ (۸) سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددے چہ داؤد تہ اللہ اسپندہ نرمہ کرے دہ۔ آیت ۱۰ کے والناہ الحمد لید

و مارسلک
الاکاتہ للناس... (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۵ چہ اللہ فرمائی چہ موجودہ کافران دنگلے کافرو لیسے حصے تہ ہم نہری پہ طاقت کے

(دخلو رتقہ)
سبک نو مخلوقا تو عاجزی اللہ تہ ذکر کوی دے سورۃ کے - (۱) انبیاء کرام - (۲) بادشاہان - لکہ داؤد اولیمان دواڑو ہم انبیاء

دواو
ہ بادشاہان (۳) فرشتے (۴) جنات

دسبہ ہورے
سبہ مشرکانو کوی۔ چہ دے اولیا و لہ اللہ اختیار کرے دے او خلاصول کو لے شی۔ نو آیت ۲۲ کے دغلا رپہ تلور و طریقہ سرہ بندوی۔

تقسیم
سورۃ او تقسیم دقران پہ پلخ او گورہ

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۵ بابوندے (۱) آیت ۱ - ۹ بیان و مقاصد اربعاً عالیاً و اثبات و توحید رسالت صداقت الکتاب ایمان با
اودے سرہ متعلق زبرد خوئیف و رکوی نہ منو کو تہ۔

(۲) آیت ۱۰ - ۲۱ عجز و شرفاً و اربعاً ذکر کوئی۔

(۳) آیت ۲۲ - ۳۰ عجز و اولیاء ثابتوی پہ خلور و طریقوسرہ - اثبات و قیامت دلیل عقلی ۵

(۴) آیت ۳۱ - ۳۹ زجر منکرین و قرآن تہ، دھقوی حالات دنیوی او اخروی او اثبات و قیامت

(۵) آیت ۴۰ - آخر عجز و ملائیکو زجر بالشکر او اثبات و قیامت انبی و شفاعت قہری

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۱۰۱ آں: ددے زائے نہ قرآن خلور حصہ شروع دہ۔ نکلے بیان شوے دے چہ قرآن پہ اعتبار دہم خلور و حصو کے تقسیم دے:

(۱) فاتحہ - ماندہ : الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شیز ماجوز کرے دے او ماتہ دے محتاج پہ وجود راتللو کے

(۲) انعام - بنی اسرائیل: المرئی لکل شیء هو اللہ صرف پہ وجود کے نہ بلکہ پہ تربیت کے ہم ماتہ دی محتاج اگر چہ ہغہ انبیا

(۳) کہف - احزاب: المبارک فی کل شیء هو اللہ پہ دغہ لو مخلوقا تو کے پہ ذرا ذرا کے کہ خیر دے او کہ شر ہغہ ما چولے د

(۴) سبا - ناس: اثبات و قیامت انبی و شفاعت قہری

ہر حصہ پہ الحمد للہ سرہ شروع کیگی مگر آخرہ حصہ کے دودہ وارے الحمد للہ دے۔ پہ شروع دوسورۃ سبا کے ہم

داز کہ چہ دلنہ دودہ مسئلے ذکر کو لشی۔ (۱) اثبات و قیامت او (۲) انبی و شفاعت قہری

سورۃ فاطر (س)

ترتیباً ۳۵ بعد از سبأ - نزولاً ۳۳ بعد از فرقان

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورۃ سبأ	شمار	سورۃ فاطر
۱-	آیت ۲۲-۲۳ کے چہرے کا تابینہ شوہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔ مخلوقات حصہ دار/ معاون/ شریکان ندی۔	۱-	نودتہ پہر سورۃ کے الحمد للہ کے راڈرو۔ چہ الوہیت صفات صرف یواللہ وایہ۔
۲-	رد د شرک ادشو پہ ثلور و جو ہا تو سرہ آیت ۲۲-۲۳ کے۔	۲-	نودے سورۃ کے اثبات دتو حید کوی بالادلۃ العقلیہ
۳-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے مجزہ شرفاؤ اربعاد ادشو اوصاف طور د حضرت داؤڈ او سلیمان	۳-	نودتہ آیت ۱۵ کے زیادت کوی چہ یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید
۴-	آیت ۴ کے اوے چہ زہ پد دے منکو (موء منانو) رزق عزتمند کرم۔	۴-	آیت ۷ دانی چہ صرف رزق نہ بلکہ اجر عظیم بہم و رکزم۔
۵-	نفی د تصرف وہ دائیباؤ نہ او دملکونہ	۵-	نویت ۲ کے اثبات دتصرف کوی اللہ جیل زان دپارہ
۶-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے ثابت شوہ داخرہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔	۶-	نودتہ آیت ۱۳ کے دانی چہ اولیاء دپوستکی واکداران ہم ندی۔
۷-	آیت ۲۲ کے اوے لایملکون مشقال زرۃ.....	۷-	آیت ۱۳ کے دانی لایملکون من قظیم
۸-	آیت ۲۷ قل ارونی الذین الحنتم پیشر کاء	۸-	آیت ۴۰ قل ارء یتم شرکاء کم الذین تدعون من دون اللہ ارونی ما ذاخلقون من الارض....
۹-	سورۃ شروع دو پہ الحمد للہ سرہ	۹-	نودا سورۃ ہم شروع دے پہ الحمد للہ سرہ
۱۰-	آیت ۲۸ کے اوے ومارسلک الاکاۃ للناس بشیرا و نذیرا	۱۰-	آیت ۲۳ کے فرمائی انا ارسلک بالحق بشیرا و نذیرا

امتیازات دسورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دفرشتود وزرو آیت ۱
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۲ چہ غیر اللہ لہے تے سر حاکم وینے دے۔
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۵ باندے (یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید)
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۸ باندے چہ صیث ٹوک بہد بل بوج نشی اوچتو لے اگر چہ دا دہ نیکہ و لے ندی۔ (اگر چہ لورو زائینو کے شتہ لاترو وازہ وزرا اخرہ مگردا سے تفصیل سرہ نہ دے)
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ مثال دمعجود حق او معبود باطل آیت ۱۹-۲۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۲ باندے چہ قرآن تہ خلق کینی نو درے درجہ کے تقسیم شی۔
- (۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۷ چہ رگونہ و غر و نوہیا نو
- (۸) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۸ باندے چہ پہ مخلوقا تو کے علماء د اللہ نہیریگی (انما ینفخ اللہ من عبادہ العلماء)
- (۹) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۰ باندے چہ کلمہ طیبہ جیل دیوگی لہ اوچتوی
- (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۳ باندے چہ جہنمیان بہوائی چہ الحمد للہ الذی اذہب عنا الحزن

مقصد دسورۃ: اثبات دتوحید بالادلۃ العقلیہ اودا غابوئی چہ غیر اللہ غاصول نشی کو لے نودے مسئلہ عقلی دلائل بیانوی۔

سورۃ یس کی ترتیب ۳۶ بعد از فاطر - نزولاً ۳۱ بعد از جن

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ فاطر	شمار	سورۃ یس
۱-	مسئلہ توحید نے ثابت کر لہ پیدائیلو عقلیادسره۔	۱-	نودے سورۃ کے پیدغمسئلہ دلیل نقلی بیانیگی دطرفہ دصاحب یاسین۔
۲-	ایت ۷ کے اوے لہم اجر کبیر	۲-	ایت ۱۱ کے وائی اجر کریم
۳-	ایت ۱۹ کے اوے چڑوند (مشرک) او بینا (مکوح) پوشان ندی۔	۳-	نودے سورۃ کے دواڑوا انجام خائی۔
۴-	ایت ۲۳ کے اوے۔ لن تجدلسنت اللہ تبدیلا (دعالمفیو پین حق دے دا اللہ پیدصلو کے تہذیبی نہ۔	۴-	ایت ۲۹ کے پرے مثال پیش کوی چہ او گورہ شگہ اللہ ساڑہ کڑل پشان دسڑے ایرے
۵-	نئی دشفاعت قہری او شہہ عقلی دلا کیلوسره۔	۵-	دلکے پرے مثال پیش کوی پیدلیل نقلی دصاحب یاسین نہ یعنی ترقی پیدماستق دہ۔
۶-	ایت ۱۳ کے اوے مایملک من قظیم	۶-	ایت ۷۵ کے ترقی دہ۔ چہ اختیار شہ چہ ستا امداد نہ محتاج دی دغا اولیاء او مڑی۔
۷-	ایت ۴ کے اوے چہ کہ ستا تکذیب کوی نو دا پختوانے طریقہ ددے مکرینو	۷-	ایت ۱۵ کے دھنے مثال دے چہ او گورہ شگہ تکذیب دے کڑے دود دے پیچہ برانو۔
۸-	ایت ۹ کے اوے کذالک العنور	۸-	ایت ۱۲ کے پرے ترقی دہ چہ صرف نشور نہ بلکہ حساب کتاب پیدہم کیگی دمل۔
۹-	ایت ۸ کے فرمائی چہ شیطان ورتہ بد عمل خایرہ کڑے دے۔	۹-	نودے سورۃ کے پیدھے مثال دے چہ او گورہ دصاحب یسین دشمنانوتہ قتل دھنے خاکستہ کڑے شوے دو۔
۱۰-	مسئلہ ثابت کر لہ توحید پیدلا کیلویا باندے۔	۱۰-	نودے ترغیب فی التبلیغ دے پیدواقع دصاحب یسین چہ او گورہ پوتن دو۔ دمرگ پرواہ دے ندہ کڑے۔ او مسئلہ دے بیان کڑے دہ۔
۱۱-	ایت ۱۴ اوے چہ ستا اواز نداوری دا مڑی۔ او نہ ستا حاجت پورا کولے شی۔	۱۱-	ایت ۴۳ کے فرمائی چہ امداد شوکے چہ زہ دے غرق کڑم نو امداد بے ہم شوک نشی کولے۔
۱۲-	دے وارے توحید ذکر شو۔ ایت ۱۳ ۳ ۱	۱۲-	دے وارے لفظ صیہ ذکر کیگی۔
۱۳-	ایت ۱۰ کے اوے قللہ العزۃ جمیعا	۱۳-	مثال ددھے عزت لکہ شگہ عزت چہ دے صاحب یسین تہ ودر کڑو۔
۱۴-	ایت ۶ کے فرمائی چہ انالشیطن لکم عدو فاتخذوہ عدوا	۱۴-	ایت ۶۰ یعنی آدم لاتعبدا لشیطن

انتیازات دسورۃ:

- ۱) سورۃ ممتاز دے پید واقعے دصاحب یسین چہ استناز انوصفائی دے کڑے دہ۔ او یا قوم شہید کڑے دے۔
- ۲) سورۃ ممتاز دے پید ایت ۳ باندے چہ زہ دے ڈوب کڑم نو شوک دے راویسے نشی۔
- ۳) سورۃ ممتاز دے پید ایت ۵۹ باندے وامتاز ایوم لہما لجر مومن جدانشین ووزاے بحر مانو۔
- ۴) سورۃ ممتاز دے پید ایت ۷۵ باندے چہ دے مشرکانو دا کوم مددگار ان نبوی دی چیل امداد رہ۔ نوھتقیقیت کے داسشرکان ددے مددگار ان امداد کوی۔
- ۵) سورۃ ممتاز دے پید ایت ۸۰ باندے چہ مادشنے اونے نداور پیداکڑے دے۔
- ۶) سورۃ ممتاز دے پید کرامت دصاحب یسین باندے ایت ۲۷ وعلنی من المکر مین۔
- ۷) سورۃ ممتاز دے پید ایت ۶۵ باندے ایوم ختم علی افواھم

مقصد دسورۃ: نفی دشفاعت قہری او اثبات توحید او پیدے دواڑو مسئلو باندے دلائیل عقلیہ او نقلیہ
فضائل دسورۃ یس:

حدیث دے چہ لکل شی قلب قلب قرآن یس دھرش یوزرہ وی او قرآن زرہ سورۃ یس دے۔ علماء ددے مختلف وجوہات بیانوی چہ دے سورۃ تہ دے قلب قرآن ولے وعلی دے۔ فرمائی چہ ڈول بدن او ددے داعضاء دصحت دارو مدار پیزرہ وی۔ لکہ چہھ حدیث دے چہ خبر دار پید بدن کے یوٹو شدہ دعوے چہ کہ داسمدی نوٹول بدن سم وی او کہ دا خرابہ بیمارہ شہاڈتول بدن او داعضاء دسره خراب وی۔ ڈھم دغدرگ چہ قرآن کے چکوم حلال و حرام او اور نوٹو یس وی نو دا پید مثال داعضاء وی۔ او ددے سورۃ مقصد دے اثبات توحید او اثبات د

قیامت اونٹی دشفاعت قہری دے۔ یعنی کہ داعقیدہ وراثی چہ قیامت شتہ ارقیامت کے ماٹوک داللد نہ نشی خلاصولے نو کہ ستاد اعقیدہ پورا او بخدی نو دقران پہ بیان کڑے شوے مسئلے حل
حرمت اوپہ اوامرو اونو اہمی بدے عمل ہم وی۔ او کہ ماددے مسکونہ انکار او کڑو نو ماہہ ہیٹ ٹوک خلاص نہ کڑے شی۔ او کہ داگمان دے رائے چہ ماہہ بابا خلاصوی نو دقران پہ دے احکا ماتو اونو اہم
وغیرہ بہ ہیٹ تکہ عمل اونہ کڑے شی زکہ چہ یہ زڑہ کے شتہ۔ نو ددے سورۃ دامتقصد ویریوی داللد دیکڑ نہ پہ ورز دقیامت چہ دقران پہ نور واد مرو او نواہی عمل او کڑہ۔
شیخ القرآن صاحب بددے وجہ داسے فرمائیلہ چہ دے سورۃ کے دانسان اصل حقیقت نکارہ کڑے شے دے۔ چہ یوزل یکے لفظ نطقہ پہایت ۸۸ کے او درے دارے یکے
لفظ صحیحہ رائے دے۔ پہایت ۲۹، ۴۹، او ۵۳ کے یعنی پیدائے د نطقے او پیدائش دے پہ صحیحہ مرگ دے پہ صحیحہ او قبر نہ راوتل دے پہ صحیحہ نو چہ داستا حقیقت دے نو بیا تکبر اوستی دے
کوے۔ او دقران، داللد او درسول خلاف دے لے کوے۔

ہغہ یوحیدیش کے چہ رازی چہ مژو تہ سورۃ یس او دوائے نو دھغے دامتقصد نہ دے چہ زنگدن او بے ہوشے کے درینہ سورۃ یس او دوائے بلکہ مطلب دادے چہ شہدخت دے
ژوندے دے او ہوش کے دے نو داسورۃ درتہ پہ معنوسرہ او دوائے چہ عقیدہ دے درست شی۔ او پہ دے پوہشی چہ قیامت کے ماداللد نہ ہیٹ ٹوک نشی خلاصولے۔

یادساتے چہ دقران دثلورے حصے دا رو مے باب دے۔ چہ یکے درے سور تو ندی (سبا فاطر او یس) چہ درے واژہ اثبات دقیامت اونٹی دشفاعت قہری کوی۔
پہ سورۃ سبا ایٹ ۲۲ کے نفی دشفاعت قہری کڑے دہ پنہ در یو وجوہوسرہ (۱) مالکان ندی (۲) حصہ دار ندی (۳) مددگاران ندے لہذا دشفاعت اختیار ورسرہ شتہ۔
نوسورۃ فاطر کے پرے ترقی دہ چہ خلاصول زک نشی کو لے چہ عاجزہ دی۔ نوسورۃ یس کے پرے دلیل عقلیہ او نقلیہ راوڑی چہ او گورہ صاحب یس ہم دای چہ
ان یرون الرظن بضر الاتعنی شفا عتھم شیما ولا یتفقون۔

سورة الصفحہ کی

ترتیباً ۳۷ بعد از یس - نزولاً ۵۶ بعد از انعام

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة یس	شمار	سورة الصفحہ
۱-	چہر کل دے سورة کے مسئلہ ثابتہ کڑے شوہ پہ دلائلو عقلیاء او نقلیاء سرہ چہ بنیر اللہ نہ بل ٹوک خلاصہ کئے تھے	۱-	نودے سورة کے عجز المصطفین پہ مثل سورة مریم ذکر کیگی چہ جز شوئے مخلوقات کہ اسانی دی او کہ زمین وغیرہ دائول اللہتہ عاجزہ دی۔
۲-	عجز د کوا کب لکہ ستوری نمر سپو کئی ذکر شو۔ ایت ۳۸ ۳۹ ۴۰ وغیرہ کے۔	۲-	نودتہ عجز جز شوئے مخلوقات تو ذکر کوی چہ شیکہ داعف غف کائنات عاجزہ دی دغہ رنگ پیغمبران او انبیاء ہم عاجزہ دی۔
۳-	ایت ۷۸ کے زجر بالا انکار قیامت وو	۳-	نودے سورة کے ایت ۱۶ او ۵۳ کے پرے زیادت کوی
۴-	ایت ۷۵ کے زجر شکرانوتہ وو چہ اولیاء ستا سواد اڈنی کولے بلکہ اڈہ ستا سواد اڈتہ محتاجہ دی۔	۴-	ایت ۲۵ کے دائی چہ دنیا کے خو پریدہ بلکہ آخرت کے بہ ہم امد اڈنی کولے۔
۵-	ایت ۵۲ کے دقیر نو و الو حسرت نے بیان کڑو۔	۵-	ایت ۲۰ کے دا حسرت بیانوی پہ نور و الفاظ سرہ۔
۶-	دورة خاتمہ او شوہ پہ تیج سرہ	۶-	نودا سورة ختم کیگی پہ حمہ سرہ
۷-	اثبات در رسالت و ایت ۳ کے انک لمن المرسلین	۷-	نودے سورة کے مقصد رسالت ذکر کوی۔
۸	پہ جنت و اللہ طرف نہ سلام د تھے ذکر شو	۸-	پہ نولہ پیغمبران و اسلام پہ آخر سورة کے ذکر کیگی سلام علی المرسلین
۹-	ایت ۵۹ و امتاز و الیوم لبعثنا لکرمون	۹-	ایت ۲۳ و تفوہم انہم مسئولون

امتیازات سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵ چہ مکالمہ جنینا نو ذکر کیگی کے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۵ چہ زقوم نسبت نے کڑے دے دیشین سر و نو سرہ
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۷ چہ دنیا کے ٹومرہ انسانان دی دائول نوح اولاد دے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰۲ بانڈے چہ ارادہ دوزخ کولو کوی ابراہیم ذہیل پگی۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۲۵ چہ الیاس د قوم درابلو بیان دے بعل نوبے بت تہ
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۱ چہ یونس متعلق کشتی والو گرہ اچولے وہ۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۷ چہ یونس د قوم تعداد نے بیان کڑے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳۳-۱۳۴ چہ کہ یونس تیج ندوہ وکیلے نو ترقیامتہ بدکب پہ غیب کے وو۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۶ چہ پہ یونس اوند کدو راونچولا اودنمر نے بچا و در کڑو۔
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۹۷ چہ ابراہیم دوز و لولہ مینار جوڑ و لشی۔

مقصد سورة: عجز المصطفین پشان سورة مریم (چہ جز شوئے مخلوقات تو عاجزی (۱) درے وارے د فرشتو (۲) نہہ وارے دانبیاء

(۳) دوہ وارے د جناتو)

دے سورة نہ قرآن آخری حصے دویم باب شروع دے چہ دیکے درے سورتوں دی سورة صفحہ ص زمر
تھے ڈوبے حصہ کے نفی و شفاعت قہری او شوہ نودے سورة کے پرے ترقی وہ چہ خلاصہ لے شکوے چلہ عاجزہ دی اللہتہ۔

سورۃ ص (کی)

ترتیباً ۳۸ بعد از طافات - نزولاً ۳۸ بعد از نمر

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ طافات	شمار	سورۃ ص
۱-	چہر کلہ دے سورۃ کے عجز المصطفین (عاجزی و چہر کڑے شوے مخلوقا تو) بیان شوہ	۱-	نودے سورۃ کے پرے ترقی دہ چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ایتلو بالمصاب تکالیف پرے ہم راغله دو۔ چہ زانہ نے تکالیف ندی لرے کڑے شوے۔
۲-	دے سورۃ کے د ادو (۷) ادلی العزم پیغمبر انوعا جزئی بیان شوہ	۲-	نودانہ د نہو (۹) نور پیغمبر انوعا جزئی بیانگی درے مفصل (داؤد سلیمان ایوب) او شپک مختصر (ابراہیم احق یعقوب اسماعیل یسعی) او ذکلفن
۳-	ایت ۳۵ کے ادوے چہ دوی تہ توحید بیان شی نوخ اڑوی۔ اذا قیل لهم لا الہ الا اللہ یتکبرون	۳-	ایت ۶ کے پرے ترقی دہ چہ صرف چہلہ رخ ناڑوی بلکہ نور ہم اڑوی ایشو ایشو زانے ترے دا پیچیر یاں دی اولیاء نہ می۔ او زکہ چہ اجعل الالہۃ الہا واحدا ایت ۵
۴-	ایت ۱۷۳ کے ادوے ان چند نامہم الغالیون زموگ ٹکڑے غالبے دی ہر وخت	۴-	ایت ۱۱ کے نمونہ ددغے غلبے/عذاب خالی۔
۵-	چہر کلہ دے سورۃ خاتمہ یہ توحید اوشوہ۔	۵-	نو ادس پردے سورۃ کے پہ مسئلہ توحید باندے د نہو (۹) انبیاء کرامو ذکر کولے شی۔
۶-	ایت ۳۵ کے دشمنیو تکبر بیان شو۔ دسکے توحید نہ۔ اذا قیل لهم لا الہ الا اللہ یتکبرون	۶-	ایت ۷ کے دشمنیو تکبر وکان من الکفرین
۷-	ایت ۲۳-۲۴ جگوار کافر اوز کردہ یہ قیامت کے پہ چیل مابین کے	۷-	نودے سورۃ کے دشمنیو جگوار ذکر کولے شی پد نیانے کے
۸-	ایت ۱۶۵ کے دشمنیو حال ذکر دے۔ انالخن الصافون (موتگ دانہ پتہ بعدارے کے صف بستہ یو۔)	۸-	ایت ۷۳ کے فرمائی فسید المملکتہ کلہم اہمعون
۹-	ایت ۶۶ کے کافر و خوراک پد دوزخ کے لا کون مٹھا (زقوم بہ خوری)	۹-	ایت ۵۷ فلید و قوہ جمیم و غساق گرے ادسہ او پیپ در غمونو پیکلی
۱۰-	دے سورۃ کے دشمنیو جگوار د موحدینو سرہ ذکر شوہ۔ لکہ دابراہیم قوم جگوار ابراہیم سرہ	۱۰-	ایت ۶۲: دغہ شرکان بہ والی چہ و قالوا مالنا لالی رجالا کننا نعدہم من الاشرار

امتیازات و سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پایت ۶ باندے چہ ایشو ایشو زانے ترے زانے ترے خوارہ شے دے سڑی نہ۔
  - (۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۱-۲۲ د داؤد ہفتہ واقعہ چہ پد یوال سڑی راغله دو
  - (۳) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ د سلیمان چہ اسود جہاد سرہ مینہ کوی ایت ۳۱
  - (۴) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ د سلیمان چہ ویلے یے دو چہ زما بدومرہ بچی پیدا کیگی چہ ہنوی نہ بہ لکھر د مجاہدینو جوڑوم مگر انشاء اللہ نے ندو ویلے نوہیٹ اونہ شو۔ ایت ۳۳
  - (۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۴۴ باندے چہ ایوب سزا ورکوی چلے بی بی تہ چہ چل درتہ اللہ خالی
  - (۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۶۲ باندے چہ نیمیان بہ والی چہ چرتہ دی ہفتہ شریان۔ مالنا لالی رجالا کننا نعدہم من الاشرار
  - (۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے یڈاؤد انا جعلک خلیفۃ فی الارض
  - (۸) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۴۲ د حضرت ایوب پہ پتہ چینہ کے دلا ملبو چہ حکم درتہ کڑے دو اللہ
- مقصد سورۃ: الابتلاء علی انبیاء بالمصاب یعنی دھکے نہ بہ زیاتے ترے دی چہ او گورہ ایتلو بالمصاب تکلیفونہ پرے راغله دو۔ زانے ندو بچ کڑے شوے۔

سورة الزمر - ترتیباً ۳۹ بعد از ص - نزولاً ۵۹ بعد از سبا

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورة ص	شمار	سورة الزمر
۱-	چہر کھردے سورة ص کے مسئلہ بتلووا بالمصاب بیان شوہ چہ دائول مخلوقات عاجزہ دی۔ مصیبتونہ پرے راغلے دو۔	۱-	نو پیر مردے سورة کے ایت ۲ کے فرمائی فاعبداللہ مخلصالہ الدین مطلب دا چہر کھڑول عاجزہ دی نو بیا بندگی خاص کڑہ صرف دے یو اللہ لہ (یہ طبع میں د خداے توب)
۲-	پہ اول ددے سورة کے ترغیب الی القرآن دو۔ اوپا خرد سورة کے ہم۔	۲-	نودے سورة کے ہم اول کے ترغیب الی القرآن دے۔
۳-	دشترکانو اعراض دسکے توحید نہ ذکر دو۔ ایت ۵ کے اجعل الالهة الہا واحدا	۳-	نودے سورة کے ددے اعراض مقابلہ کے گنودلائیل پہ توحید بیا نوبی۔
۴-	ایت ۵۰ کے اووے چہ جنت دروازے بہ دیکھے نہ کولووی۔	۴-	ایت ۷۳ کے فرمائی چہ فرشتے بہ درتہ استقبال تہ ولاڑے دی۔
۵-	ایضاً	۵-	ایت ۷۲ کے فرمائی چہ جہنم دروازے بہ بندوی کتہ چہ درتہ نزدیکی نواچا تک بہ جہنم دروازے پرے راکولو کڑے شی۔
۶-	ایت ۲۹ کے اووے چہ عقلمند ہفتہ دے چہ قرآن کے تدبر کوی۔	۶-	ایت ۱۸ کے فرمائی چہ عقلمند ہفتہ دے چہ صرف سوچ نہ بلکہ عمل ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۳ کے اووے وامن الہ الا اللہ	۷-	نوپدے سورة کے پرے عقلی دلائیل راوڑی پہ دفعہ مسئلہ توحید باندے۔
۸-	دآدم تخلیق ذکر او شو پہ ایت ۱۷ وغیرہ کے	۸-	نودے سورة کے ایت ۶ کے دآدم دا اولاد تخلیق ذکر کولے شی خلقکم من نفس واحدة
۹-	دشترکانو یو اعتراض دو پہ ایت ۵ کے اجعل الالهة الہ واحدا	۹-	ایت ۳ کے دشترکانو یو اعتراض بقر یونالی اللہ زلفہ
۱۰-	دیکو او بدو خلقو ذکر او کڑے شو چہ دنیا کے ددوی شحال دے۔	۱۰-	نودلتہ آخرت حوالے سرہ ددوی بد حال ذکرے کولے شی ایت ۷۱ او ۷۳ کے وسیق الذین کفروا....

اقتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳ باندے پہ عقیدہ دشترکانو چہ اولیاء زمونگ دتقرب ذریعہ دی
- ۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ کچے دمور پہ خبیہ کے پیردے پردے کے پروت دی۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ باندے چہ فرمائی اللہ انزل احسن الحدیث تشابہا مثالی
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ دشترکانو مثالے پیش کڑے دے د مشترک خر سرہ۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۵ باندے چہ کلہ مشرک تہ توحید بیان شی نوزوڑے ننگ شی۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۳ باندے چہ اطماع ایت داول تران دے۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ شردو د کافرانو جہنم تہ ایت ۷۱ وسیق الذین کفروا الی جہنم زمرا
- ۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ اعلیٰ ہفتہ روح چہ فیصلہ نے شوہ دہ دمرگ۔ او ناعلیٰ ہفتہ روح چہ لا فیصلہ نے ندہ شوہ۔

مقصد سورة اثبات توحید بالادلة العقلية او رد شبهاتو دشترکانو

مختصر خلاصہ دسورة: داسورة روتے دے دھوشکو سورتونہ چہ سورة سبانه را شروع دو پہ یو انداز کے چہ ڈولو مقصدو نئی دشفاغت قہری۔

- ۱) سورة سبا کے دو عجز الشفاء (۲) نو فاطر کے پدفعہ مسئلہ (عجز الشفاء) باندے دلائیل عقلی دو۔ (۳) نو سورة یس کے پدفعہ مسئلہ باندے دلیل نقلی دو۔
  - ۲) نو پہ صفات کے پدے مسئلہ باندے نورا ترقی وہ۔ چہ نچلہ ہم عاجزہ دی (۵) نو ص کے پرے نورا ترقی وہ چہ ابتلووا بالمصاب
- نوددے غے جگھے ۵ داڑہ سورتونو نچوڑ پدے سورة کے راوڑی۔ دلتہ دعوہ توحید بیا راوڑی۔ لکھ ایت ۲ ۶ ۱۱ ۲۹ ۳۸ ۴۳ ۴۶ ۶۲
- اتمدوارے توحید ذکر کوی چہ کیے خلاصہ دجگو سورتونو وہ۔

سورة المؤمن کی (ترتیباً ۴۰ بعد از زمر - نزولاً ۶۰ بعد از زمر)

(دورة الزمر نہ تراخاف پورے دو لوگوں کو ترتیب نزول مسلسل روان دے)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الزمر	شمار	سورة المؤمن
۱-	دے سورة الزمر کے رد و شفاعت قہری او کڑو۔	۱-	آوردت ایت ۱۴ کے فرمائی فدو اللہ مخلصین لہ الدین نو پدے وجہے متصل راڈو۔
۲-	ترغیب الی القرآن دو شروع کے ہم اوپہ در میان دسورة کے ہم بار بار	۲-	نودا سورة ہم شروع کیگی یہ ترغیب الی القرآن سرہ۔
۳-	پہ آخردے سورة کے اووے چہ فرشتے ہر دوخت د اللہ تا بعد ارے دی۔	۳-	نوادے سورة ایت ۷ کے فرمائی چہ موحدینو پارہ دودی د والدینو پارہ اولاد او خزے د پارہ دافرشتے دعا او استغفار ہم غواڑی۔
۴-	ایت ۳۶ کے اووے چہ اللہ نے گمراہے کے پریدی نو مہر دگمراہے ورتہ اولگوئی نو ہیٹ ٹوک ورتہ لارہ نشی خود لے	۴-	دھغے مثال چہ او گورہ پو طرف تہ موئی او بل طرف تہ رجل مومن کو ششونہ کوی مگردغہ فرعونیان پہ لارہ نشو زکہ چہ اللہ ورتہ مہر دگمراہے وغلے ووپہ چہ دودی د خدا و عناد۔
۵-	ایت ۳۷ کے اووے اللیس اللہ یز ذوالنقام (آیا نہ دے اللہ خاوند بدلے)	۵-	ایت ۴۵ کے مثال پیدے پیش کڑو۔ چہ او گورہ اللہ موئی او رجل مومن بدلہ واخستہ او فرعونیان نے تباہ کڑل۔
۶-	ایت ۵۹ کے اووے چہ دوی دحق تکذیب کوی۔ واسکیرت اوزان غٹ گزوی۔	۶-	نودے سورة کے پرے زیادت کوی چہ صرف تکذیب نہ بلکہ جگڑے او بحث مباحثہ ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۶ کے وچیلے دو چہ یو اللہ بندگی کوہ	۷-	ایت ۱۴ کے وائی چہ دے بندگے کے اخلاص پیدا کڑہ چہ بل ٹوک کہے اللہ سرہ شریک نہ کڑے۔ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۸-	ایت ۵۴ کے اووے چہ ستا سواد ادیہ اونہ کڑے شی دا چانتہ چہ رادد شہ وائے بغیر اللہ نہ۔	۸-	ایت ۱۸ کے فرمائی ما نظالمین من جیم ولا شفیح یطاع
۹-	ایت ۲ قاعبد اللہ مخلصا لوالدین ایت ۳ اکا اللہ الدین الی اللیس	۹-	ایت ۱۴ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۱۰-	آخرد سورة کے اووے وقیل الحمد للہ رب العالمین	۱۰-	ایت ۶۴ کے فرمائی چہ فثمک اللہ رب العالمین
۱۱-	ایت ۴۵ کے دشرک حال ذکر و۔ چہ تو حید سرہ نے تندے گنہ گشی او غصہ شہ۔	۱۱-	ایت ۱۲ کے نور حال دے دے شرک بیانوی ڈاکم بانہ اذا دعی اللہ وحدہ کفر تم وان یشرک بہ تو منوا
۱۲-	سات بار توحید ذکر و۔	۱۲-	دلنہم سات بار توحید ذکر و۔

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ترغیب الی القرآن سرہ او تبلیغ الی القرآن سرہ پہ نوے انداز کے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ پہ دعا و فوستو د ملائیکو د موحدینو پارہ دھغوی والدینو، خزو، بچو وغیرہ د پارہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان درجل مومن ایت ۲۷ نہ دستو نے تفصیل کیگی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د عذاب قہر د فرعونیانو ایت ۴۶ چہ پہ فرعونیانو سحر او ماخام عذاب وژاندے کولے شی۔ النازعیر ضون علیہا غدا و عسیا
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۸۳ بانہ چہ کہے بیان دھغے علما د دے چہ پہ چیل علم مشرورہ دی او اللہ کتاب تہ نہ کینی۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانہ یلعلم خامیۃ الامین
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ چہ او بیبا دے فرعون دہ انی اخاف ان ینبدل دیکم
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۴ بانہ و افوض امری الی اللہ زہ سپارم چیل کارونہ یو اللہ تہ

مقصد دسورة: نفی د شرک فی الدعا او اثبات د توحید پہ عقلی نفی او وحی د لائیکوسرہ او طریقہ تبلیغ او پدے مثال درجل مومن او یو بس اعتراضات پہ توحید د طرفہ د منکرینو

(شاہے خبرے بل ختہ او گورہ)

او دھغے جو ابونہ۔

(۱) یاد ساتے چہ اسورۃ تفریح کو لے شی یہ نکلے سورتو نو باندے لکہ شنگہ چہ سورۃ الرعد تفریح شوے دو۔ پہ نکلے سورتو نو باندے۔ اسورۃ الانبیاء تفریح دو پہ نکلے سورتو نو باندے۔ سورۃ یونس کے باند مقاصد راجحہ دو سورۃ ہود کے ہفتہ ٹلو رسکے بیان دے لکہ۔ العباد للہ وجہہ + نفی و شرک فی العلم + ترغیب فی التبلیغ + تسلی نو سورۃ یوسف کے بیان کڑے شوے دو دتے نو سورۃ الرعدے پرے تفریح کڑو چہ ہر کلمہ ٹول عاجزہ دی نو لہ دعویٰ الحق

(۲) دغشان سورۃ الانبیاء ہم دو۔ لکہ سورۃ الکہف کے نفی و علم غیب وہ چہ انبیاء او اولیاء نہ دی خبر نو سورۃ مریم کے عجز المصطفین بیان کڑو یہ طے کے اے اوے چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب تکالیف پرے ہم رانگے دو۔ نو سورۃ الانبیاءے پرے تفریح کڑو۔ چہ فلم تمدحون نو بیاد لے ورنہ ادا زونہ / چنے وٹے چہ اور سے او رآمد شے۔

(۳) نو ہم دغشے دا سورۃ المؤمن تفریح دے پہ نکلے سورتو نو باندے لکہ سورۃ سہا کے نفی و شفاعت قہری وہ او عجز و انبیاء او اولیاء ذکر و نو سورۃ فاطر کے پہ دغہ عجز باندے یونس (۱۱) دلائل عقلیاً و سرہ دغہ مسئلہ ثابتہ کڑلہ بیاسورۃ یس کے دلیل نقلی دصاحب یس نہ پرے پیش کڑو چہ اعتقاد امن دون اللہ الہیتہ ان یردن الرحمن بضر..... نو سورۃ طافات کے پرے ترقی پیش کڑلہ چہ عجز و انبیاء او نورو مخلوقات توے ذکر کڑو۔ چٹول عاجزہ دی سورۃ ض کے وائی چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب نو سورۃ الزمر کے دغشے نکلے سورتو نو خلاصہ وہ دعویٰ و توحید او ۸ بار دلائل عقلیہ دے ذکر کڑل۔ او ۸ بار ترغیب الی القرآن دو۔ نو دا سورۃ المؤمن پچھنے نکلے سورتو نو تفریح کو لے شی۔ چہ ہر کلمہ وائول مخلوقات عاجزہ دی نو ایت ۱۴ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین پہ فادعہ کے دا فا تفریح دپارہے راوڑے دے۔

(۴) نو مقصد سورۃ نفی و شرک فی الدعا اثبات و توحید او طریقہ تبلیغ بالقرآن

(۵) بلکہ خبر یاد ساتے چہ ددے زانے ندا دریم باب و آخری حصے شروع دے آخری حصہ و قرآن شروع وہ۔ سورۃ سہانہ چہ اثبات و آخرت کوئی۔ پدے دریم باب کے ۷ سورتو نہ دی چہ دے تہ حوامیم سیخ وائی یعنی ہفتہ اووہ سورتو نہ چہ تم سرہ شروع کیگی۔ دے حوامیم تہ لباب القرآن ہم وائی حضرت ابن عباس فرمائی چہ لکل شیء لباب و لباب القرآن حوامیم دے تہ ولے لباب و قرآن وائی زکہ چہ قرآن اصل مسئلہ چہ ہفتہ بیان و توحید دے نو چہ پہ دغہ مسئلہ و توحید کو ماعتراضات دی نو دے حوامیم سیخ کے دھنے ۱۱ اعتراضونو جوابونہ ذکر دی نو پدے و جدے حوامیم سیخ تہ لباب القرآن دیکھے کیگی۔ لکہ شنگہ چہ سورۃ یس تہ قلب القرآن وینکلے کیگی۔

سورة فصلت / حم سجدہ کی (ترتیباً ۳۱ بعد از مؤمن - نزولاً ۶۱ بعد از مؤمن)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة المؤمن	شمار	سورة حم سجدہ
۱-	چہر کلمے دے سورة کے دامسکہ ثابتہ کڑلہ پہ عقلی، نقلی، اور وحی دلا کیلوسرہ چلا آئیں دیکھنے صرف یواللہ دے بل ٹوک نشہ۔	۲-	نودلے رد و شبہا تو شور و کیگی۔ زکہ چدا دہا بل پرستوہ خوائے طریقہ چہ کلہ مسئلہ بیان شی پہ دلا کیلوسرہ نودوی نور شبہات پیدا کڑی او اعتراضونہ کوی۔
۲-	ایت ۳۰ کے اووے چہ تاسو یروم دعذا یونونہ	۲-	ایت ۱۵ کے تفسیر ددغے عذابونہ کوی۔
۳-	ایت ۴-۵ کے اووے چہ کافر بہ ہمیشہ حق خلاف جگہ کوی۔	۳-	ایت ۲۶ کے ہفہ طریقہ ددوی دجگہ بے بیانوی چدوی وائی چہ شور جوڑ کڑے واللہ یہ کتاب کے۔ وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغو فیہ
۴-	ایت ۸۳ کے زجر ہونو مایا نونو دو۔ چہ ہونوی وائی چہ مونگ لہ نہ چیل علم کانی دے۔ قرآن تہ شہرہ کیونو۔ فرحوا بما عندہم من العلم نہ چیل علم نازیل	۴-	ایت ۵ کے زجر ورو کوی امیا نونو چد وائی چہ مونگ یہ قرآن نہ پوہیکو نو شہرہ قرآن تہ کیونو۔ وقالوا قلوبنا فی اکرہ مما تدعون الیہ
۵-	ایت ۱۶ کے اووے یوم ہم ہمزون پدغہ ووز کے بدوی اللہ تہ جناح وی پٹ ہئی	۵-	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ پیدل شکوے چہ ددوی اندامونہ بہ پدوی گواہی کوی۔
۶-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۶-	نودلے ہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔
۷-	ترتیباً او نزولاً برابر دے یعنی یو بل پے دی۔	۷-	ترتیباً او نزولاً یو بل پے دی۔
۸-	جگہ ادا کافر و ذکرہ پہ ایت ۴ کے مایا چلا فی ایت اللہ الذین کفروا	۸-	وجہ جگہ ذکر کوی ایت ۵ کے وقالوا قلوبنا فی اکنہ
۹-	ایت ۳۱ کے اووے چہ ما عادیان او ثمودیان ہلاک کڑل۔	۹-	ایت ۱۵ کے علت دہلاکت خانی فاما عاد فاسکمر وا فی الارض او ایت ۷ کے واما ثمود۔ فاستحو العمی...
۱۰-	ایت ۷ کے اووے فرشتے قرآن والود پارہ دعا مغفرت غواڑی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ دے قرآن والونہ فرشتے رازی اولی ورو کوی۔

انتیازات دسورة (۱) سورة ممتاز دے پہ شبہا توابع بعد البیان باندے

- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۱ باندے چہ اسان نہ تے تعبیر او کڑو پدجان سرہ یعنی نشہ دو شہم کڑو۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے چہ قرآن والا بہ ہلہ کزورے کڑے شی چہ تاسو دھونوی پدروسونو/بیانونو کے شور جوڑ کڑے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ بشارت پہ استقامت بی الدین باندے۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ پہ یوچدا نشان سرہ فرمائی چہ زہ بددے قرآن حفاظت کووم سورة حجر ایت ۹ کے پہ چدا نشان سرہ دیکھے دو۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ کافر بہ وائی جنم کے۔ چہ یا اللہ مونگ تہ او خانی ہفہ دودہ قسمہ خلق چہ زچو لاندے دے دل دول کڑو۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ باندے چہ قرآن سرہ دشمن دوست کیگی۔ لکہ شنگہ چہ ال عمران ۱۰۳ کے دیکھے دو۔ مگر دل نہ پہ چدا نشان سرہ وائی۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶-۷ مشرک یو ہفہ دے چہ زکوٰۃ نہ ورو کوی۔

مقصد سورة: نفی و شرک فی الدعا او دفع و شبہا توابع او دعا (دے حوا میسول یو مقصد دے چہ ہفہ نفی و شرک فی الدعا دے او دفع دعوہ مخفی سورة مؤمن کے درے وارے تیرہ شہہ لکہ ایت ۱۴ اللہ فدو اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ وقال رکم الدعوی استجب لکم.... ایت ۶۵ کے حوالگی لا الہ الا هو فدعوہ مخلصین لہ الدین نودے سورة کے پرے شبہات منکرینو بدغے دعوہ بیان کڑل نودھے جو ابونہ و سرہ بیانگی۔

(خلاصہ د سورة بل مخ تہ او گورہ)

خلاصہ مختصر: سورۃ کے غلو و شہادت دطرزہ مشترکینو اودھنے جوابونہ ذکر دی۔ یہ شروع کے ڈوبے ترغیب الی القرآن او زجر منکرینو دقرآن تہ ذکر دے۔ بیایہ ۵ نہ شہادت شروع دی۔ نو

(۱) ڈوبے شہید/اعتراض ایہ ۵ وقالوا قلوبنا فی اکنہ استاچہ جزہ مونگ نہ پوھیگو۔ بتاخرے ز مونگ د سمجھ نہ بالاتردی۔ لک چہن ایمان والی چہ مونگ قرآن تہ شہادہ کیونہ۔ زک

چہ دے لہ ۱۴ علوم ضروری دی۔ داشہیدہ دتخوانہ راروان دہ۔

نویت ۶ کے جواب دے۔ چہ قرآن ہم داخبرہ کوی چہ قل انما انما بشر منکم زہ ہم ستاسو پیرنگ انسان ہم نو چہ زما پہ سمجھ کے رازی دقرآن نو ستاسو سمجھ کے ولے نہ رازی۔

یوگی الی فرق زما وستاسو مابین کے دادے چہ ماتو جی کیگی اوتا سوتہ نہ کیگی۔ دشو جی کیگی؟ انما الھکم الہ واحد دادو حید مسئلہ اسانہ مسلدہ اخرو لے ستاسو سمجھ کے نہ رازی۔

(۲) دویمہ شہید/اعتراض مونگ ستاخرہ زک نہ منو چہ شیپے بابا/ولی پہ خوب کے راعلے وو۔ او کوٹھی یے راتہ نیغہ نیغہ کولہ چہ زما پہ نوم دے نذر سختہ بند کڑلہ نو نقصان بدرکزم۔ لہذا

مونگ ہفتہ زوژدین پے زو۔

نویت ۲۵ کے جواب: وقصینا لھم قرآنآء... دا بابا/ولی اللہ نہ بلکہ ستاسو ہفتہ دوست ابلیس دے چہ پتاسو مقرر دے اوستاسو دوست دے۔ اولیاء خوستاسو د حال نہ

بے جزہ دی۔

(۳) دریمہ شہید/اعتراض چہ ہرہ دا کتاب واللہ کتاب نہ دے ورنہ دا پہ ضرور بلہ جبہ کے راعلے دے۔ تہ ہم عربی یے او دقرآن ہم پہ عربی کے دے لہذا دا نہ چلہ لگ لگ جوڑوے پہ

چلہ جبہ کے اویاے خلقوتہ بیانوے۔ کہ داد اللہ کتاب وونو بلہ جبہ کے پہ راعلے وو۔

نویت ۳۴ کے جواب ء اُحییٰ و عَزَّی ک قرآن بلہ جبہ کے راعلے وونو بیاد دے دا اعتراض کو چہ قرآن عجیبی جبہ کے دے اور رسول عربی دے۔ مونگ نہ منو دقرآن۔

(۴) غلو رمہ شہید/اعتراض: چہ دقرآن رشتیا اللہ طرفہ دے نو پہ یوزل پہ راعلے دے۔ دا خو چہ لگ لگ بیانوے لشی۔ نو مطلب داشو چہ دا رسول د زانہ جوڑوی۔

نویت ۴۵ کے جواب چہ موسیٰ تہ پہ یوخت او پہ یوزل راعلے وو۔ ہفتے کے ہم تاسو اختلاف جوڑ کڑو۔ ہفتہ ہم تاسو اواز نہ منو۔ یعنی تاسو بنی اسرائیلونہ پہ ضد او عناد کے کم نہ

ے۔

نوداعلو شہیدہ منکرینو دتہ سورۃ کے بیان دی۔ بیانورے دے شہیدہ منکرینو الشوری کے بیانیگی۔

سورة الشورى کی

(ترتیباً ۴۲ بعد از حم سجدہ - نزولاً ۶۲ بعد از حم سجدہ - دحوایمویع ترتیب یوشان چلیگی)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة حم سجدہ	شمار	سورة الشورى
۱-	ژوبے ربط دادے چہ دائرہ سورتوںہ ترتیباً او نزولاً یوبل پے دی۔	۱-	دغہ نکلے ے ژوبے ربط شو۔
۲-	سورة مؤمن کے دعوہ دتوحید ذکر کر لے۔ ایت ۱۴ کے فادحو اللہ تخلصین لہ الدین نوسورة حم سجدہ کے ادوے چہ ان الذین قالوا ربنا اللہ ثم استقاموا اتقوا اللہ علیہم الا تخافوا دغے موحدینوتہ فرشتے تسلی درکوی	۲-	ایت ۱۰ کے دا دتوحید مسئلہ نورہ ہم پہ نکلے بوزی چہ ذالکم اللہ ربی علیہ توکلت والیہ انیب
۳-	سورة حم سجدہ کے دشترکہ نوظرفہ شلور شپے وے پے دعوہ دتوحید باندے۔ ادوہنے جو ابونہ دو۔	۳-	نودلہ نور درے اعتراضونہ پے دعوہ دتوحید ادوہنے جو ابونہ بیانیگی
۴-	ایت ۶ کے ادفرماں چہ انما اللہکم الہ واحد فاستقیموا لیہ پدے مسئلہ کلک شہ۔	۴-	ایت ۱۵ کے فرمائی چہ واستقم کما امرت ولا تتبع اہواہم پدے دعوہ دتوحید کلک شہ او ددے مشرکانو دخواہشا تو پے نشے۔ اوگورہ اہواہم ے دیتلے دے دشتم ے ندے دیتلے
۵-	ایت ۱۲ کے ادوے واوی فی کل سماء امرھا اللہ ہر زائے کے چک او امر مقرر کر ل۔	۵-	ایت ۵۲ کے فرمائی وکذا لک اوحینا الیک روحنا من امرنا داستا بیخبر کول ہم زم د او امر و نہ یوامر دے۔
۶-	ایت ۳۰ کے ادوے چہ والہشروا بالجمیع الہی کلتم تو عدون فرشتے موحد تہ دجنت زیری درکوی	۶-	ایت ۲۲ کے پدے دغے ترقی دہ فی روضت الجنت لہم ما یشاءون عند ربہم نہ صرف باغیچے دجنتونو بلکہ پورا جہنمیل دخواہشا تو بندے ہلنہ براہرشی اے موہجدہ
۷-	دقران ددہ نومونہ ذکر شہل ایت ۴۴ کے ہڈی و شفاء	۷-	ایت ۱۷ کے ددہ نور نومونہ دقران حق او میزان ذکر کیگی اللہ الذی انزل الکتب بالحق والیمیز ان
۸-	ایت ۵ کے ادوے وقالو قلوبنا انکہ مشرکین وانی چہ زمونگ زڑے نہ ستاد مسئلہ نہ کوزگی	۸-	ایت ۱۳ کے فرمائی چہ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ دتوحید مسئلہ پدے مشرکانو ڈزیرہ خندہ او بدہ گئی۔

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے دوجی در یواقسا مو سرہ ایت ۵۱ کے: اللہ نہ کوی خبرے انسانانو کے چاسرہ گر پدے در یو پریقو یو قحیا الہام (زڑے کے خبرہ اچول لکہ دموئی مور بی بی تہ)

دویم: اومن و راع حجاب لکہ موئی سرہ پیکوہ طور باندے دریم: اویرسل رسولاً رالیگل دفرشتے پیغمبر تہ

(۲) سورة ممتاز دے پدے در یو اعتراضونو دنگرینو طرف نہ چہ دارنگ اعتراضات نورو سورتونو کے خندہ۔

(۳) سورة ممتاز دے پے ایت ۴۹-۵۰ باندے بمحب لمن یشاء انا فامحب لمن یشاء الذکور او یزوحم ذکرانا وانا ہا.....

(۴) سورة ممتاز دے پے لفظ میزان سرہ چہ قران تہ اللہ میزان دیتلے دی۔ ایت ۱۷

(۵) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۱ کے پے الفاظو لیس کملہ سرہ چہ اللہ یشان کے مثالونہ میانوہ زکہ چہ اللہ مثال نشینہ۔ دشرک دے۔

(۶) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۳ باندے چہ مشرکانو باندے دتوحید مسئلہ بدہ گئی۔ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الذعا (دا ڈولو دحوایمویع مقصد دے) اودفع دنورو در یوشہا تو دمنکرینو طرف نہ پے مسئلہ دتوحید باندے۔

(خلاصہ سورة بلخ تا اوگورہ)

خلاصہ مختصر: حواصی سب سے دوسرے شروع دی۔ ہلکتے ڈولوں کو ایموسیح دعوہ ذکر شوہ۔ چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین صرف واللہ ندعا غواڑہ بل چاندہ غواڑہ دادعوہ درے دارے ذکر شوہ۔

ایت ۱۴ کے ایت ۶۰ کے او ایت ۶۵ کے

نوسورۃ حم سجدہ کے پرے تلوراعتراضونہ ذکر شول پیدغہ دعوہ باندے اودھنے جوابونہ اشول۔ چہ ہفہ دا دو۔

(۱) مونگ ستا پیرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلوبانی اکتہ ایت ۶ کے ورتہ جوات و رکوی چیزہ انسان ہم شہ بل مخلوق خونہ ہم چیز ما پیرہ نہ پوہیکے قل انما انابشر مملکم

(۲) مونگ ستا پیرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلوبانی اکتہ ایت ۶ کے ورتہ جوات و رکوی چیزہ انسان ہم شہ بل مخلوق خونہ ہم چیز ما پیرہ نہ پوہیکے قل انما انابشر مملکم

دی لکھ سورۃ الزخرف ۳۶ من یعیش عن ذکر الرحمن نقیض لہ شیطانا فھولہ ترین

(۳) چتران دھڈائے کتاب وے نوبلہ جبہ کے و لے ندراتلو۔ نوجواب ایت ۴۴ کے و ء اعبی و عربی راشداتماشا او گورہ چتران عجمی جبہ کے دے او رسول عربی دے۔

(۴) داتران پو یو دارے و لے رائغے چگلگ لگ رازی۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ موسیٰ تورات پو یو دارے رائغے نوہفہ دے کوم اومنو۔

نواوس دے سورۃ الشوری کے دے نور اعتراضونہ ذکر کوی۔

(۱) دے ڈومی اعتراض دوہ شاخونہ دی یو شاخ: دا خبرہ دتوحید چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین ندر زانہ کوی بل شاخ: دا خبرہ ستانہ نکلے پیغمبر انونہ کڑے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۳ کے کذا لک یوحی الیک والی الذین من قبلك دا خبرہ تدرانہ نہ کوی بلکہ پیدے تاتہ دہی کیگی اوصرف تاتہ نہ بلکہ ہنخو انونہ پیغمبر انونہ ہم دہی کڑے شوہ۔

دے مسکے چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین نودواڑو شاخونہ دے اعتراض جواب اوشو۔

(ب) ایت ۱۳ کے تفصیلی جواب کوی۔ چہ تاتہ کوم دین دہی کیگی ددغے دین دہی نوح تہ ابراہیم تہ او موسیٰ تہ اودغے عیسیٰ تہ ہم شوہ۔ وہ۔ نوچہ میز کے کوم پرینخول ہفہ

ہم دیکے رائغلل

(۲) دویم اعتراض: ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوی دا کومہ چہ تہ کوی چہ ویلے شتہ۔ ادا بابا نہ راری اودھنے ستا پیرہ حال خبر نہ دے۔ بلکہ نور ملیان خودائی چہ ویلے شتہ

و لے آدم دہی وسیلہ نہ دہ نیولے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۴ کے و ما تفرقوا الا من بعد ما جاء ہم العلم بنیاد اللہ باغیان دی چہ وائی چہ اللہ بئیر ویلے سوال نہ قبولی۔

(ب) بل جواب ایت ۲۱ کے ام لھم شرکاءو شرعوا ہم من الدین ایادوی بل خدا تہ شتہ چہ ہفہ خدائے ورتہ دین رائیگے وی اودھنے کے داوی چہ ویلے دذوا توشتہ۔ اود اللہ نہ براہ

راست غوستورہ سوال نہ تہ کیگی۔

(۳) دریم اعتراض: ہنخوئی ٹول کتابونہ ستادغے مسکے خلاف دی۔ کتابونہ کے ویلے ذکر دی۔ تہ دھنے کتابونہ لیکو کونہ غٹ سڑے خونہ۔

نو ۵ جوابونہ کوی

(الف) ایت ۱۰: و ما تفرقوا الا من بعد ما جاء ہم العلم بنیاد اللہ ستاسو اختلاف والا مسئلہ اللہ پیرہ کتاب یعنی پیرہ قران سرہ حل کڑہ۔ زکہ چہ اسوئی دہ۔

(ب) ایت ۱۵: و قل امنک بما انزل اللہ من الکتاب ما پیرہ قران ایمان راوڑے دے پیرہ بل کتاب نہ۔ کہ ستاسو کتابونہ دذوا تو ویلے دی نو نہ منم

(ت) ایت ۱۷: اللہ الذی انزل الکتاب بالحق والمیزان راوڑہ ستا دا خبرہ اوقمیدہ چہ پیرہ قرانے اولو چہ ویلے شتہ او کہ براہ راست دغوستو تعلیم و رکوی قران۔

مومہن ۶۰ وقال ربکم الدعوی انجبکم پیرہ کے رائتہ وسیلہ دذوا تو ثابت کڑہ یا لجبب دعویۃ الدارح اذا دعان دیکے رائتہ وسیلہ ثابت کڑہ

(ث) ایت ۴۷: استجبوا لربکم دعویۃ باب کے نور و کتابونہ پیرہ نہ زہ۔ بلکہ دچیل رب کتاب پیرہ لاڑش۔

(ج) ایت ۵۲: و کذا لک اوصینا الیک روحا من امرنا ما کنف تدری ما لکتب ولا الایمان لکن جعلنہ نوراً نھدی بہن یشاء من عبدنا دایمانیا تو دپارہ قران کریم کافی کتاب

دے دہل کتاب ضرورت تختہ دعویۃ زده کولود پارہ۔

یادساتے داٹول اودہ اعتراضات/شہادت شول دسکرینو طرف نہ پیرہ دعوہ دتوحید باندے۔ نکلے پیرہ ہم بیانیگی پیرہ نور و سورتونو کے۔

سورة الزخرف کی (ترتیباً ۴۳ بعد از شوری - نزولاً ۶۳ بعد از شوری)

رابطہ مابین سوره (اگرچہ بعضے علماء دوسے نور و حوا میسبج ربط نہ بیانوی۔ زکہ چرٹو لو حوا میسبج یوم مقصد دے۔ مگر بعضے علماء دا شاعت نے بیانوی۔ نومونگ نے زکہ بیانوی۔)

شمار	سورة الشوری	شمار	سورة الزخرف
۱-	دشکرکا نوڈلور و اعتراضونو جوابونہ پہ ہم سجدہ کے او در یو اعتراضونو جوابونہ پہ شوری کے اوشول	۱-	نودے سورة کے دشکرکا نوڈل (یعنی اتم) اعتراض جواب کیگی۔ پہ ایت ۸۶ کے
۲-	خاتمہ پہ ترغیب الی القرآن اوشوہ ایت ۵۲ و کذا لک اوصینا الیک روحا من امرنا....	۲-	نودے سورة افتتاح کیگی یہ ترغیب الی القرآن باندے او بی ایت ۴۳-۴۴ کے خصوصی ذکر د قران پاک د فریضیت کو لے شی۔
۳-	اجمالاً د جنت بیان دو۔ پہ ایت ۲۲ کے	۳-	نودے سورة کے تصفیلاً د جنت بیان کو لے شی ایت ۶۸-۷۳ پورے
۴-	ایت ۵۲ کے اوے چتران رزادہ۔ و لکن جعلنا نورا من انوار عبادنا	۴-	نودے سورة کے ایت ۴۴ کے فرمائی چہ ہر دے قران انور بارہ کے تپوس کووم و انہ لک کر لک و لک و سوف تسلون
۵-	ایت ۳۳ کے اوے چہ کشتی ام در گرہ پیدا کڑی دی پسمندر کے پشان دغر (لکہ بحری جہاز)	۵-	ایت ۱۲-۱۳ کے فرمائی جعل لکم من الفلک و لانعام ماترکون (نو شکر یہ ادا کرہ کہ دے اللہ)
۶-	ایت ۲۸ کے اوے ان الانسان لکفور	۶-	ایت ۱۵ کے ترقی دہ فرمائی ان الانسان لکفور مبین
۷-	ایت ۲۸ کے اوے چہ خلقو دنا او میدو ندر دستوبار ان کووم	۷-	ایت ۱۱ کے فرمائی چہ باران سرہ زکہ تازہ کوو۔

امتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دعا د سورائی ایت ۱۳-۱۴ سبحان الذی ستر لنا هذا و ما کننا له مقرنین و انانی ربنا لمظلمون
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۸ باندے چہ ابراہیم کلمہ دو توحید پہ چل پست کے مسلسل گرزولے وہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۱ باندے چہ دشکرکا نوبہ وکیل چہ د قران دے کے یاد طائف پہ یو مالدار سڑی ولے نہ راتلو۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۶-۳۷ باندے دین لعش عن ذکر الرحمن فیض لہ شیطانا فھو لوقرین و انھم یصدونھم عن السبیل و یحسبون انھم مھتدون
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۳ چہ اللہ فرمائی چہ قران ستا او ستا دو قوم امت د پارہ شرف دے۔

مقصد دسورة: نفی دشکرکا فی الدعاء (د او و اوڑو سو تو نو۔ مومن نہ۔ احتاف پورے۔ ہم دا یوہ دعوہ/ مقصد دے۔) او پہ دے سورة کے داتے شہبہ/

اعتراض رد کو لے شی ہنہ دا چہ مشرک وائی چہ نیک دہ مونگ خودی نہ نہ خدا یا ان نہ واپو۔ مگر دا چہ دوی مونگ خلاصی د اللہ نہ او زونگ د پارہ د اللہ نہ سوال کوی مونگ خودی نہ خدا یا ان نہ واپو۔ نہ مونگ تھے مشرکان وائے۔ دوی زونگ د پارہ اللہ نہ سوال کوی او اللہ دوی سوال نہ رکوی۔ لہذا دوی مونگ خلاصی د اللہ نہ۔

نوایت ۸۶ کے جواب کوی۔ و لا یملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة دا اتمہ شہبہ او دھنے جواب دے۔

دے نہ علاوہ شہبہ نورے شہبہ پدے سورة کے ہم بیانیگی۔ چہ ہنہ دادی۔

شہبہ ۱: ایت ۱۵: چہ دا د اللہ نازولے دی۔ زکہ نے رامد کوو۔ و جعلوا لمن عبادہ نجونا

شہبہ ۲: ایت ۲۰: دامونگ چہ دوی نہ رامد شے داپو۔ نو پدے اللہ خوشحالگی۔ و قالوا لو شاء الرحمن ما عبدھم

شہبہ ۳: ایت ۲۲: چہ دا زونگ زوڑ دین دے۔ چہ علماء د اسکے مونگ نہ بیان کڑے دی۔ قالوا انا وجدنا آباءنا علی امہ وانا علی الخیرم مستدون

شہبہ ۴: ایت ۳۰: دا رسول جادو گردے دزانہ لکیا دے او چہ خلق ورتہ ناست دی۔ نو پدے دوی نے جادو چلیدے دے۔ و لما جاء ہم الحق قالوا لھذا سحر وانا بہ کفرون

شہبہ ۵: ایت ۳۱: چہ کہ د قران د خدا نے کتاب دے نو پدے یولوے عالم ولے نہ راتلو۔ دا پیدائی تہیم او فریب او امی باندے ولے رائے۔ دے رات لوے سڑے شو۔

شہبہ ۶: ایت ۶۰: چہ اللہ فرشتہ ولے نہ رالیکلہ بطور پیغمبر پزائے دے انسان۔

مگر اصل شہبہ چہ حوا میسبج (فدو اللہ مخلصین لہ الدین مومن ۱۴) سرہ متعلق دہ ہنہ ایت ۸۶ کے چہ مونگ دوی نہ چہ دا رادے رامد شے داپو۔ نو مونگ خودی نہ

خدا یا ان نہ دی ویکلے۔ بلکہ دوی اللہ نہ زونگ سوال پیش کوی او مونگ خلاصی اللہ نہ نو جواب: چہ اللہ دا اختیار ہے چہ نہ دے وکرے۔ و لا یملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة

سورة الدخان کی

(ترتیباً ۴۴ بعد از زخرف - نزولاً ۶۴ بعد از زخرف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الزخرف	شمار	سورة الدخان
۱-	شروع سورة پي ترغيب الى القرآن سره شوع ده۔	۱-	نودا سورة هم پي ترغيب الى القرآن سره شروع كيگي۔
۲-	دشركي نود شيعي جواب ايت ۸۶ كے اوشو چي سفار شيان ندي۔	۲-	ايت ۶ كے فرمائي چي ستا سوال صرف اللہ ادري / قبولي بل ٹوك ندي۔ يعني تقي پي ما سبق ده۔
۳-	دني خبره ايت ۸۸ كے ذكر شوع ان طوع لاء قوم لا يوع منون	۳-	ايت ۲۱ كے دموي خبره: وان لم توع منوا لي فاعتر لون۔ كز ما خبره ندي نولرے شے راند۔
۴-	مومنانو ندي بشارت اخروي۔ و۔ ايت ۷۰-۷۳ پورے: اذ خلوا الجحيم اتم وازوا حكم تحمرون	۴-	ايت ۵۱-۵۷ هم بيان د بشارت اخروي۔ چي صرف نچلے بيہيانے ندي بلکہ وزو جھم بخور عين
۵-	ذرعون د هلاکت ذكراوشو اجمالاً مختصراً پي ايت ۵۵ كے	۵-	نودے سورة كے تفصيلاً ذكر كولے شي۔ ذرعون د هلاکت۔
۶-	ايت ۴۴ كے اووے۔ انذركم لعلكم تتقون۔	۶-	ايت ۳ كے فرمائي چي انا انزلناه في ليلة المبارک
۷-	ايت ۶۷ كے اووے چي متقيا نودوتي چي آخرت كے هم دي۔	۷-	ايت ۴۱ كے فرمائي چي كافران يودوست به بل تپي آخرت كے هيٹ فاندہ ندي در كولے۔
۸-	ايت ۳۰ كے كافرو قرآن تپي جادو ويجلے دے۔	۸-	ايت ۱۴ كے رسول تپي مجنون والي۔

انتیازات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پي ايت ۴ باندے فيھا يفرق كلن امر حكيم (پي دغے شپے كے فيصلے دكارونو جدا جدا كولے شي۔)

(۲) سورة ممتاز دے پي ايت ۱۰ باندے يوم تاقی السماء بدخان بين آسمان به لوگے شي او يعطى الناس دا خلق به پت كڑی۔

(۳) سورة ممتاز دے پي ايت ۱۴ باندے چي ايجاد دافردہ۔ در رسول متعلق: معلوم مجنون ڈير پوه ليونے دي۔ (پي دے خبره سوچ اكرے پوه او ليوے)

(۴) سورة ممتاز دے پي ايت ۲۴ واخرک البحر هو خشک / ولا لا درياب پريده

(۵) سورة ممتاز دے پي ايت ۲۵-۲۷ پي نمتونود ديا فرعون لہ۔ چي بانو، چيے، مقام كريم دغيره دو۔

(۶) سورة ممتاز دے پي ايت ۲۹ فنا بكت عليهم اسماء آسمان اوزر كے ذرعون تپي نوي هلاکت اوند بزل۔

مقصود سورة: بيان د نهي شيعي پي دعوه د حواميموسيع چي هغه دعوه پي سورة مومن كے درے وارے بيان شوع ده۔

(ايت ۱۴ كے فدو اللہ مخلصين له الدين ايت ۶۰ كے وقال يكلم الدعوي اتجب لكم... او ايت ۶۵ كے هو الحى لا اله الا هو فدعوه مخلصين له الدين)

سورة تم جده كے پي دغے دعوه باندے ثلور شيعي اودھے جوابوندي بيان شول چي هغه دا دو۔

(۱) ايت ۵: مونگ ستا پي خبرو ندي پوهيگو جواب ايت ۶ كے: زه هم ستا سوپشان انسان يم۔ ولے ندي پوهيگي زما پي خبرو۔

(۲) مونگ ستا خبره / مسلك زك ندي منو چي د شيعي خوب كے باهام يروي جواب ايت ۲۵ كے چي با باندي بلکہ شيطان دے يروي

(۳) كتران د اللہ كتاب وے نوبله جب كے به را غلے وے۔ جواب ايت ۴۴ كے غا عجبى و عربى

(۴) كتران رشتيا د اللہ كتاب وے نوي پي دارے به را غلے وے۔ جواب ايت ۴۵ كے چي تورات تانوكوم اومنو حالانكده هغه پي يودارے را غلے دو۔

بيادرے اعتراضات اودھے جوابوندي اوشو پي سورة شوري كے:

(۵) دا خبره دتوحيد (فدو اللہ مخلصين له الدين) تپي دزانو كوے۔ اودا خبره هكے پي خبره انوندي كڑے۔ نوب جوابوندي ايت ۳ + ۱۳ كے اوشو۔

(۶) ٹول مليان ستا خلاف دي هغوي خودا خبره ندي كوي بلکہ هغوي دائي چي سيله شيعي۔ بابا گان رارسيد شي۔ ولے آدم دني پي وسيله ندي وود خلاص شوع۔ جواب ايت ۱۴+۲۱ كے

(۷) پيخوني ٹول كتابوندي ستادغے مسلكه خلاف دي۔ نوب جوابوندي ۵ اوشو ايت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۲۷، او ۵۲ كے

(بل طرف تپي هم او گوره)

بیا بلہ شہبہ پہ سورۃ الخرف کے وہ۔ ہنہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خور تہ خدا یان نہ وایو۔ تہسے مونگ تہ مشرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ او دوی ز مونگ د پارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا ز مونگ ویلے دی۔ ددوی پہ شفاعت سرہ اللہ

ز مونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولا یمک الذین یدعون من دونہ الشفاعۃ

نواوس دے سورۃ الدخان کے نہمہ شہبہ:

(۹) اصل کے دا د ہنہ اتے شہبہ دویم شق دے۔ ہلتیہ نئے جواب اوکڑو۔ چہ نہ دوی سرہ د شفاعت اختیار شتہ اونہ اور یدیشی۔ نو دا مشرک وائی کیدیشی چہ و اور ی۔

نوایت ۶ کے جواب کوئی انہ السبح العظیم صرف یو اللہ ستاسو سوال اوڑی بغیر غوگونو۔ (پہ سمج بانڈے الف + لام د پارہ د تخصیص دی۔ چہ دا صفت صرف دا اللہ

دے) او یقیناً چہ صرف دا یو اللہ بغیر غوگونو اور ی چہ دا اتفاق مسلدہ۔ او قبولتیا ہم کوئی۔ بل ہیٹ ٹوک نہ اور ی بغیر غوگونو۔ ز کہ چہ دا باغوگونہ ختم دی۔ او کہ فرض کہ

شتہ ہم نو قوت سماعت پکے نشتہ۔ د قوت سماعت د پارہ نوح اول شرط دے ددہ پہ جسم کے۔ اونہ قبولتیا کو لے شی۔ اعراف ۱۹۵: اللهم ارسل یمشون بھما.. اللهم

اذان یمشون بھما.. نو چہ ددغے اللہ پہ اور یدو کے ہیٹ شک نشتہ نو بیا دہنہ ذات نہ و لے نہ غواڑے۔

سورة الجاثية

(ترتیباً ۲۵ بعد از دخان - نزولاً ۶۵ بعد از دخان)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الدخان	شمار	سورة الجاثية
۱-	شروع دسورة پہ ترغیب الی القرآن سرہ۔	۱-	نودا سورة هم شروع پہ ترغیب الی القرآن سرہ دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	نہم شبہہ وہ دحوامیسوع پہ دے سورة کے: چه مونگ خودرتہ خدا یان نہ دایو۔ مگردورہ دہ چه زمونگ سوال اوری۔ او الثرتہ وژانہ کوی۔ نو جواب ادشوایت ۶ کے اندسوع العلیم	۲-	لسبہ شبہہ پیدے سورة کے ایت ۱۸ کے۔ چه زمونگ دین پخوانے دے old is gold نودے سورة کے ددغے شبہہ دفع کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۳-	فرعون دموسیٰ مزاق اژاد کرو نو غرق م کڑو ایت ۲۳	۳-	ایت ۹ کے فرمائی چه ٹوک زما تینو پورے ٹوٹے کوی ہغہ عرق کو دم۔
۴-	مومنو دپارہ جنت ایت ۵۱ کے ذکر دے۔	۴-	ایت ۳۰ کے ترقی پہ ماسبق وہ ذالک هو الفوز الیمین
۵-	ایت ۳۲ کے افرمائی چه بنی اسرائیل م اوچت کڑے دو پہ چلہ زمانہ کے ولقد انزلنہم علی علم علی الخلیم	۵-	ایت ۱۶ کے ترقی دہ پہ ماسبق وفصلنا ہم علی الخلیم
۶-	ایت ۳ کے فرمائی چه قرآن م دجیر او برکت شہ کے نازل کڑے دے۔	۶-	ایت ۲۰ کے فرمائی چه هذابصار الناس وهذی ورحمۃ لقوم یوقنون
۷-	ایت ۳۵ کے دقیامت نہ دکافرو انکار ذکر دو۔	۷-	ایت ۳۳ کے ددغے مگر یونہی قیامت والودپارہ سزا ذکر دے۔ وما واکم النار

امتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ دے بیان چه ہر امتی پہ چلے اعمال نامے تہ راغوتے شی ایت ۲۸ کل لیسہ تدعی الی کتابہا
- (۲) سورة ممتاز دے دکافر و پیدے دائینا چه مونگ ٹوک نشی ہلاک کو لے لگر زمانہ ایت ۲۳ وما یھلکنا الا اللہ
- (۳) سورة ممتاز دے پیدے خبرہ چه فرمائی چه کلہ پوہشی پہ حقہ مسکہ یا قرآن نو ہلہ دے مزاق اژادوی۔ ایت ۹ واذا علم من ایئنا ہیما ان اتخذھا مژوا
- (۴) سورة ممتاز دے پیدے خبرہ چه قرآن پہ ذرا بل دا سے کوم کتاب دے چه دی پرے ایمان راڈوی یعنی نہ بل ایمان والا کتاب ہاں جہنم دے دہ لکہ۔ ایت ۶-۷
- (۵) سورة ممتاز دے پہ برترے دینی اسرائیلو دچلے زمانے پہ خلقوباندے پہ وجد ۵ دجو ہاتو (۱) کتاب (۲) حکم (۳) نبوت (۴) رزق (۵) نور فلیتو نہ پہ خلقوباندے ایت ۱۶

مقصد دسورة: بیان دسے شبہہ دمنکرانو او جواب ددغے شبہہ ہغہ دا چه:

ستاسودین نو دے دے اوز مونگ دین پخوانے دے۔ لہذا مونگ زور دین پسے زو۔ چه ہغہ تا بعداری زمونگ دشترانودہ۔ چه پہ دغہ دین کے غوثان او ابدالان دی۔ اودغہ متفق علیہ دین دے۔ لہذا مونگ ستاسودانو دے دین نہ منو۔

جواب: ایت ۱۸: ثم جعلک علی شریح من الامر ولا تتبع اھواء الذین لا یعلمون۔ دین ہغہ دے۔ چه واللہ طرفہ دے۔ اودین ہغہ نہ دے چه پہ خواہشا تو مینی دی۔ یعنی دامنکرین ددین نہ بلکہ دچلو خواہشا تو تابع دی۔ دین بہ منقول وی دینبر انونہ علی شریح من الامر واضح دین دہخو انو پیغمبر انو چه ہغہ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین دے یعنی نوروالفاظو کے ہغہ لا الہ الا اللہ دے چه دہ پیغمبر دین دے۔

دو دے دحوامیسوع ترتیب وار تفصیل او گورہ دسورة اھتاف (چه آخری دحوامیسوع ہونو دے) دخلا سے بل طرف تہ

سورة الاحقاف کی

(ترتیباً ۲۶ بعد از جاثیہ - نزولاً ۶۶ بعد از جاثیہ)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الجاثیہ	شمار	سورة الاحقاف
۱-	ترغیب الی القرآن سرہ سورة شروع شوے ود۔	۱-	نودا سورة هم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔
۲-	شروع دسورة هم پہ من اللہ العزیز الکریم اذخاتمہ ہم پدغے سرہ اوشوہ۔	۲-	نوددے سورة شروع کے ہم من اللہ العزیز الکریم کے راوڑو۔
۳-	ایت ۲۲ خلق السموات والارض بالحق	۳-	ایت ۳ کے ترقی پہ ماسبق دہ۔ ماخلقنا السموات والارض الا بالحق
۴-	ایت ۲۳ کے ود۔ وختم علی سمعہ وقلبہ... زکہ چرودی ددے نہ چل مقصد وانہ غشو	۴-	ایت ۲۶ فرمائی وجعلنا لهم سمعاً والبصائر وانفذنا فما غشی سمعهم والبصائر ولا انفذهم من غشی
۵-	ایت ۲۸ کے دیکھے ود۔ الٹا بدوی دا بحرمان پہ قیامت کے (پہ شلور بوڑی بدوی۔)	۵-	ایت ۲۶ کے وائی چہ صرف پہ شلور بوڑی نہ بلکہ کاثرہ او ژانده بہ ہم دی۔
۶-	دے سورة الجاثیہ کے لسمہ شہبہ وہ دحوا میسوح اودھنے جواب	۶-	نوددے سورة الاحقاف کے یو لسمہ شہبہ پہ دعوہ دحوا میسوح اودھنے جواب دے۔

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ جنا تو چر دا ویدو قرآن ایت ۲۹ وغیرہ
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ادا بود قرآن و طرفہ جنا تو نہ ایت ۲۹ قالوا انصوا لکہ شنگہ چہ قرآن فرمائی چہ واذا قرأ القرآن فاستمعوا وانصوا لعلکم ترحمون۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ تبلیغ جنا تو ایت ۲۹ ولوالی تو هم منذرین اور ایت ۳۱ ایسی واداعی اللہ وامنوا بہ...
- (۴) سورة ممتاز دے پہ تصدیق قرآن و جنا تو طرف نہ ایت ۳۰ انزل من بعد موسیٰ مصداقاً لما بین یدیه یحدی الی الحق والی طریق المستقیم
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ثلاثون شہر باندے چہ موردے پچی نہ ۳۰ میا پشنتے پی در کڑی
- (۶) سورة ممتاز دے پہ نصیحت دسور پلار زوی نہ ایت ۱۷ وھما یستغثن باللہ ویکل امن ان وعد اللہ حق
- (۷) سورة ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ اولاد نیک عملہ اولاد او بد عملہ اولاد ایت ۱۷

مقصد دسورة: بیان دیو لسمے / آخری شہبے پہ مرکزی دعوہ دحوا میسوح (قدعو اللہ مخلصین لہ لدین) باندے۔ اودھنے جواب پہ ایت ۲۸ کے

داسورة آخری دحوا میسوح دے شہبہ دادہ چہ مونگ خور نہ خدایان نہ دایو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ / جولائے کے نجات دے۔ اذخیر و برکت دے۔ نو جواب کوی پہ ایت ۲۸ کے چہ کہ ددوی پہ سنگ کے نجات دے۔ نو قلولوا نصرهم الذین اتخذوا من دون اللہ قرباناً لہم دغے عادیانولرہ ولے ددوی بابا گانوی نہ کڑے شو۔ دا اللہ عذاب نہ۔

﴿ خلاصہ شہادتوں و دعویٰ مسموع ﴾

دعویٰ مسموعِ دعویٰ ذکر وہ ہے سورۃ مومن کے درے وارے:

(ایت ۱۳ کے فدعوا اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعویٰ استجب لکم... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لا الہ الا هو فدعوه مخلصین لہ الدین)

چہر کلہ دعویٰ ذکر شوہ نو منکرینو پے در پے اعتراضات / شہادت شروع کرل چہ ہفتہ دادی:

سورۃ تم سجدہ کے پدغے دعویٰ باندہ سگور شہبے اودھنے جوابونہ بیان شول چہ ہفتہ دا دو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پخرو نہ پوہیگو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سوپشان انسان ہم۔ ولے نہ پوہیگی زما پخرو۔

(۲) مونگ ستا خیرہ / مسئلہ زک نہ منو چہ دھنے خوب کے بابام پروی جواب ایت ۲۵ کے چہ بابانہ بلکہ شیطان دے پروی

(۳) کہ قرآن دا اللہ کتاب وے نوبلہ جہ کے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے اء عجی و عربی

(۴) کہ قرآن رشتیاد اللہ کتاب وے نو پو وارے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تا سو کو م اومنو حالانکہ ہفتہ پو وارے را غلے وے۔

بیاد رے اعتراضات اودھنے جوابونہ اوشو پے سورۃ شوری کے:

(۵) دا خبرہ و تو حید (فدعوا اللہ مخلصین لہ الدین) نہ دزانہ کوے۔ اودا خبرہ ٹکے پیغمبر انونہ دہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے اوشو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہغوی دائی چہ ویلے شتہ۔ بابا گان رارسیدیشی۔ ولے آدم دنی پو ویلہ نہ و خلاص شوے۔

جواب ایت ۱۳ + ۲۱ کے

(۷) چوانی ٹول کتابونہ ستا دغے مسئلہ خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ اوشو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ کے

بیا بلہ شہبہ پے سورۃ الخزرف کے وہ۔ ہفتہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خودرتہ خدایان نہ وایو۔ تہ سے مونگ تہ شرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ اودوی زونگ دپارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا زونگ ویلے دی۔

ددوی پے شفاعت سرہ اللہ زونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولایم لک الذین یدعون من دونہ الشفاعتہ

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الدخان کے

(۹) کیدیشی چہ زونگ سوال وادری۔ نو جواب ایت ۶ کے وو چہ انہ لسمیع العلمیم

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الجاثیہ کے:

(۱۰) چہ مونگ زور دین پے زو۔ اوستادین نوے دے دانہ منو۔ نو جواب ووپا ایت ۱۸ کے چہ دین ہفتہ دے چہ پیغمبر انونہ منقول وی۔ اودین دخواہشا تو شے نہ

دے۔

بیا بلہ آخری شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الاحقاف کے:

(۱۱) چہ مونگ خودرتہ خدایان نہ وایو۔ بلکہ ددوی پے سنگ کے یا لمن کے نجات دے اوجیر و برکت دے نو جواب ایت ۲۸ کے چہ قوم عادلرہ ولے ددوی بابا گانوفج

نہ کڑے شو۔ چہ تا سو ددوی پے سنگ کے نجات گنڑے۔

سورة محمد مدنی

(ترتیباً ۲۷ بعد از احقاف - نزولاً ۹۵ بعد از حدید)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الاحقاف	سورة محمد
۱-	مسئلہ ثابتہ کفر لہ پیدائیلو عقلیہ نقلیہ او وجیہ سرہ	نودے سورة کے ترغیب الی القتال چہ کہ اوس ہم نہ منی نوقال ورسرہ او کثرہ فاضرب الرقاب ایت ۴
۲-	ایت ۵ کے اووے چہ مشرک غٹ گمراہ دے۔	نودت ایت انکے فرمائی چہ اعمال او عقیدہ دواڑہ نے برباد دی۔
۳-	بیان دجنت مختصراً او شو	نودت ایت ۵ کے تفصیل ددے جنت کوی۔
۴-	بیان دشہما تو دشراکانو او جو ابونہ او شول۔	نودت بیان دحالا تو دشرفاقو کوی چہ دشہما نہ صرف مشرکان پیدا کوی بلکہ منافقان ہم پیدا کوی۔
۵-	ترغیب الی القرآن و مبلغ ایت ۳۵ (داقران رسول دی خلقوتہ)	نودت حالات انکار یا نودقران ذکر کوی۔
۶-	قوم عاد دینبیر و حضرت ہود خلاف او کفرل نوجاہ م کفرل	نودت ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہر شوک چہ دینبیر خلاف کوی عمل نے تہاہ کگی۔

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ پدیکے دندے د روایت بیان نے کڑے دے۔

(۲) سورة ممتاز دے پایت ۱۲ چہ دینا پرست کپے د غوی سرہ مشابہ کڑے شوے دے۔

(۳) سورة ممتاز دے پایت ۱۵ چہ ہغہ خلوت قسمہ و لے انہر و نہ ذکر کولے شہ دجنت چہ ہغہ پی، او بہ، شات او جنتی شراب دی۔

(۴) سورة ممتاز دے پایت ۲۳ افلا نجد یرون القرآن ام علی قلوب انقلھا۔۔۔

(۵) سورة ممتاز دے پایت ۱۹ فاعلم انہ لا الہ الا اللہ چہ ایمان پیکلہ زان پوہ کڑہ زان نہ طولی مہ جوڑوہ۔

(۶) سورة ممتاز دے پایت ۳۲ باندے چہ درے قسمہ خلق برباددی (الف) کافر (ب) چہ خلق بندوی دلارے/دین واللہ نہ (ت) چہ کوم دینبیر خلاف کوی۔

(۷) سورة ممتاز دے پایت ۳۷ چہ کہ اللہ تاسو نہ تاسو سول مال غوستے دتے نوجمل بہ ذکر کتے دتے۔

(۸) سورة ممتاز دے پایت ۲۷ چہ کافر و سرہ ترہغے وختہ پورے جہاد کوہ چہ ترشو ہتھار او غور زوی/شکر پریدی۔

مقصد دسورة: ترغیب الی الجہاد و الانفاق (چہ بدنی او مالی قربانی دواڑہ و کڑہ اللہ دپارہ) او ورسرہ ورسرہ احوال و منافقانو ہم ذکر کوی۔

تقسیم دسورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) ایت ۱ - ۱۹: پدیکے ترغیب الی الجہاد او آخر کے پرے مسئلہ تفریح کوی فاعلم انہ لا الہ الا اللہ ایت ۱۹ چہ جہاد بہ دے مقصد لہ کوے۔

(۲) ایت ۲۰ - ۳۸: پدیکے ترغیب الی الانفاق او احوال و منافقانو چہ ہمیشہ بہ دوی ٹال مشول کوی بہ جہاد کے ہم او انفاق کے ہم

اودوی بہ چرے ہم ددین کار خلوص سرہ نہ کوی۔

دا قران طریقہ دہ۔ چہ مسئلہ دتوحید او رسالت بیان کڑی۔ نوورپے مسئلہ دجہاد او انفاق راوڑی۔ زکہ چہ دغہ مسئلہ دتوحید قران او سنتو جہاد

او انفاق نہ دینبیر نشی خوریدے۔ یعنی صرف دغلے کار نہ بلکہ جان او مال بہ ہم لگوے۔

سورة الفتح مدنی (ترتیباً ۳۸ بعد از محمد - نزولاً ۱۱۱ بعد از جمعہ)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة محمد	سورة الفتح
۱-	پہلے سورة کے بیان درغیب الی الجہاد الی القتال دو۔	نودے سورة الفتح کے بشارت درکوی نفعی۔ چہ جہاد و اکڑو نو خوشخبری دفتے داخلہ۔
۲-	پہلے سورة کے یعنی آخری آیت کے اوے۔ چہ کہ تا سو جہاد او انفاق اونکر و نو۔	نودے سورة کے پرے مثال بیانوی و صحابا و سپا ایت ۲۹ کے چہ ہنوی بہادران دو۔ او پے دینے زانو نہ قربان اللہ بہ بل قوم راوی چہ ہنوی بد اللہ پے دین جانثاران وی۔
۳-	زجرو دے سورة کے منافقا نو لہرہ چہ جہاد او انفاق نہ کوی۔	نودلہ ایت ۱۷ کے جہاد نہ کو کونے شے خلق مستحق کڑل چہ ہنہ معذورہ خلق دی۔ یعنی دوی دے زجر نہ نفع دی۔
۴-	ایت ۱۷ کے اوے چہ ٹوک دھد ایت طلب گاردی نو ہنہ توفیق دھد ایت درکوی	نودے سورة کے مثال دھنہ خلق چہ طلب دے دھد ایت او کڑو نو ہد ایت در نصیب شو۔ چہ ہنہ صحابہ دو۔
۵-	ایت ۱۵ کے بیان درجنت نہر نو او شو۔ چہ ٹلو قسم نہر نہ ہو۔	ایت ۲۶ کے اوے زما نیل چہ و اللہ ہم کلمۃ التقوی صحابا و سرہ کے کلمہ تقوا اولگولہ۔
۶-	ایت ۱، ۲۸، ۳۲ کے اوے چہ منافقا و مشرکینو عمل بر باد دے۔	ایت ۵ کے فرمائی پے دے جنت کے بہ مومنان سڑی او خزے اوی۔
۷-	ایت ۲۵ کے اوے چہ منافقا نہ تا سو نہ تنہی پے شاگانو۔	نودے سورة ایت ۶ کے فرمائی چہ پے دوی د اللہ لعنت دے او دوی دوزخیان دی۔
۸-		ایت ۱۰ کے فرمائی چہ صحابا او مومنا بہ دسرہ بیعت کوی۔ د دین پے کارونو کے

انتیازات و سورة: (۱) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۸ چہ بیان کوی دھنہ اونے چہ دکوے لاندے بیعت (بیعت رضوان) شوے دو۔ (۲) سورة ممتاز دے پے بیان وصلح حدیبیہ باندے

(۳) سورة ممتاز دے پے زید فحقو لکہ فتح مکہ فتح خیبر فتح فارس وغیرہ

(۴) سورة ممتاز دے پے خواب پیغمبر ایت ۲۷

(۵) سورة ممتاز دے پے صفا تو صحابا و چہ بیان دصفا توے شوے دے پے انجیل او تورات کے ایت ۲۹

مقصود سورة: البشارة للمؤمنین

تفسیر دایت (۱) انفتحنا لک فتنا مینا مونگ فتح در کڑہ تا نہ فتح نکارہ۔ کوم فتح ترے مراد دہ۔ کون فتح دے ترے مراد دانستہ شی نو ہنہ بہ ۸ ہجری کے شوے وہ او صلح حدیبیہ پے ۶ ہجری کے شوے

وہ۔ چہ ہنہ پے فوری داسورة نازل شوے دے۔ نو بعضے خلق ترے فتح مکہ مراد اٹلی او بعضے ترے صلح حدیبیہ۔ چہ فتح مکہ ترے مراد شی نو مطلب دا صلح حدیبیہ سبب او گرزید و فتح کے۔

پے شگم کال دھرت رسول خوب اولیدو چہ مونگ کے ٹوک د بیت اللہ شریف طواف کوی ٹوک سرد نہ خرابی او ٹوک دے واڑہ کوی۔ چونکہ د پیغمبر خوب وحی وی چہ صابانے صحابا و نہ بیان ددے خوب

او کڑو۔ نو صحابا پے ہوشول چہ دا خود مونگ تہ اللہ طرف نہ اشارہ دہ عمرے کولو۔ مگر نہ نبی او نہ صحابا پورا پوہ شول پے تعبیر دے خوب چہ کال پس بہ دا خوب پے تعبیر سرہ پورا کیگی۔ نو پے و لکیدہ چہ نبی عالم الغیب

نہ دو تعبیرے بل کال نہ برابر کیگی مگر نبی دے کال تہ عمرے تیارے او کڑو۔ او سرہ سولہ سترہ سو صحابا ہم عمرے تیارے کوی۔ چہ کلمہ دھد پے مقام تہ اور سیدل نو کافر ورتہ نکلے شو چہ تا سو کے تہ

نشے راتے۔ نو نبی حضرت عثمان بطور سفیر اولیگلو چہ سرداران دے راضی کڑی پے عمرہ کولو چہ مونگ جنگ لہ نہ بلکہ عمرے لہ رانگلے پے۔ سردارانو دے ورتہ او دے چہ کہ تہ عمرہ کول خواڑے نو اڈرہ گرنور

ٹوک بہ نہ کوی۔ عثمان او دے چہ رسول پے عمرہ نہ کوی نوزہ شگم او کڑم نکلے رسول نہ۔ دا آداب او محبت دد صحابا و رسول سرہ۔ پے دھنہ حدیبیہ کے چہ رسول و وضو کوی نو صحابا د رسول د چار اندام او پے پنہل

خ اپوی۔ حالانکہ مدینہ کے دے داخل نہ دو کڑے۔ داوے۔ زکہ چہ دلہ کفارو لیدل ددوی دا حالت چہ صحابا مینہ رسول سرہ ددہ چہ دھنہ وضو او پے ہم لاندے زکے تہ پے پیدی نو دودہ وینہ تویدو

تہ بہ شگم پے پیدی۔ نو داخل دپارہ درعب او چولو دپے کافر و باندے۔ لکہ شگم چہ د بیت اللہ شریف طواف دوران کے وحی او شوہ چہ کہ دا صحابا ہنہ نور او بیماران و لے نہ وی۔ مگر طواف دوران کے دے

نچلہ بہادری نکارہ کڑی۔ دائرہ بیگ صحابا و دو دے کفارو چہ دا حال صحابا و اولیدو کے تہ نے خبر و کڑو چہ خیال کوے چہ دوی سرہ جنگ اونکرے۔

بحر حال عثمان ہنہ لگ لیت شودلہ شیطان او از او کڑو چہ عثمان ہنہ شہید کڑے شو۔ پے دے خبر سرہ رسول دؤرخہ شواو غصہ شو۔ او نے لاندے دیو یو صحابی نہ دا بیعت اٹلی چہ تر مرگہ مرگہ پورے

بہ دوی عثمان بدلہ اٹلی۔ او گورہ رسول عالم الغیب نہ دو۔ ورتہ عثمان خوشہید نہ دو۔ او پے دے مونگ دپارہ دا ہم سبق شو۔ چہ زہل ملگری پے سر صحابا و ٹومرہ غیرت کوو۔

نودے واقعے او بیعت تہ دیکھیگی بیعت رضوان چہ پے ۶ ہجری کے شوے دو۔ اگر چہ دے معاہدہ کے د کافر و طرف نہ شدا سے شرا بیط ہم دو چہ ظاہراً د مسلمانا نو د کزورے نشانی وہ۔ او عمرہ

پرے بار بار نفع شوے ہم ددے مگر رسول بار بار منع کڑے دے اوتلی دے وکڑے دہ۔ آخر دا چہ کافر و ددے معاہدے نچلہ خلاف ورزی پے ۸ ہجری کے او کڑے۔

د معاہدہ صلح حدیبیہ او ددے خلاف ورزی سبب او گرزید دفتے کے چہ پے ۸ ہجری کے شوے دہ تقریباً دس ہزار صحابا کے پے مجاہدین دو۔

سورة الحجرات مدنی

(ترتیباً ۳۹ بعد از الفتح - نزولاً ۰۶ بعد از مجادلہ)

رابطہ مابقی سہ:

شمار	سورة الفتح	سورة الحجرات
۱-	چہر کلمہ دلنہ بیان رفتے او شو۔	نوادس نئے سورة کے بیان دامور منظماء دے۔ (اشارہ کچے دے خبرے تہ چہر فتح بدے حلد نصیب کیگی چہر دے امور و خیال اوسانے)
۲-	ایت ۲۶ افر مائیل چہ صحاباؤ سرہ داکلمہ رفتوا لکید لے دہ یعنی دوی ٹول پیدے عمل کوی۔	ایت ۱۳ کے فرمائی ان اکرم عند اللہ القلم (چہر توحید کلمہ دے عمل نصیب شی نوعہ تمند بہ شے)
۳-	خاتمہ پہ امنوا او شوہ ایت آخری: و صد اللہ الذین امنوا و عملوا الصلحت۔۔۔۔۔	شروع دے سورة پہ امنوا کیگی۔ یا ایہا الذین امنوا۔۔۔۔۔
۴-	دے سورة کے کافر و سرہ جنگ بیان دو۔	نودلنہ باغیانوسرہ جنگ بیان دے۔
۵-	آخر کے افر مائیل محمد الرسول اللہ	نودلنہ فرمائی چہ ٹوک در رسول بے ادبی کوی۔ نودھن عمل بر باد دے۔

مقصد سورة: بیان د آداب سیح لاصلاح المعاشرہ (دعاشرے د اصلاح د پارہ او دے آداب چہ سہ سہرہ ستا جماعت مضبوط کیگی)

دائل اول آداب پہ یا ایہا الذین امنوا سرہ شروع کیگی۔

- ادب (۱) ایت ۱: اللہ او پیغمبر نہ منگے کیگی۔ مطلب دا چہ اللہ حکم او در رسول طریقہ موجود دہ۔ نوجیل پیمر، خواہش او رسم رواج دگی او طریقہ دشرا نو پریدہ ورنہ معاشرہ تباہ کیگی۔
- ادب (۲) ایت ۲: جلیل اواز د پیغمبر پہ اواز مہ او چتوے یعنی رسم رواج در رسول طریقے نہ مندا او چتوہ۔ ترجیح در کڑہ طریقے در رسول تہ۔
- ادب (۳) ایت ۶: در کن بارہ کے مکمل تحقیق او کڑہ دانہ چہ ٹوک در تہ در رخ او دوائی او دیور کن پارہ کے بلا تحقیق فیصلہ او کڑے نو جماعت بدے گڈ ووشی۔
- ادب (۴) ایت ۹: کہ جماعت ارکان چیلو کے پہ شہر و دران شی صلحے او کڑہ۔ او کہ پوتنجا د وہ کچے صلح نہ کوی نو ہننے بل سرہ امداد او کڑہ چہ بوج راشی بہ ہننے سڑی صلح نہ کوی۔
- ادب (۵) ایت ۱۱: ایزر کن ۲ ذیل رکن تحقیر نہ کڑی۔ در نہ ملگری بہ تہ نس شی۔
- ادب (۶) ایت ۱۲: ایزر گمان باندے پہ عمل نہ کوی۔ گمان کول دانسان چیل اختیار کے ندی۔ مگر گمان باندے عمل کول خوا اختیار کے دی۔ ورنہ جماعت ملگری بدے تہ نس شی۔
- ادب (۷) ایت ۱۳: عزت و تکریم او کڑے دھن چہ ہننے تہی دی۔ اگر چہ عمرے ڈیر کم ولے ندی۔

بیار دستونو روا تہ نو کے فرمائی چہ منافق بہ چہ ہم دے ادب او لحاظ نہ کوی۔ داحاصل د سورة دو باقی ترجمہ اسانہ۔

انتیازات د سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پدے اوو ادب و معاشرے چہ دے بل سورة کے نشہ۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ ٹوک در رسول تہ درے نہ یاد کور د شطرف نہ اواز نہ کوی نو دوی زناور یعنی بے عقل دی۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ باندے چہ اللہ خو ش کڑے دے تا سورہ ایمان او نہ دے خو ش تا سورہ کفر جب الیکم الایمان و کرہ الیکم الکفر و فسوق و الحصیان
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ انما المؤمنون اخوة
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳ چہ اللہ فرمائی چہ جعلکم شعوبا و قبائل لتعارفوا
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴ قالت الاعراب امانا قل لہم تو منوا و لکن قولوا لاسلمنا و لم یدخل الایمان فی قلوبکم
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ باندے یمنون علیک ان اسلموا قل لا تمون علی اسلامکم بل اللہ یمن علیکم ان ھدکم للایمان

سورۃ ق

(ترتیباً ۵۰ بعد از حجرات - نزولاً ۳۳۶ بعد از مرسلات)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ الحجرات	سورۃ ق
۱-	آیت ۱۳ کے اوڑے ان کریم عند اللہ انکم	نور لہ آیت ۳۱-۳۲ اللہ تعالیٰ دینی منزل خانی چہ ہفتہ جنت دے۔
۲-	آیت ۱۸ کے اوڑے چہ اللہ پوہ دے پے پٹو او پے نکارو	آیت ۶ کے فرمائی چہ سزا ہرزہ پد سوسہ ہم پوہ دے و نعلم ما تو موس بہ نفسہ و نحن اقرب الیہ من جبل الوریڈ
۳-	دے سورۃ کے معاشرے اصلاح دپارہ ۷ آداب بیان کرل	نور دے سورۃ کے اثبات دقیامت کوی (اشارہ دہ پکے دے تہ چہ معاشرہ سہ دی نوقیامت کے ہر دے اجردت نصیحت کوی۔)
۴-	آیت ۲: چا چدا نیا و بے ادبی او کڑہ نو عمل بے بر باد دے۔	آیت ۱۴: چا چدا نیا و تکذیب او مخالفت کڑے دے نو ہفتہ لہ اللہ تبارہ کڑے دے۔

امتیازات و سورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پے تعجب دکافرو پے اثبات دقیامت آیت ۲

(۲) سورۃ ممتاز دے پے بیان د جبل الوریڈ باندے (دزڑہ رگ) آیت ۱۶

(۳) سورۃ ممتاز دے پے دے بیان چہ قیامت کے بہ انسان نہ پردے لے کر شی - آیت ۲۲

(۴) سورۃ ممتاز دے پے ہونو فرشتو چینی او گس طرف تہ تاتے دی - آیت ۱۷

مقصد سورۃ: اثبات دقیامت او دلائل عقلیہ پے قیامت باندے۔

فرمائی چہ نبی کریم پے داختر پے ورز داسورۃ ق پے مانزہ کے ڈیروستو۔ کذا لک الخروج داوے؟ زکہ چداختر پے ورز ہر سڑے دچیل دس مطابق پے چیل جبل لباس کے راوتے دی و کورنہ۔
نور دے قیامت کے بہ چیل عمل او عقیدے مطابق انسان دز کے نہ راوی۔

مختصر خلاصہ قرآن کریم پے اعتبار دہم سرہ تلور حصہ دے: (۱) فاتحہ - ماندہ آخرہ پورے: الحاق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام - بنی اسرائیل پورے: المرئی لکل شیء ہوا اللہ

(۳) کہف - اجزاب پورے: البیابک فی کل شیء ہوا اللہ (۴) سبا - ناس پورے: اثبات دقیامت + نفی دشفاعت تھری کوی۔

دا اوسہ پورے چہ تلور حصہ کے دہانہ داخلہ تر حجرات پورے کوم سورۃ نہ بیان شول۔ پے ہفتے کے نفی دشفاعت تھری اوشوہ۔ اودا نکلے سورۃ نہ (ق ذاریات طور) اثبات دقیامت کوی
بالترقی لکہ ق کے دانی کذا لکہ الخروج نو ذاریات ۵-۶ کے فرمائی انما تو عدون لصادق وان الدین لواقع طور ۷-۸ کے فرمائی مالہ من دافع نو پدے و ہر دے سورۃ نو کوی
اثبات دقیامت دے بالترقی۔

دقران دا تلور حصہ پے دولس (۱۲) بابو تقسیم دہ:

باب (۱): سورۃ سبا + فاطر + یس (دے سورۃ نو کوی)

باب (۲): سورۃ الصافات + ص + زمر (دے سورۃ نو کوی)

باب (۳): سورۃ مؤمنین + حم سجدہ + شورا + زخرف + دخان + چاشیہ + احقاف (اودہ سورۃ نو کوی)

باب (۴): سورۃ محمد + فتح + حجرات (دے سورۃ نو کوی)

باب (۵): سورۃ ق + ذاریات + طور (دے سورۃ نو کوی)

باب (۶): سورۃ نجم + قمر + رحمن + واقعہ (تلور سورۃ نو کوی)۔

باب (۷): سورۃ حدید + مجادلہ + حشر + ممتحنہ + صف + جمعہ + منافقون + تنہان + طلاق + تحریم (لس سورۃ نو کوی)

باب (۸): سورۃ ملک + قلم + حاقہ + معارج + نوح + جن (ہیک سورۃ نو کوی)

باب (۹): سورۃ مزمل + مدثر (دوہ سورۃ نو کوی)

باب (۱۰): سورۃ قیامتہ + دھر + مرسلت + نبا + نازعات + عیس + تکویر + انفطار + مطففین + انشقاق + جرود + طارق (دولس سورۃ نو کوی)۔

باب (۱۱): سورۃ الاعلیٰ + غاشیہ + فجر + بلد شمس + لیل (ہیک سورۃ نو کوی)

باب (۱۲): سورۃ ضحیٰ + انشراح (دولس سورۃ نو کوی)۔ چدا سورۃ نہ بیان دہ مقاصد اربہ، روشہا تو اوتہد من الدینا اور تغیب الی الآخرة کوی۔

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**